Καούλης παρμῶν Τραγούδιον
Μίνας

Τιά δίσκον ω κασέτες

Τια Μαρμίνης

Επαγή τοῦ ἱδρυ
τὸ Star System
Πρᾶσο Μέν
Τερμία ἔβγαρε ὁ Καλο
μιά σειρά ἀπὸ 5-6 δίσκο
μὲ παρμὰ Τραγούδια οἱ
φθινοῦ ἐξιμῆς

2816956
FABEL SOUND

① Ακτινοσκόπηση του δίσκου κ.λ.π.

Οι εναγωνίως ενδιαφερόμενοι μπορούν επί τόπου να αγοράσουν μόνο το δίσκο - πόσο κοστίζει (κατά λάθος ξέχασα) είναι δίσκος (12 τραγούδια). STUDIO - ΜΟΥΣΙΚΟΙ - ΕΡΓΟ ΣΤΟΥΔΙΟ - ΕΞΟΦΛΗΣΗ - Διαφήμιση στα ΕΞΟΔΑ ΕΞΟΔΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

[Νομίζω ότι θα αυτά φτάνουν για τον λόγο]

Μπορώ 350 δρχ. - Απ' αυτές δαπανώνται:

①	Εκδότης - Μουσική	8%	δηλ. 30-35 δρχ
②	Εκδότης - Μαρκες	3-7	δηλ 20 δρχ
③	Τραγουδιστής	3-7	δηλ 20
			70-80 δρχ
	Ο Καταστηματάρχης	2 (ίσως)	50-80 δρχ
			130-160
	και ο Εκπρόσωπος		150 δρχ

Εστω η μουσική δραστηριότητα (σαν εφεξής οι Μουσικογραφικές Επιχειρήσεις) από 1985 εισπράξει καθαρά κέρδη 313 εκατομμύρια. Με τον νόμο του STOCK - SYSTEM επιτρέπει και επιτρέπει 3 αντίτυπα στο εξωτερικό δίσκου δημιουργεί οι μισθοί της αξίας στα οποία 60 - 80 εκατ. το χρόνο.

Ο Μιχαηλίδης (για να αναφερθώ είναι αυτοαπασχολούμενος συνθέτης) όσον αφορά το χρόνο εισπράξει από τον Εκπρόσωπο 60 εκατ. δρχ. Δεν θέλω να επαναλάβω 20 δίσκους (ή ανάλογα)!

Δεν κάνει καμία λάθος ότι οι αγοραστικές αυτές οι υπολογισμοί είναι σύνθετο και καταναλωτικό τραγούδι τύπου αν αντιγράψει τον Εκπρόσωπο και της άλλους αναγκαίους του.

① Με τον σημερινό δίσκο η [illegible]

Εταιρεία αναπαραγωγή της αναπαραγωγής τραγουδιού

αφού οι υπολογισμοί έγιναν ΟΧΙ για τον

της παραγωγής ΑΠΛΑ για τον της τιμής

διατρώσεις.

(2) Εξουδετέρωσε τον ΕΛΛΗΝΑ ΕΥΝΟΥΧΟ

(3) Ένιωσε ρομαντισμό στα ΔΥΤΙΚΟ

(μεταγλωττισμένη) ~~...~~

στα ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΟ

στα ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ

~~...~~ ώστε νά μη ύπάρχει

σύγχρονη ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΘΗΚΟΣ

(4) ΕΙΔΕΠΟΠΟΙΗΣΕ ~~...~~

τον 3-4 βασικό τον σεξάρχη

μέ τά ίδιά μοιράζεται τ' βασικά

κεφ. (ρυθμικά γιά τ' εαυτό σ'

ο ΕΛΛΗΝΑΣ κρατάει τά μέρη τ' σ'

χορού)

(5) Αν κάτι κάνει κατεύθυνσε

τ' κοινό ίδιο καί ίδιες θέσεις

μέ βάση τίς <u>τεραστίες</u> διαφόρες

σχέσεις.-

~~...~~ { Εθνικό θέατρο
Ραδιόφωνο
Τηλεόραση
Τύπος
~~...~~ Κινηματογρ. Κέντρα
Εκκλησία

Τό <u>πρώτο θύμα</u> τό ήλιακό τραγούδι

~~...~~

Ένιωσε χαρακτηριστικό τό γεγονός ότι

ό Τσιτσάνης εβγαλε τον τελευταίο τ'

δίσκο ~~...~~ σε κοινή εταιρεία

"TZINA" - Γιατί αυτή ή μεγάλη

Εξήγησε [illegible] ανάπαυση
σε μπορούσε έχεται δούλο αυτόν ;
Τίνα οι [illegible] της Εταιρείας
θα τραγουδούν τουτέστιν άχρι
τα γόνατα ανάρρωνα ; ...
Όταν οι Εταιρείες δεν είχε οι
αντρικοί της δύναμις
μεγάλη ένωση δημοσιεύσεως ηλεκτρισμένων
δημοσιεύσεως άτιμα ανώτερα σε
κάποιο που δημοσιεύσεις οι αγάπες
έχουν τραγουδεί. [illegible] Ενώτερος
τη γλώσσης σε έχω, τας δε. σε
Θα ήν α Ζω βρίσκονται αναγκαίως
σαν τη Νικηφόρου μεγάλη αυτή
έχει αν δεχθεί αυτής αυτή
αποτέλεσμα στην ιδιαιτερότητα σε έχει τραγουδεί
Όμως αφού οι αγάπες σε η νύχτα
γεννήθηκε έπειτα του δημόσιου
αντικειμένου ή έναν άλλον αν αφήσει-
οι έχεται δημοσιεύσεις -
Τίνα δεν είναι η νύχτα της ευλογημένης
μεγάλη σε αγάπες έχει τραγουδεί
αν μπορεί η δύναμη ένωσης-λογισμός
φορείο σε το ευχάριστο αγάπης
θα έχει κατεστραμένο αυτοκίνητο
η φωνάζω σε κόσμο (σε
έχεται αγαπημένο κοινό)

MAKEDONIA PALACE

Δίσκοι που πήρε ή μινος (δωρεάν) για ἐκμετάλλευση

1. Τά τραγούδια του Αγιώνου
2. Τα Λιανοτραγούδα (με Φεραντούρη - Πανδή)

Που πήρε από Ευρωπαϊκής Εταιρεής (εναντι μικρού ποσοστού)

3. Ο Ηλιος και ο Χρόνος (Φεραντούρη - Πανδή Καλογιαίνη - Δημητριάδη)
4. Επιφανία Ἀβέρωφ (Καλογιαίνη)
5. Κατάλαιση Παλιορίκης (Φεραντούρη - Καλογιαίνη)
6. 12 Τραγούδια (στη Πιστατορίη Περιοδού) με Φεραντούρη

Δίσκοι που παρήγαγε (χωρίς τα Πεσθύνη Μ.Θ.)

1. Λιανοτραγούδα (με ΝΤΑΠΑΡΑ)

Δίσκοι που παρήγαγε με Πεσθύνη Μ.Θ.

1. Αρκαδία 6 (Θουρίου) Φεραντούρη
2. Αρκαδία 8 (Μιλώ - Χαρη) Φεραντούρη
3. Ανατολή (Καλαντίδη)
4. Προδομένη Γάνος (Αλεξίου - Παπαπλύου - Βουγιουκλάκη - Κατράκη)
5. Τά ~~[illegible]~~ δεύτρα δεύ πεθάνουν ορθιοι (Αλεξίου) δεύ κοκλοφόρηση
6. Γράμματα από τα Γερμανία (Ζωγράφου Αννα Βίου Θωμόπουλο)
7. Μπαλλάντες (Ζορμπιλή - Πανδή)

8 Εχθρός λαός (Παπακ/νοῦ – Καρίζη)
9 Τῆς Εξορίας (Παπακ/νοῦ)
10 Γειτονιές τοῦ κόσμου (Φαραντούρη)
11 Λυρικά (Μίκη)
12 Επιβάσης (Φαραντούρη)
13 Ραντάρ (Ντελάρας)
14 Χαιρετισμοί (Γαλάνη)
15 CANTO GENERAL (Καραϊσκάκη)
Κλαυτικοί πού πήρε Λυρεάν εναντ. ποσοστοῦ
1 CANTO GENERAL (Ξουκλοί)
2 3 Συμφωνία.
3 Σαλουκαίοι

Σύνολο 26 τίτλοι (31 δίσκοι)

1 ✓ Αποσεις Εξουσίες (Καρανίκας)
2 ✓ Χαϊ-Χαϊ (Αδελφίς)
3 ✓ Χωρίς Φαγγάρια (Ντάλιας)
4 ✓ Ξενοίγη (Μίλη)
~~ΧΕΙΡΟΛΑΒΗ~~
~~ΦΩΤΙΕΣ-ΦΩΤΙΕΣ~~
5 ✓ Εκκλησία η μωτί (Φαρανάκη)
6 ✓ Μου μιλάσι γιά κείνη (Παπακωνίκη)

7 Φωτιές-Φωτιές (Καρανίκας)
~~Ναυσιφόρος (Αδελφίς)~~
8 Χειρολαβή (Ντάλιας)

9 Ναυσιφόρος (Αδελφίς)
10 Βόγγα δο Κάσσερ τ' Αναστάλιον (Σμοκοβίτης)
11 ~~Τα μωτί μου Σχοχάσι~~
12 Ο Καρας κα μι ποιάτι (Φαρανάκη)
12 Τα μωτί μου Σχοχάσι (Ντάλιας)
13 Ξένος (Ντάλιας)

1. ΑΕΠΙ 8%
2. Δικαιούχες Εταιρείες 10%
3. Σπίτι του Αγωνιστή 10%

100
28

72
50

22 -

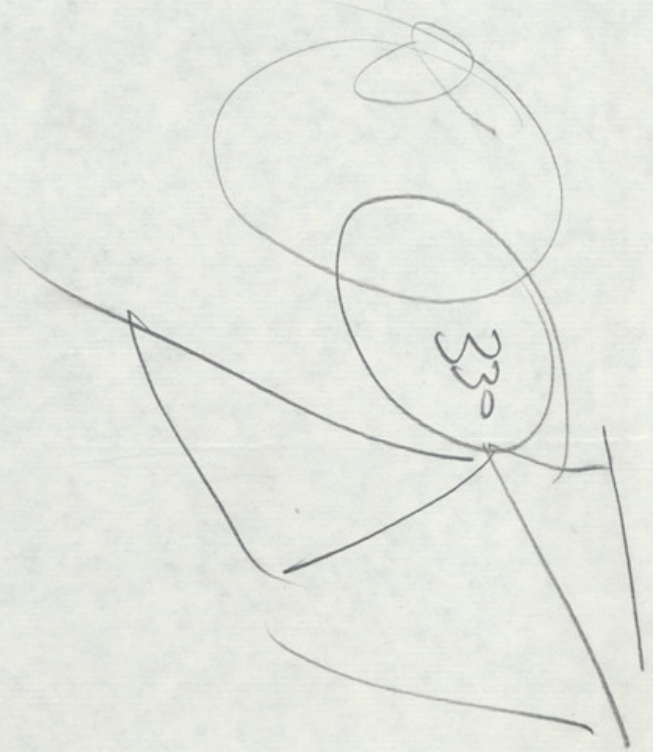

Ο υπογεγραμμένος Μρίκης Μάτσας Ιδιοκτήτης της Α.Ε. Μίνος. ~~[illegible]~~ Επιτρέπω εις τον συνθέτη Μ.Θ. να κάνει χρήσης – αποσπασματική – στο δίσκο με μουσική και δεύθυνα δικά του που ιδρύθηκε η Εταιρεία μου ανο το 1973 εις σήμερα.

Ο κ. Μ.Θ. είναι υποχρεωμένος να κατα-βάλει τα νόμιμα ποσοστά στη Α.Ε.Π.Ι. Όσον αφορά τα δικαιώματα της Εταιρείας ~~και [illegible]~~ τον ίδιον και στη καλλιτεχνών συμφωνείται να καταβληθούν στο κοινωφελές ίδρυμα "Το Επίτα του Αγωνιστή".

Ο κ. Μ.Θ. πρότεινε στη Εταιρεία Μίνος στη έκδοση σε 5 κασέτες (60 τραγούδια) ~~[illegible]~~ αποσπασματών ανό τραγούδια του στη περιόδου 1973-83 ~~[illegible]~~ και σε τιμή τέτοια (150 δραχμές) ώστε το έργο να διαδοθεί όσο γίνεται πιο πλατειά μέσα στον εχχηνιο χώρο.

Επειδή η Εταιρεία Μίνος δεσμεύεται να ιπιβάλει αυτή στη τιμή Επιτρέπει στον Μ.Θ. να προβεί με δικαί ευθύνη στη έκδοση και διάδοση αυτών στη κασέτων

Η Εταιρεία Μινος πού ήτι μία δεκαετία συνεργάζεται στενά μέ τον Μ.Θ (τον έχει ἐκδόσει 26 τίτλους εργων σε 31 δίσκους) ἀναγνωρίζει ὅτι γιά πολλούς καί διαφόρους λόγους το εργο τον Μ.Θ καί ειδικώτερα τον λαϊκά του τραγούδια δεν εἶχαν τήν ευκαιρεία να γίνουν γνωστά ἀπό τό ευρύ μας κοινό.

Μέ ἀποτέλεσμα καί ὁ συνθέτης νά ἀδικεῖται ἀλλά κυρίως ὁ λαός μας να ψυχιώνεται δεδομένης τῆς ἀξίας καί τῆς σημασίας τον εργον τον Μ.Θ.

Η Εταιρεία Μινος ἀναγνωρίζει ὅτι εχει καί αὐτή μερίδιο εὐθυνῶν στήν μεί διάδοσι ~~[illegible]~~ τον εργον ~~[illegible]~~ τον Μ.Θ. καί μέ αὐτή της τήν συμπάθεια ἐπιδιώκει ἡμιμακτα τήν ἔστω καί ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπανόρθωσι ἐνος σφάλματος καί μιάς ἀδικίας πού ἡ συμπαθεία δυσμενῶν ἐκφέλιξε τον ἐλλαιον τραγουδιον φανερώνει το μέγεθος καί τή σημασία τῆς Ασιο. τήν συλεκρά τῆς δυλώνει ὅτι θα κάνει ὅτι ~~[illegible]~~ τῆς ἐνναι δυνατον ὥστε τό εργο — χθεσινό, σημερινό καί αυριανό — τον ἡμιμακτον συνεργάτη τη νά εχει πάντα τήν διάδοσι καί ἀπάχεται πού τον ἁρμόζει.

150 δραχμ

① Ακριβος Δίσης κανέτου
① Υπερκιρβ
② Επιχορή Αγιραστών —

Παρακαλεσι είχης
μικρή εταιρεΐες —
νά δοχετεν
μ 150 κανετών

9 Ξεπνοῦ πικραμένου σὰν αὐχή
10 Η πόρτα μου ἀνοιχτή
11 Ἀπόσπημα
12 Κατ' ὀλ' μ' χιλιοι κανέν

III

1 Μὲς σὰν Ταβέρνα
2 Βαίνω τὸ Χάρο
3 Δὲν θέλω πιά
4 Μαργαρίτα—Μαγιοπούλα
5 Ὅλοι
6 Κυριακίες
7 Τὰ νεαρὰ γεωγάρια
8 Θὰ ρίξω πέτρα σὰν μυτί
9 Κοιμήσου παλληκάρι (Μουχολιοῦ)
10 Ἔχεις μέσα τὸ φεγγάρι
11 Τὴν φυλακής
12 Φ.Α. (ΕΙΗΜΑ)

I

1. Αποσεις Εξουσίες
2. Χαϊ-Χαϊ
3. Χωρίς φεγγάρια
4. Συνοίγη
5. Σκέψου ή ζωή
6. Μου μιλάτε γιά κείνου
7. Φωτιά Φωτιά
8. Χειρολαβή
9. Νανούρισμα (Αλαξίου)
10. Βόγγα το Κάστρο
11. "80"
12. Τή ζωή μου εχω χαθεί

II

1. Ξενιά
2. Σαν Ανατολή
3. ΟΤΕ
4. Βγήκε ή ζωή μας στό σκοτεί
5. Κυρά Παναγιά
6. Ήτανε νέοι
7. Τά παραθύρια ορθανοιχτα
8. Μεγαχρόνο παιδί

~~Ανοιξη Εξουσίας~~ ✓ 1
Τὰ παραθυρία ὀρθανοίχτα 2
~~Ανατολή~~ ✓ 3
Μὲς τοὺς Ταβόρους ✓ 4
~~Φωτίας Φωτίας~~ ✓ 5

Και δὲ τέχνοι κανένες
Μ'ένα κάρμα σύειρ.

Γραμμένα Γέρρανα

Βρικὰ ἡ μὴ τὰ τὸ σφορί 6
Ο Μήτας ἀπὸ τὸ Φερσάχα 7 ✓
Κινοῦ ὁ Μάνος 8

Μαργαρίτα - Μαργαρίν ✓ 9
Βαρὺ τὸ Χάρο

Σφόλης

~~Χαϊ - Χαϊ~~ ✓ 10
~~Βοῦρα τὸ κάστρο τ' Ανατολιοῦ~~ 11 ✓
~~Ναυτοριόρα~~ ✓ 12
~~κυρὰ Ανατολιοῦ~~

Εξόρος

Μὴ χαίνει τὸ θάρρος σου ✓ 13
~~Μὴ τὸ μέρος μὲ πέτρα~~ 14
Ὁς φωλαμένος 15
Ἀτάνη νύοι ✓ 16
~~Κυρὰ Λα~~

Μπαλλάς

Οἱ στίχοι αὐτοί 17
Δρόμοι σταχνοί 18
Ὅταν μιὰ Ανοίξη 19

25
50
12.500

Ἐπιβάτης

~~'80~~

Αγαπη 20

Ωστο [illegible] 21

~~[illegible] 22~~

~~Χειρολαβη 23~~

~~Ξένη 24~~

~~[illegible]~~

~~Χωρίς [illegible] 25~~

~~[illegible] 26~~

(Γεννοσίες)

~~Εκτυπον ή [illegible] 27~~

Ενα αρχ (Νεαχα) ή Παναγαλα

Κοκκα Τριανα.

~~Χαμη (Αγαθίν)~~

1. Αποσεις Εξουσίες
2. Ανατολή
3. Χαϊ Χαϊ
4. Βοηγος τ' Καιαρο τ' Αναστιλιου
5. Μαργαρίτ - Μαργαρίν
6. Ηταν νέοι

1. Μες σου ταβερνα
2. Φωτιες - Φωτιες
3. Νανουρισμα
4. Μη χανες το θαρρος σου
5. Ο Μητος αυτ' Φαρσαλ
6. Βγηκε ή [illegible] τι [illegible]

ΠΡΟΤΑΣΗ 1

Νά παράγουμε μαζί τις καθέτες
σε μαζική κλίμακα (+ x 50 - 100 χιλ.
κατά καθέτα) και σε τιμή (υποχρεωτική)
συμφέρει 150 δρχ ~~χ~~ -

ΠΡΟΤΑΣΗ 2

Βλέπει ~~χα~~ ποιοτικά
Αναλαμβάνω ἐξ -

Εκχώρηση δραστηριοτήτων και δικαιωμάτων
στο σε ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΝΩΝΥΜΗ (48% ανώτατη φορολογία)
Μετοχικό κεφάλαιο 5 εκατομ. (σε χρήμα)
ή Ακίνητο

Η φορολογία επί συνέχω
καθαρού κέρδους
(αφαιρούνται τα έξοδα)

ΟΜΟΡΟΘΜΗ
Η φορολογία καθαρού κέρδους κατά εταίρο
(αφαιρούμενα τα έξοδα)

ΕΠΕ. ὅλως σου ΟΜΟΡΟΘΜΗ

5.00

Πρόσθετα κλειδ.:
Ερώτηρ.
Τα σφοκλούμενα έσοδα | εργων ~~[illegible]~~ ενη τώρα
~~[illegible]~~

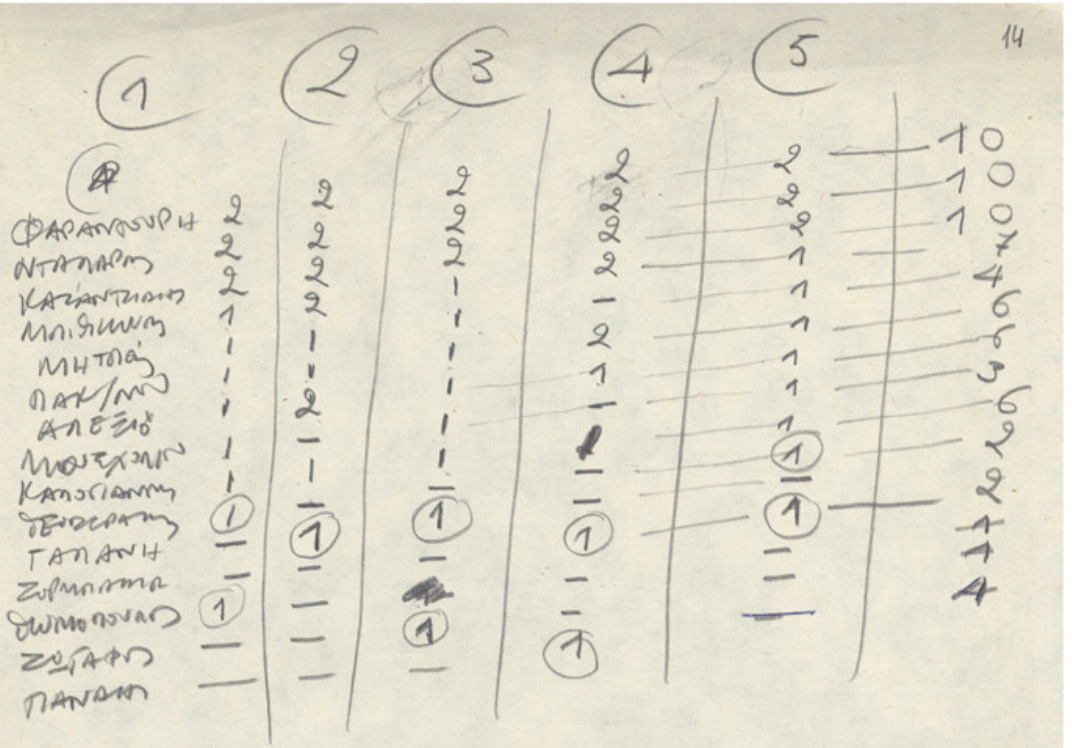

	1	2	3	4	5	
ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ	2	2	2	2	2	10
ΝΤΑΛΑΡΑΣ	2	2	2	2	2	10
ΚΑΖΑΝΤΙΔΗΣ	2	2	2	2	2	10
ΜΠΙΣΙΚΛΗΣ	1	2	1	2	1	7
ΜΗΤΡΑΣ	1	1	1	—	1	4
ΠΑΚ/ΝΟ	1	1	1	2	1	6
ΑΛΕΞΙΟ	1	2	1	1	1	6
ΜΟΥΣΧΟΛΙΟ	1	—	1	—	1	3
ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ	1	1	1	1	1	6
ΣΕΟΔΕΡΑΤΗΣ	1	—	—	—	1	2
ΤΑΛΑΝΗ	—	1	1	1	—	2
ΖΟΡΜΠΑΛΑ	—	—	—	—	—	1
ΣΩΜΟΠΟΥΛΟ	1	—	—	—	—	1
ΖΟΓΑΦΟ	—	—	1	—	—	4
ΠΑΝΑΛΗ	—	—	—	1	—	

1 ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ (Καλογιάννης) ΣΤ. ΚΑΖΑΝΤΙΔΗΣ " ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ,

ΑΝΑΤΟΛΗ

Παιδομαζώματα (Μίκης, Σ.Κ.)
Άγονες Εξορίες
Φωτιά - Φωτιά
Έσω Ανατολή
Τα παραθύρια αβαπτιστα
Δέκα λαμπτηρίες
Παιδομαζώματα (2)
Βουνά και χαμένοι
Μες τα Ταβέρνα

ΠΑΒΛΟΣ ΝΕΡΟΥΔΑΣ

✓ Χαι-Χαι
✓ Ναυαγιστής
Βαγγέλης Χατζής ή Ανατολή
✓ Κυρά-Παναγιά
✓ Βαν τα Χαρά
✓ Εδώ θ' αφανιστούμε

ΡΑΝΤΑΡ

✓ Χωρίς φαγητά
✓ Εύνοια
✓ Χαιρέτα
✓ Τη ζωή μ' εχω χαμένη
✓ Ξένη
✓ Αγωνία
✓ Εφτά ξημερώματα
✓ Ως το τέλος

ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ

✓ Μη μιλάτε για κείνη
✓ Ήταν νύχτα
✓ Χτυπώ - Χτυπώ
✓ Της φυλακής
✓ Νύχτα στο Σταυρό
✓ Πλατεία

Θα Ήθελα
Σε Χαιρετώ
Καλή αρχή

ΣΩΤΗΡΗΣ

Μαρκέτα - Μαρκετάκη

ΕΠΙΒΑΤΗΣ

✓ "80"
✓ ΟΤΕ
✓ Απόσταση και απόσταση
✓ Μ' αγαπάει και δεν αγαπάει
✓ Αν
✓ Όλοι
✓ Κυρά μου

8) Έσω των Ελλήνων

ΟΚΤΑΒΙΑΝΟΣ

Μπαλκόνια στον ήλιο
Μέσα κύτταρα
Ο Χάρος νυχτοπατάει
Τα νταλίκια ξημερώνουν

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠ' ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

✓ Βγήκε η μάνα μας στο σκοπό
✓ Κύριε ο Μάης

ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΗΣ

Εκείνο η μάνα

ΝΥΧΤΑ ΦΑΝΑΡΙΩΝ

Στις σιωπηλιάτικες σου αυλές
Εχεις μείνει το βράδυ

ΤΑ ΛΑΪΚΑ

Η πόρτα μου ειναι ανοιχτή (Μητσιν)
Το γυμνί μου ειναι γυμνο (")
Σ' αυτό το σύστολο χαρά (Καλογιαννης)

ΛΥΡΙΚΑ

Τὴν πόρτα ανοιγω το βραδυ (Μίνης)

Ο Αγαρας χρει μια προσευχή

Τη ρωμιοσυνη ρωτα κλαις

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

~~Κυκλάμινο~~ v
Καρτερήμενο v
Λαός v
~~Μυρίσω~~
Αυγή v
~~Δεφτινες~~
~~Χτισμο~~

Δίσκος Φαρανδούρη

ΔΑΛΑΣΣΙΝΑ ΦΕΓΓΑΡΙΑ

Φέρτα μου τη δυλαστον
Νύχτα δίχως αυρη
Το πανηγυρι τον αστρων
Δη ρίξω πέτρα τη γυνή
Κοιβήσου παλληκαρι
~~Αγαπ Αχι αυρη~~

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Μυημόσυνο (Ντυλάρης)
Μέρμερα (")

ΜΠΑΛΛΑΝΤΕΣ

Οι στίχοι αυτοί —
Δρόμοι παλμοί —
Χαρά Χαρά —
Ναυάγιο —

ΔΙΣΚΟΣ ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ (ΔΕΛΤΑ)

Αυτοί που θερθουν

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Κανα κυράγιο
Η αγαπη γεν μα τ ουειρο
Καραβι στον ουρανο

ΑΛΕΞΙΟΥ

Φαίδρα
Ποινα τη κλαιγω

Ο ΕΧΘΡΟΣ ΛΑΟΣ
ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ
ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Οκτωβρίας

Ο Χαρος Νυχτοπερπατεί
Μέσα σε κύπο
Μελαχρινό παιδί
Τα νεαρά γενγάρια

Σε γένε μάννα
Νύχτα

Λαϊκά

Η πόρτα μου ειναι κλειστή
Το γωμί μου ειναι γλυκό
Ηρθαν τα βασανα
~~[illegible]~~ το τραινο

Φεγγάρι

Θα φέρω πέτρα σε γυνί
Κοιμήσου παλλικάρι –
Φέρτε μου σε θαλασσα –
Νύχτα δίχως αυρη –
Το πανηγύρι σου αστρων –
Σύμπρα βραδυανε νυρίς –

Καλογιάνη

Νυχτα θανατου

Στου πικραμενου σου αυλή
Εχει μετια το φεγγάρι
Ώσσου δεν πάρει η μοναξιά

Λαϊκά

Καλογιάνη

Μια νυχτερίδα σου σκιστή
Κάθε πρωΐ σου ζαναρχίζει
Σ' αυτό το δύσκολο καρό
Εχει ο θεος

1) Στράτα σε Στράτα
2) Τ' όνειρο κατινός
3) Στου κόσμου σου αναγυρα

ΤΡΥΤΗ ΚΑΣΕΤΑ

3

ΤΑΡΕ 2

A) 1 Μες στο Τεβερίου (Καλαντίδης) — ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

2 Βαλω τό Χάρο (Αλεξίου) — ΠΡΟΔΟΜΕΝΟΣ ΛΑΟΣ

3 Δεν θέλω μια (Ντάλαρα) — ΡΑΝΤΑΡ

4 Μαρμαρίτα Μαρμαρούλα (Ζωγράφος) → ΣΤΗΝ ΑΔΕΙΑ ΠΟΛΗ (ΜΙΝΟΣ)

5 ΟΛΟΙ (Φαρακούρης) — ΕΠΙΒΑΤΗΣ

6 ΚΟΡΙΑΚΕΣ (Φαρακούρης) — ΕΠΙΒΑΤΗΣ

B) 7 Τα υπαρά μεγάρια (Μπιθικώτης) — ΟΚΤΩΒΡΗΣ

~~8 Κοιμίσου παλλικάρι (Μουχαλίου)~~

8 Δεν είχω πέτρα σε μυτή (Μπιθικώτης) → ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ ΦΕΓΓΑΡΙΑ (ΕΜΙΑΝ)

9 Κοιμίσου παλλικάρι (Μουχαλίου) → ΘΑΛΑΣ

Κασετα 5-6

→ Κοιμίσου παλλικάρι (Μουχαλίου)

10 Εχεις μάτια τό φεγγάρι (Καλαγιάκης) — ΝΥΧΤΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

11 Τις φυλακές (Παπακωνσταντίου) — ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ

12 Φ.Α. (Γιωργος Θεολογάκης) — ΣΗΜΑ

ΤΑΡΕ 38

4 ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΣΕΤΑ

A)

1. Αγάπη (Ντανζάνη) — ΡΑΝΤΑΡ
2. Φτάνει μια σε μας αγάπη (Μπιθικώτσης) — ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ ΦΕΓΓΑΡΙΑ
3. Νύχτα δίχως αύριο (Μούχτος)
4. Το παίζουν στα αστέρια (Μπιθικώτσης)
5. Μη δηγιέσαι και πεισέρης (Φαραντούρη) — ΕΠΙΒΑΤΗΣ
6. Την πίστα αναψε το βραδύ (Μίλιος) — ΛΥΡΙΚΑ
7. Δίκια παίρνουμε (Καραντίλη) — ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ
8. Το χωρί μου να χτυπά (Μητσιάς) — ΤΑ ΛΑΪΚΑ
9. Μάτια σε κύτταρα καθένα (Μπιθικώτσης) — ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ '78
10. Καστρίτσα (Ντανζάνη)
11. Λαϊνό (Ντανζάνη) — ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ
12. Μυστρώνω (Ντανζάνη)

ΠΕΜΠΤΗ ΚΑΣΕΤΑ — 7-8 ✓

A

~~Στην Ανατολή (Λεοντής)~~

1. Τα παιδιά πεθαίνουν (Μίλιος ~~Καραντίλης~~) — ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΟΚΤ #3

2. Βουνοί (Καραντίλης) — ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ
3. Σήμερα βραδιάζει νωρίς (Μούχτος) — ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ ΦΕΓΓΑΡΙΑ
4. Σ' αυτό το δύσκολο καιρό (Καζαντζής) — ΛΑΪΚΑ
5. Οι στίχοι αυτοί (Σακελλάριος) — ΜΠΑΛΛΑΝΤΕΣ
6. Εφαρμογή (Ντανζάνη) — ΡΑΝΤΑΡ

B

7. Ο Χάρος νύχτα περπατεί (Μπιθικώτσης) — ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
8. Αυτοί που φεύγουν (Φαραντούρη) — DELTA
9. Χτύπα χτύπα (Παπακωνσταντίνου) — ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ
10. Ο Αγάς έδειξε μια αγουσιά (Μίλιος)
11. Αν (Φαραντούρη) — ΕΠΙΒΑΤΗΣ
12. Κύματα ο Μάιος (Ζαγοραίος) (τραγούδια και οι γέρροι)
13. Εδώ δε προσκυνήσαμε (Παπακωνσταντίνου) — ΠΑΡΑΔΟΜΕΝΑ ΤΑΛΑ

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

ΤΑΡΕ Α 1
ΠΡΩΤΗ ΚΑ ΞΕΤΑ

Α

1 Πατροπαράδοτα (Μίκης-Καλαντιλίδης)
2 Αποσες Εξουσίες (Καλαντιλίδης)
3 Χαϊ-Χαϊ (Αλεξίου)
4 Χωρίς Φιγγάρια (Ντάλαρας)
5 Συνοιγη (Μίκης-Ντάλαρας)
6 Σκέψου ή Ζωή (Φαραντούρη)

Β

7 Μου μιλαστε γιά κείνου (Παπακωνσταντίνου)
8 Φωτιές-Φωτιές (Καλαντιλίδης)
9 Χειρολαβή (Ντάλαρας)
10 Νανουρισμα (Αλεξίου)
11 Βογγά τό Κάσαρο τ' Αναστιλιού (Σμοκοβίτης)
12 "80" (Ο καιρός νά μή πονάει) (Φαραντούρη)

ΤΑΡΕ ~~ΑΒ~~ 2

(Κανέτα 2)

1. Τὴ ζωή μου ἔχω χάσει (Νταλάρας)
2. Ξένος (Νταλάρας)
3. Ἔσω Ἀνατολή (Καλαντιλίδης)
4. ΟΤΕ (Φοραντούρη)
5. Βγῆκε ἡ ζωή μας δεύ σφυρί (Θωμόπουλος)
6. Κυρά Παναγιά (Αλεξίου)

B

7. Ἤτανε νέοι (Παπακωνσταντίνου)
8. Τὰ παραθύρια ὀρθανοίχτου (Καλαντίδης)
9. Μελαχροινὸ παιδί (Μπιθικώτσης)
10. Ἐτοῦ πικραμένου τὴν αὐχή (~~[illegible]~~) Καλογιάνης
11. Ἡ πόρτουμου ἀνοιχτή (Μητσιάς)
12. Ἀπόσπημου (Φοραντούρη)

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

TAPE 4

(Κασετα 4)

1 Αγάπη (Ντελάρας)
2 Φέρτε μου τη θάλασσα (Μπιθικώτσης)
3 Νύχτα δίχως ακρη (Μοσχολιού)
4 Τό πεικηγόρι τῶν αὐτρων (Μπιθικώτης)
5 Μέ σημαία και παρίδροφο (Φεραντούρης)
6 Τῶν πόρτα ανοίγω τό βράδυ (Μίκης)

(B

7 Δέκα παλλικαρια (Καλαντιλίδης)
8 Τό γωμί μου ειναι γλυκό (Μητσιάς)
9 Μέσα δέ κῆπο καθησα (Μπιθικώτσης)
10 Καρτέρεμα (Φεραντούρης)
11 Λαός (Φεραντούρης)
12 Μνημόσυνο (Κωστούλης)
13 Αυγή (Λαυδή)
14 Δέ φτάνει (Λαυδή)
15 Τό χτίσιμο (Λαυδή)

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

ΤΑΡΕ 5

Καθετα 5

1) Πατροπαράδοτα (Μίκης)
2) Βουνοί σας χαιρετώ (Καλαντιμένης)
3) Σήμερα Βραδιάνα νυρίς (Μουχαχιού)
4) Σ'ΑΥΤΟ ΤΟ ΔΥΣΚΟΛΟ ΚΑΙΡΟ (ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ)
5) ΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΑΥΤΟΙ (ΖΟΡΜΠΑΛΑ)
6) ΕΦΑΡΜΟΓΗ (ΝΤΑΛΑΡΑΣ)

Β

1) Ο ΧΑΡΙΤ ΝΥΧΤΟΠΕΡΠΑΤΕΙ (ΜΠΙΘΙΚΟΤΣΗΣ)
2) ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ Θ'ΑΡΘΟΥΝ (~~[illegible]~~) (ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ)
3) ΧΤΥΠΑ-ΧΤΥΠΑ (ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ)
4) Ο ΑΓΕΡΑΣ ΠΕΣΕ ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ (ΜΙΚΗΣ)
5) ΑΝ (ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ)
6) ΚΙΝΗΣΕ Ο ΜΑΗΣ (ΖΩΓΡΑΦΟΣ)

~~80~~ Τραγουδα

5+14 = 70

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ	2
ΡΑΝΤΑΡ	10
ΕΠΙΒΑΤΗΣ	10
ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ	1
ΜΠΑΛΑΝΤΕΣ	4
ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ	6
ΠΡΟΔΟΜΕΝΟΣ ΛΑΟΣ	4
ΔΕΝΤΡΟ ΥΠΟΜΟΝΗ	2
ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ	12
ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ	6
	53

~~ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ~~

{ ΤΑΞΙΔΙ
{ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΝΥΧΤΑ 2

ΘΑΡΡΑΣΕΙΝΟ ΦΕΓΓΑΡΙΑ	6
Οκτωβεις	4
Λαϊκα Μυτους	4

5

Γρεϊμματα Γερμανια	2
	71 - 72

16

+ ΤΑΞΙΔΙ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΝΥΧΤΑ 2
+ ΛΑΪΚΑ ΚΑΠΟΓΙΑΝΝΙΣ 4
+ ΛΥΡΙΚΑ (Πρωτογαμος) 1
+ Λυρικά (Μίνας) 1-2
+ Λιανοτραγουδα 2

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ	ΕΞΟΣΤΡΑΚΙΣΜΟΣ
Η Αύξη	
* Ποιός τα ζωή μου	
* Ο ~~...~~ θρήνος	
Διότι δεν συμμορφώθην	

ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ-ΝΤΑΛΑΡΑΣ	ΦΑΒΑΝΤΟΥΡΗ
{ Αναιβάφτιση Κουβέντα μέσα λουζούς **	
{ Καρτάρκηση Λάσος **	
Μυημόσυνο **	
	Αυγή (Λιποχορή Μάρο)
Δι φτάνας * 1:00	
Πρασίνη Μάρα *	
Συλλείτουργο *	* ?
ΤΟ ΨΑΡΟ	
Το κυκλείμενο *	
Λυγνή κυρίτου	
* Τ' ασπρο ζωκλιών	
Επιτυμβιο **	
Εδώ τό φίλη **	
Τό Χτίσιμο *	
	Ο ΤΑΜΕΝΟΣ ΤΑ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΜΑΣΤΟ ΚΛΑΣ *

Ο ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΧΡΟΝΟΣ

Ενάμιο τοῦ Ξηρό Χώρα τῆς καρδῆς μου (Υπάρχει και ο Wilson) — Μ. Δημητρίου

* Όταν σταματίσει ο Χρόνος 1:00 (τὴ δεύτερη φορά μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν) — Μ. Φαρανθούρη

Ο ΗΛΙΟΣ Β

* Τα κεχιά αναταιρεύω (ογη Β) (Έχει και ἀπαγγελία) ΝΑΙ — Α. Καζογιάνης

Ποτέ-ποτε (μὲ ἀπαγγελία) — Μ. Φαρανθούρη, Α. Καζογιάνης

~~Μέσα στὰς παραδείσης κείνας~~ — Μ. Φαρανθούρη

Στο 4:ο πατώρου (μὲ ἀπαγγελία) — Φαρανθούρη - Καζογιάνης

ΜΑΡΙΑ ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ

DELTA

Ενοχίρα πάτρουζα

Αυτοί που θαρθούν

2

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Προϋπολογίσεις 400.000.000 δρχ. ετησίως

{ΕΜΜΕΣΕΣ ΠΗΓΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΗΣ:

63

95

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ 69 Μουσικοί

ΧΟΡΩΔΙΑ 60 χορωδοί

ΛΑΪΚΗ ΟΡΧ. 15 Μουσικοί

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΘΗΝΑ REX-PALLAS

Η αίθουσα προσαρμόζεται ώστε να γίνει στούδιο

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΕΠΑΡΧΙΑ

ΕΡΓΑ

TV — Μεταδίδει εξευθερα προγράμματα

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ — Εξευθερες Μεταδίδει

VIDEO — Όργανισμός Διεθνούς Επιμεταξευσεις προγραμμαίων

ΔΙΣΚΟΙ — Εθνική Εταιρεία Επιμεταξευσεις προγραμμαίων

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ — Διεθνούς Ορχήστρας Σολίστ Συνθέτες. Τραγουδιστές - Μουσικοί Εξευθερα συγκροτήματα

ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ Σ προγράμματα Καθημερινοί

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΟΡΑΤΟΡΙΑ - ΟΠΕΡΕΣ - ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΩΜΑΤΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΝΤΕΧΝΗ ΛΑΪΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

1

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΙΚΙΚΑ

Ένα παλλαϊκό υπόσφρυμα
για τη υπεράσπιση της πολιτικής Ειρήνης
Χτύπημα προκαταλήψεων.
Απομόνωση «πολιτικών» αντιπαλλήν

Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

ΚΙΝΗΣΗ "ΕΛΛΑΔΑ 2000"
ΣΥΣΤΡΑΤΕΥΣΗ ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ
παραγόντων γυρώ από σύχνη
γενιαίης ιδεικής παραδοχής
Π.Χ. τώρα μέ τό TÜBINGEN:
«Πανευρωπαϊκό Συνέδριο - Συμπόσιο
μέ θέμα Ευρώπη 2000»
Η Κουλτούρα της Ειρήνης.
Νέες σχέσεις ίσοντας - Εξευθέρης Χρόνης
ΕΧΕΔΙΑ για μιά
νέα ΠΑΙΔΕΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ κλπ.
(Η Αριστερή αριστερή νέα γίνει γυρώ
από θαμεζιακά ιδεικά προβλήματα
και μακροπρόθεσμη σύχνη.. Συνδυασμός Προβληματισμού μέ Πραγματικότητα)

ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Η θέση του Έλληνα καλλιτέχνη
μέσα στή συγχρόνη και αύριανή
Ελλάδα - Ευρώπη - Κόσμος.
Κορμός τό:

Εθνικό Κέντρο
Ελληνικής Μουσικής

Βλέπε πίσω →

Δεύτερα	T	
Τρίτη	17:00 ΝΕΑΡΧΟΥ σπίτι	Μεσημέρι Δρόσου }
Τετάρτη	11 πμ. Μαρία-Νάσρου 13:30 Δρόσου 19.00 Λαμπίνη - Γ. Π. 17:00 Λεπαίνη	
Πέμπτη	13:00 Λαμπράκη	
Παρασκ.	9:30 Ξυκίνη EPT 1 } - 14:00 Γεωργάρη	
Σαββ. 30.	7 Νταμάρη	
1 Μάιου	~~[illegible]~~ TV ORAL 10 π.μ.	

ISTANBUL 3553029 LIZYOGLOU {Matin 8.30}

{Πανδίς Νταμάρας 3478100

{Αλέκος Βαρόπουλος Χρήσης Τσαούσης 0741-22812

ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ ΤΕΑΟΥΣΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ Αυγή

Βενου 031/277459

KOUTOULAS

1100 BERLIN-PANKOW, DEN
MILTENBERGER WEG 3

KOUTOULAS
1100 BERLIN-PANKOW, DEN
MILTENBERGER WEG 3

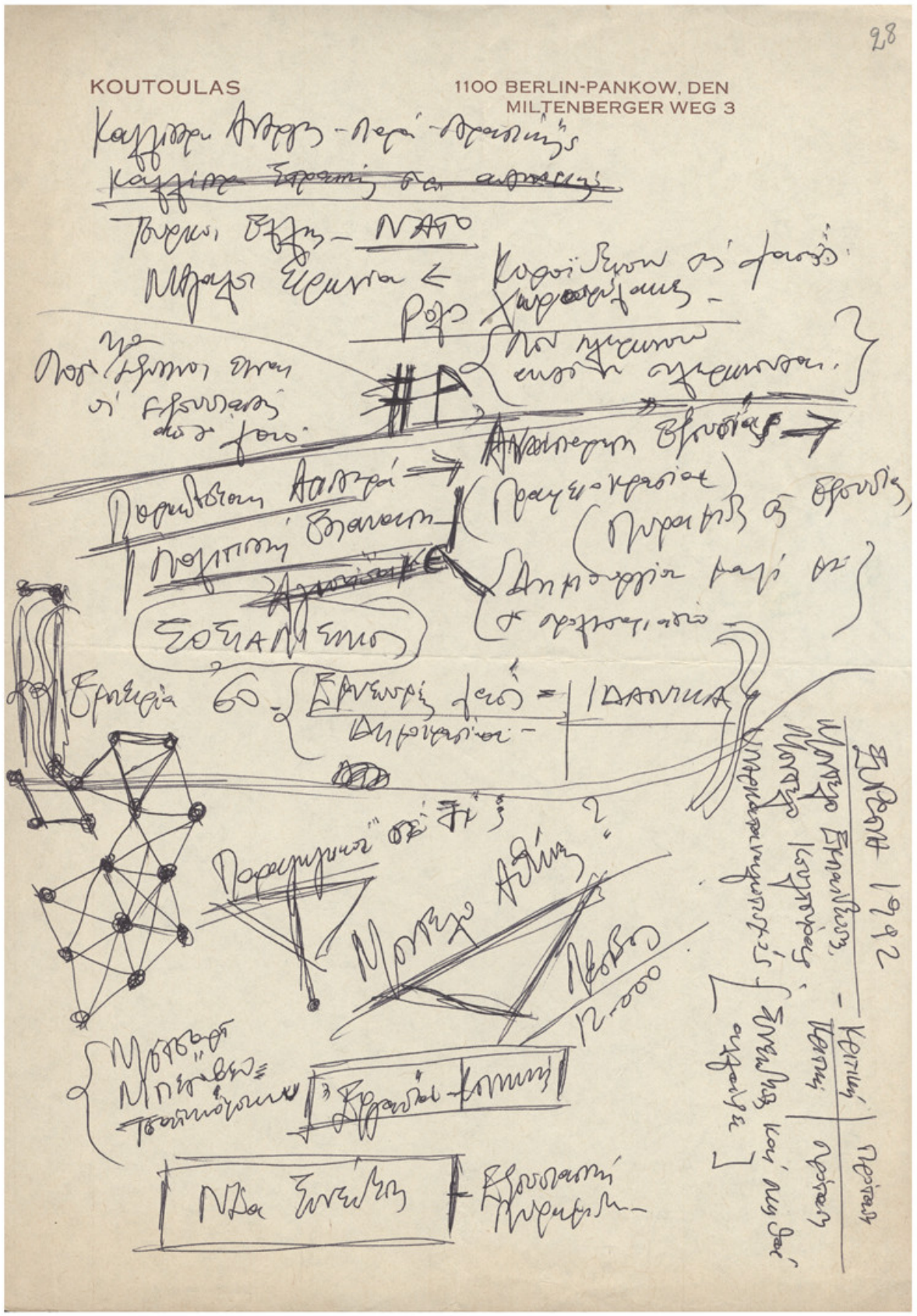

Εκπαίδευση | ΝΕΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Δρ. Βιομηχανικό Κύμα

Στρατιώτης παραγωγής (Παραγωγικά)

Άρρωστη + = ορυχεία – Ταξη – Ακρίβεια – Πειθαρχεία υποταγή

Μείκτη μισθών: Αλλαγή συνείδησης (ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ)

Μείκτη ~~...~~ εργασίας (Τιμή)

φαυλος κύκλος

Ερώτημα: Πασί οχι μαγάλος δημιουργη ΗΠΑ – Γερμ. Σοβ. Ενωση

Δημιουργία Τεχνη

Πολυπλοκώτατο – ειρήνη

Κυ. Pfennig

Άναργος

ΠΡΟΤΑΣΗ: Ναί αποφορεθούν. ~~Ναί εργάζεται~~

17 εκτ. αναργοι στη Ευρώπη – Καινουργίας ίδεας. θεωρείας → 60 δισ. Μαρκα γιά Αναργοι RDA

50 δισ. γιά Εξοπλισμό

37 ώρες στη Εβδομαδα...

Μείκτη εργασίας εφερε 250.000 νέας εργασίας

– Άναργία ειναι προβλημα οικονομικό; πολιτικό;

– Πασί δεν δουλεύουν (Μί τοι 60 δισ.;) Μί τον ὅρο νά πάσει ή εργασία στη ἄλλων;

(3.5 εκτ. αναργοι RDA)

– Εξεύθερος χρόνος – Χρήσιμα υπερκαταναλώσεις

4/

Το Εθνικό Κέντρο Εξαρτημένης Μουσικής

Διεύθυνεται α) Γενικός Δ/ντης
β) Αναπληρωτής Γεν. Διευθυντής
γ) Διοικητικό Συμβούλιο

Επιστρατική Προγραμματισμός

Μονιμοι Διευ/ντης Ορχήστρα
Χορωδίας
Λαϊκής Ορχήστρα

Υπεύθυνη . TV - Ραδιοφ.
Διστηρ. - VIDEIO

Εναρμόνεται μέ:
Το ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΑΤΡΑΣ
ΛΥΚΑΒΗΤΟΣ
ΤΟΠΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

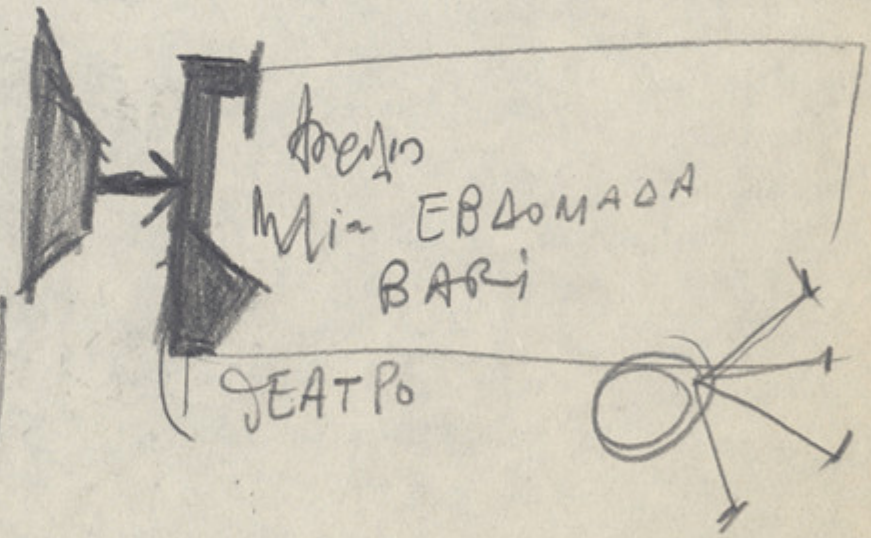

15' ΘΑΛΑΣΣΑ	
25	Πωρρο
30	Ζ Τραγωνίκ
25' 8 Μορία	
12 Τραγωνίκ	

3/

65

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

	18:00 - 2α:00	21:00 - 23:00
ΔΕΥΤΕΡΑ	ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΗΜΑΣΙΟΥ (Τεϊ·)	ΕΝΤΕΧΝΗ ΛΑΪΚΗ. ΜΟΥΣΙΚΗ (Συναυλία μαστ. ΧΑΤΖ.)
ΤΡΙΤΗ	ΛΑΪΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ (Συμμέτοχα Τσιτσάνη)	ΕΥΡΩΦΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ (Έργα Μαν. Καλομοίρη)
ΤΕΤΑΡΤΗ	ΡΕΣΙΤΑΛ ΠΙΑΝΟ ή Κιθαρίστα ή Τραγουδιστή ή Βιολιστή	ΛΑΪΚΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΕΣ (Αλεξίου - Λουκ. Παύρ. Μπιθικώτσης)
ΠΕΜΠΤΗ	ΝΕΟΙ ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΕΝΤΕΧΝΗΣ ΛΑΪΚΗΣ	ΟΡΑΤΟΡΙΟ (Αγίων Ενν)
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ (Χαϊνιου - Ξενάκης)	ΠΟΡΤΡΑΤΟ ΛΑΪΚΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ (Βαρβαρικός)
ΣΑΒΒΑΤΟ	ΟΙ ΡΙΖΕΣ (Ρεμπέτικα τραγούδια)	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ (Σαββόπουλος)
ΚΥΡΙΑΚΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ (Καμπανέλλης)	ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΡΜΗΝΕΥΤΕΣ (Αντωνάκος ή Φασιανός ή Σπάρτακος ή Παπαμιχαήλ ή Μητσιάς)

Συναυλία μέ ελαφρά καί δημοτικά συμφωνικά σύνολα (Αθήνα - Επαρχία)

Οἱ παρουσιάσεις αὐτῶν τῆς ταινίας
1. Μπορεῖ νά γίνουν ἀπό τήν Ε.Τ.
2. Videocassettes
3. Μαγνητοσκοπήσεις
4. Μπορεῖ νά εἶναι ἀνδρικές

Τό καλοκαίρι

Συναυλίες σέ ὕπαιθρο θέατρο μέ ἀεχαία θέατρα κλπ

Παρουσίαση

α) Σέ ἀπόλυτη ἡ ἔστω πλησίον χώρο

↑

ΕΠΙΛΕΓΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ

NEFTOCHIM
ECONOMIC STATE COMPLEX

Θεωρώ σαν

3ο Συμφωνία μου σαν το κορυφαίο μου έργο.
(Ίσως η 7 που τελειώσω φέτος και σαν φαπεράσει.)
Μέσα στο έργο αυτό (που λέγεται 75') αποκρυσταλλώνονται οι αντιλήψεις μου για το συγχρονο συμφωνικό έργο.
Ανάμεσα σε αλλα στοιχεία υπογραμμίζω σαν ελευθερη ~~[illegible]~~ ανάπτυξη μελωδικού υλικού σταριγρένο ἐσκάνω σε αυστηρή χρήση του τετραχορδικού συστήματος σύνθεσης. Όσως και στη μετασυμφωνική μουσική θεωρώ σαν στοιχείο οργανικό την ύπαρξη ποιητικού κείμενου και ελεύθερης ανθρώπινων φωνικού σύλλιστα – και χορωδίας. Στη Τρίτη υπάρχει σόλο σοπράνο και μικτή χορωδία.
Το βασικό κείμενο είναι η Τραγχή Μαίνα από το Λαμπρο κε Μαρίν σε Διονυσιο Σολωμού. Το ποίημα αυτό το δουλεύω από τα 1940.
Το έργο έχει 4 μέρη. Το 3ο Μέρος το θεωρώ σαν ένα INTERMEZZO. Κίαυτος γιαστί η σολωμική ποίηση και ~~[illegible]~~ ὁδήγησε σε μια διαχρονική θεώρηση του ελληνικού κόσμου.
Το βασικό θέμα ~~[illegible]~~ του Σολωμού είναι ο θρήνος στη Μαίνη. Αυτός ο θρήνος μεν ὁδήγησε σε τρεις διαφορεσιμένες στιγμές στη ιστορίας μας
A) Στο Βυλαύτιο B) Στο αλεξαντρινο Καβαφη και Γ) Στο Εμφύλιο

Έτσι σκάθεσα ένα ζεύθαρο μουσικό σχόλιο – INTERMEZZO – φτιαγμένο από σιγύτιμες εθνικής μουσικής, ποιητικής και ιστορικής μνήμης – Ελπίζω το πνεύμα του Εσχυλιμού να μου συγχωρεί αυτή τη παρέμβασις. Αλλιώστε δίκιος εσπα ένας ή ίδια ή συμπαντικής ούσια τη ποίησης του μου με ιδίγησε σ' αυτές τις γωνιές της εθνικής μας ευαισθησίας.

Έχω δίκιος ξαρίτα μεζοποιήσει σιωγγίες και σημαντικής ελλήνης ποιήσεις. Τώρα γιά σφώτη ψυρά χρησιμοποιώ κείμενο του εθνικού μας ποιητή – Το έκανα με δέος με αγάπη και με ακούρασα σφοσπάθεια που δίκιος εσπα κράτησε πάνω από 40 χρόνια.

Η 3η ευμφωνία γραφτικα σε 1981 στο Παρίσι.

Παίχτικα γιά σφώτη φορά το Φλεβάρη 1982 από τη Χορωδία ή Ορχή σε Κόμιστ Υπάρα τ' Βαρυζίνου με Πενθεία τη Ρυγκόνη. Τον ίδιο χρόνο αυτή ή εκτέλεια κυκλοφόρησε σε Πόνης σαν Εγχαλή η σε Εξωτάρα.

Φέτος τ' Ιουλίου παίχτα τη Υπάρα τη Βαρυζίνου – ή σφώτη εκτέλεια τη Εγχαλή και

Αυτή ένα ή σφώτη μου συνεργάτη με σοβιετικό συγκρότημα και θεωρώ το ξαυτό μου εύτυχη ότι αρχίζω με ~~[illegible]~~ δύο από τα πιο σημαντικά ~~[illegible]~~ και τον Δίμ Κιτάγενκο που ~~[illegible]~~ ξεκίνησε ένα από τα σπουδαιότερα δίκιος αρχ τον καιρώ μας

Πιστεύω ότι ή μεθαιριανή εξαιρετικά δεν ένα σκαλοπάτη

8673058

μετά το 1985 (39)

(31)

CANTO GENERAL

Μέ τὴν εὐκαιρεία αὐτῆς τῆς δεύτερης ἔκδοσης σὲ μικρὴ φόρμα τοῦ CANTO GENERAL θάθελα νὰ διατυπώσω ὁρισμένες μου σκέψεις σχετικὰ μὲ τὸ ἔργο καὶ τὰ προβλήματα παρουσίασης καὶ ἑρμηνείας του.

Καὶ πρώτ' ἀπ' ὅλα γιὰ τὴν νέα σειρά. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι καθίως ἐνορχήστρωνα (πρώτα γιὰ τὴν χαϊκὴ καὶ τὸ συνέχεια γιὰ "συμφωνικὴ" ὀρχήστρα) τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο μέρος τυχαία θαλέγω, δὲν εἶχα δόσει μεγάλη σημασία στὴν σειρὰ τῆς παρουσιάσης τους. Μ' ἐνδιέφερε κυρίως νὰ ὑπάρχει ~~[illegible]~~ ἐναλλαγὴ εἴτε ἀνάμεσα σὲ γυναικεία καὶ ἀντρικὴ φωνὴ εἴτε ἀνάμεσα σὲ ψυχρὸ καὶ ἐργὸ μέρος. Ἐβλεπα δηλαδὴ τὴν "σειρὰ" μονάχα ~~[illegible]~~ κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς μουσικῆς καὶ μάλιστα τῆς λειτουργίας τῆς μέσα σὲ μία συναυλία. Ἔτσι βγῆκε καὶ ὁ τελικὸς δίσκος μὲ τὰ 13 μέρη [~~[illegible]~~ ψυντανὴ φωνολογία Μονάχου 1982 - Εταιρεία ΜΙΝΟΣ. Τρεῖς δίσκοι]

Όταν τοῦ Απρίλιο τοῦ 1985 κλήθηκα σπὸ Μπογκοτά τῆς Κολομβίας νὰ διευθύνω τὸ CANTO μὲ τοπικὰ συγκροτήματα μὲ ἀπασχόλησε γιὰ πρώτη φορὰ ἡ "σειρά" τῶν τίτλων ἀπὸ τὴ νοηματικὴ τοῦ ἄποιχη μιᾶς καὶ εἶχα νὰ κάνω μὲ ἕνα νοτιοαμερικάνικο κοινὸ ποὺ θὰ ἀκούγε τὴν τελικὴ μορφὴ τοῦ ἔργου μου. Στὰ 1982, σπὸ Κούβα καὶ σπὸ Νικαράγουα εἶχαμε δύσει ἀποσπάσματα.

Ἔτσι κατέλληξα σὲ τέσσερις ἑνότητες - μέρη:

Ἡ πρώτη εἶναι δημιουργία τῆς Ἀμερικάνικης Ἠπείρου (φύσης)

Ἡ Δεύτερη οἱ ~~[illegible]~~ μεγάλοι ἥρωες.

Ἡ Τρίτη ὁ ποιητής

καὶ ἡ Τέταρτη οἱ ἀγώνες τῶν λαῶν της.

Ὄχι μόνο συμπτωματικὰ τυχαίνει αὐτὲς οἱ νοηματικὲς ἑνότητες νὰ ἔχουν καὶ κοινὰ μουσικὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα. Ὅπως ἐ.χ. σπὸ πρώτη ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου ἀποδίδεται μὲ πολυρυθμικὴ μουσικὴ γραφὴ τοῦ φυσικὰ ἀποδίδει ~~[illegible]~~ τὸν ~~[illegible]~~ ρυθμὸ τῆς ποίησης (vegetationes - καὶ viennen los pajaros)

Ἐκὸ σπὸ τελευταία ἑνότητα (Ἀγώνες)

εἶναι ἐμφανὲς τὸ ἡρωϊκό - ἐξεγερτικὸ στοιχεῖο.
Τὸ πρῶτο μουσικὸ ὑλικό - ἡ πρώτη μεγοποίηση
ἔγινε ταυτόχρονα γιὰ ὅλο τὸ ἔργο - τὴν Ἄνοιξη
καὶ τὸ θέρος τοῦ 1972 στὸ Παρίσι καὶ τὴ Νότιο
Γαλλία. Ὅμως ἡ μουσικὴ ἐπιφεργασία - σύνθεση
καὶ ἐνορχήστρωση, σ' αὐτὴ τὴ μορφὴ ἔγινε
τὸ δύο ξεχωριστὲς περιόδους. Ἡ πρώτη στὰ
1974 στὸ Παρίσι: Libertadores - America
Insurrecta - Vegetaciones - Viennen los Pajaros
Alcunas Bestias - Voy a Viviz καὶ United
Fruit Co. Ἡ δεύτερη, στὰ 1980 πάλι
στὸ Παρίσι: Amor America - Sandino -
Zapata - Lautaro - A mi partido -
Requiem - Νομίζω γιὰ τὸν ἐμπειρο μουσικό
ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα στὴ δουλειὰ
τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης περιόδου εἶναι
ἐμφανής. Μὲ ἀποκορύφωμα ὁρισμένες
σελίδες ἀπὸ τὸ Zapata ~~[illegible]~~ ποὺ βρίσκονται
πολὺ κοντὰ στὴ ~~[illegible]~~ συμφωνικὴ δουλειὰ
ποὺ ἔκανα τὴν ἴδια ἐποχὴ δηλ. τὴν
Τρίτη Συμφωνία καὶ τὰ Κατὰ Σαδουκαίων
πάθη.

2(A) 51A

— Τί νά πεῖς μετά ~~μιά~~ ἀπό μιά τόση ἀπουσία? μοῦ λεῖ

~~Προτιμῶ νά περιπατῶ μόνος μου~~

Ἐσύ τώρα εἶσαι ἀπασχολημένος. Εἶσαι μπερδεμένος μὲ χίλια δυό πράγματα. Ἔχεις δρομολόγιο Ἀθήνα-Πάτρα. ~~[illegible]~~ Κι' ἐσύ βρίσκεσαι στό δρόμο γιά τῶν Καλκούτα. Βορας - Νότος - Ανατολή Δύση δεν ἔχουν πιά κανένα νόημα γιά μᾶς.

— Καί ἡ μουσική? τῆς λεῖ Ὑπάρχει ἀπό ἀπό σένα. Ὑπάρχει μὲ σένα. Ὑπάρχει καί χωρίς ἐσένα. Ὕστερα ἀπό σένα. Ὅμως ἐγώ ἑτοιμάζω τοῦ ΧΑΡΡΕΤΙΕΝΙΟΥ ~~[illegible]~~ καί πῶς νά γίνει? Ἐπί 400 χρόνια. Τοῦ θά παιχτοῦν θέλω νά παιχτοῦν γιά σένα.

1A

Η ΧΑΡΡΕΤΙΕΝΙΟΥ γεννηθήκαν ὕστερα ἀπό ἕναν
μωρό Πάλογο τοῦ εἶχα μὲ τῶν κόρη
τοῦ τελευτιακοῦ πρὶν ἀπό πολλά χρόνια
στῶν Κατοχή.
Τῶν Ἐλέγαν Καλλισθένης. Εἶχε δυό ἀδέρφια:
Τοῦ Βλάσης καί τοῦ Πολύδωρο.
Καθόταν στό ἀπέναντι τετράγωνο
ἐπί τῆς Δυραχείου.
Συναντηθήκαμε μπροστά στό συρμασόπλεγμα
τῆς Γκιστάνου, τῆς Ἑτροφή Νέας Ἐμπορίας.
— ~~[illegible]~~ Γιατί δέ μιλᾶς, τῆς λεῖ

Πρὸ χεῖ:

~~Ἐγὼ ἐρ' ἄλλο~~

~~Εἶναι ἀλλιθεία ὅτι~~ δὲν ἔχω νὰ σοῦ δίνω

μιὰ τίποτα ἄλλο.

Σύτε κἄν νὰ μπῶ γιὰ σένα δὲν φυλακή.

Δυὸ μαύρα φτερά, ἔνα ὁ νοῦς μου,

καὶ νοιώθω νὰ τὰ λυγίζω σὰ γεράκι

πάνω ἀπὸ ἔρημα γῆ.

Κι ἐσύ, νομίζω, δὲν περιμένεις μιὰ νὰ σοῦ δίνω

τίποτε ἄλλο.

Τὰ πάρε ὅλα. Κι ὅλα, νομίζω, ὅτι

τἀθαλλες βαθειά.

Καλλίτερα ἔτσι. Νὰ μὴ τὰ βλέπεις

~~Νὰ μὴ τὰ βλέπουν~~ καὶ θυμοῦσαι

τὸ μεγάλο πόνο πού φύτεψαν

καθρότε στὰ χρόνια τὰ παλιά.

Ἡ καλλιοθέλη μου ἔλεγε ἕνα ποίημα. Καὶ σκέφτομαι τώρα:

Ἄλλοτε μεθάλαμε μὲ τσίπουρο

καὶ κοκκινο μπρούσκο.

Σήμερα μὲν ποτίζουν χίλια δυὸ δηλητικά.

Πεθαίνει κιὸ παλιδόρος κιὸ βλάσης ἔχει νικοφόρος.

Ἀλλιθεία πῶς νὰ μὴ δεῖς πίσω

ἀπὸ τόσον παραμύθια.

Πῶς νὰ μ' ἀκούσεις πίσω ἀπὸ τόσον

ξεφωνητά.

-2

Ἴσως ἡ συναντησή μας νὰ ἦταν μιὰ
σύμπτωση.
Ὅπως ἔχουν χάρη συναντιοῦνται ζαφνικὰ
δυὸ κοράβια ~~[illegible]~~ στὰ πέλαγη.
Καὶ πάλι ζαφνικὰ χαίνονται
μέσα σὰν βαθειὰ νύχτα
τοῦ ὀρίγοντα.
Δὲν ζέρω...

*

Ἐξ' ἄλλου ἤξερα ὅτι ποτὲ δὲ θὰ
μπορέσω νὰ ἐξαφανίσω
τὶς προδοσίες τῶν ἄλλων

*

Ἐσὺ ἔχεις σύμμαχο
ἕνα τρύπιο σύννεφο —
ἕνα φτηνὸ ἄχρηστο καὶ ζερὸ δέντρο.
~~[illegible]~~ ριζωμένο σὲ σένα.
Πάνω ~~[illegible]~~ δικό σου χῶμα, χωρὶς ὄνομα...
Δὲ μπορεῖ νὰ ζεριζωθεῖ
χωρὶς νὰ τὸ ~~[illegible]~~ σφάξει
τσεκούρι.

*

Καθε δευτερόλεπτο θ' ανασινέω φωτιά

Αν δεν ξέρεις νά κλαῖες
μὲ ψάχνεις τά δάκρυά σου

*

Ευτέρη:
Κάπου στό ἀδιέξοδο νά μυγραφιστεῖ
μιά ψεύτικη πόρτα.
Μιά πόρτα πού θ' ἀνοίξει πολύ ἀργά.
Θαν τά τείχη θά ἔχουν ἐξαφανιστεῖ.
Αν ~~[illegible]~~ προλάβουν νά ἐξαφανιστοῦν
πρίν ἀπό τίν τελεία ~~[illegible]~~ ἀσφυξία

Ἐκεῖ στό τείρκο ~~[illegible]~~ ἔγγρος μὲ ζεωφόρο φαναρι. κλοῦν:

*

«Περιττές ὧρες – περιττά χρόνια
παραδεισιακές κολάσεις –
δροσερές πυρκαϊές –
φρονίμα θαύματα»

*

4

Περνούσες σὲ διπλανὸ δρόμο
καὶ τὰ ἤξερες ὅλα

*

Ἡ νύχτα ἔκανε λαθός.
Ξέχασε τὰ ἐπίσημά σου μαῦρα.
Ξέχασε τὰ ψεύτικα μυστήρια σου
καὶ πνίγηκε στὸν πόθο.
Ξημερώματα τὰ βρήκανε
ἀλλὰ δὲν τὴν γνώρισαν.
Ἔτσι κι ἀλλοκῶς τὸ ἴδιο ἦταν.
Κοιμόσουνα.

Περπατήσαν σὲ λόγο τὸ φιλοπάθησε *
Ἐκέρτομαι ἄξαφνα ὅλα:
Ὅταν ἦταν δεῖτρο τὸ χαρτί/
τότε/ σωστὰ μιλοῦσε

Η Αθήνα ήταν διαφορετική.
Δεν ήταν αυτή που ξέρουμε
Ήταν κάποια άλλη.
Λχ Ήταν Αθήνα δεν υπάρχουν ~~[illegible]~~
αυτοκίνητα, σούπερ-μάρκετ, ~~[illegible]~~.
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ τίμιοι βλάκες.
Υπάρχει φερ' εἰπεῖν ένας δρόμος ἀνηφορικός
γεμάτος λεσσή βροχή
που τελικά καταλήγει σε ~~[illegible]~~
σιοτάμι.
Επεί σε εἶδα ἀπ' 1943, ἀπ' κατοχή,
μέ τις ξύλινες νύχτες,
κ' αυτό τότε σε ψάχνω σε κάθε νότα.
Ήταν λεωφόρος εὐγενής
οἱ ἐπιχωρίες κρέμονται ~~[illegible]~~
αυτό τις σιπαρίες
Ετεί 26 τοῦ Μάρτη ἀνοίγουν
τις πόρτες
νά περάσουν οἱ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ
Κάθε Χαιρετισμός καί ἕνα κορίτσι
Κάθε κορίτσι κ' ἕνα σκοτωμένο παιδί
~~Κάθε παιδί καί μιά κόκκινη ἐνγχομαδία~~
~~[illegible] κ' ἕνα κόκκινο ἀκόρυτο~~
~~[illegible]~~

— Τί ειναι οἱ ΧΑΙΡΕΤΙΕΜΟΙ. ?
Ενας σαρογγυλός δίσκος
ὅπως οἱ νύχτες ειναι σαρογγυλές
~~[illegible]~~ σὲ σαρογγυλή γῆ...

Περπατούσαμε σαν ὁδὸ Ξύριπίδου —
μᾶς χτυπούσε σὲ μύσε ἡ μυρουδιά
ἀπὸ σὲ δαρδέλας καὶ σὲ γαμέρδα.
Η Ασφάλεια μᾶς περαπολουθούσε.
Πρὸ χρὸς
« Νυτράπηκε ὁ ἀέρας —
νυτράπηκε ἡ ἀσφαλεία
ντραπηκαν τὰ λόγια —
ντράπηκε ἡ σιωπὴ ... »
Τί νὰ σοῦ πῶ πόν ἤξερα ὅτι σὲ 38
μέρες καὶ νύχτες θὰ σὲ ἐπιτελούσαν
πάνω σὲ κερίκλα
μὲ πῶ πλαίσι σὸν ὑμητό.

Βλέπεσε πύσο
συνυπάρχουν τὸ κενὸ μὲ τὸ κενὸ /
οἱ ὥρες μὲ τὴν σαιγμὲς
ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου
σὸ σκοτεινὸ ὠκεανό. /
Μήνυμα ὡς μπουκάλι.

7

Ἀπὸ Ἄτιμο παιχνίδι!...
Ἐγὼ τὸ βάζω κι' ἐγὼ τὸ βρίσκω...
Μόνο τὸν ἑαυτό μου δὲ βρίσκω.
Πιάσι δὲν ὑπάρχει σουθεναί...

Μόνο σου ἡ Ἀστράζεια τοῦ ψιθεί
καὶ πώρα μὰς παρακοζουθεί...

Στοῦ Πατσία, τὸ ὑπόγειο
σου ὁδὸ Χαριζάνου Τρικούπη
μαζί μὲ τὸν Παῦλο ἤρθε
κι' ὁ Σπύρος
κι' ὁ πατέρας μου
πού κιρνούσι γαζίο σκορδαζιά.
Ἐμένα τὸ ~~[illegible]~~ μυαζό μου
καρφωμένο σὰ Ἀζόσις σὰ
Νύας Ἐμύρνας..
Καὶ πώρα τὸ σπίτι σου
ἔγινε σουπερ-πολυκατοικιά
κι' ἀπτὴ δίπλανά
κλαίει ἕνα μωρό.

Άλλα ἑκατομμύρια θὰ παραγορηθοῦν
δὲ βρώμικη — ἔνοχη ἀγκαλιά —
Πιάσσηκε κιὸ πέτρα
Πιάσσηκα κι' ἐγώ.
Που ν' ἀκούσεις τοὺς ΧΑΙΡΕΤΙΕΜΟΥΣ
μέσα πὸ μπουντρούμι.
Θὰ μὲ ψάχνουν ὁλόκληρα χρόνη.
Θὰ πεθανοῦν ἀπὸ αὐτοκινητικὸ
δυδύχημα
ἀπὸ καρκίνο — ἀπὸ γρίππη —
ἀπὸ ἄτυχη δειλία
ἀπὸ δειλὴ ἀτυχία —
Θὰ κοιμοῦνται λαθεμένα καθὲ νύχτα /
Κι' ἐγὼ πὸν δὲ βρῆκα
δὲ θὰ ξανακοιμηθῶ —/
Θὰ ριμηθῶ πὸ τραγούδι.
Καὶ πὸν θὰ τὸ πάρω ὅλα αὐτὸ
τὸ τραγούδι ?
Τουλάχιστον νὰ τ' ἀκούγαν οἱ φίλοι
μου ἐκεῖ πὸν βρίσκονται ὕστερα ἀπὸ
~~[illegible]~~ τὸ ~~[illegible]~~ τσιμπούσι μας στὴ Ταβέρνα
τοῦ Πατσία, τὰ 1948.

- 9 -

Αν θέλεσε νά ξέρετε
πίσω ἀπό σή μουσική
κάτω ἀπό σή μουσική
ἀπούγεται ἡ σιωπή.
Καί μήν σῆς διαφεύγει τό γεγονός
ὅτι τά φαντάσματα
κάνουν στῶ ἑαυτό τους
ὁδυνηρές φάρσες.
Στῶ ἐπιφάνεια αὐτῆς σῆς
ἐκκρηκτικῆς ἡσυχίας
ὑπάρχει μιά καρφίτσα.

*

Τώρα ἡ Ἀθήνα γέμισε
μέ πόνο πολυτελείας,
ἀριστοκρατικό
μακρυνό.
Μέ λέξεις κολλημένες στό κακό νέφος.
Γέμισαν οἱ δρόμοι
περιττές ὤρες
περιττά χρόνια
παραδεισιακές κολάσεις
δροσερές πυρκαϊές.

-10-

Τὰ κορίτσια μας γίμισαν
μὲ φανταστικὰ μυθιστορήματα —
φαντασιαστικὰ ἔργα
σὲ ~~[illegible]~~ συνοικιακὰ σινεμά —
~~[illegible]~~ μὲ ἀρωματισμένες μοναξιά —

Τὰ ἀγόρια μας παίζουν
μὲ φρόνιμον θαύματον
μὲ παράνομον παραχαρήματον
σὲ ρίζα τῆς ψυχῆς τους.

Ἐμεῖς δὲν παίζαμε.
Μᾶς ἔπαιξαν.
Κ' ἀδὸ τὸ παῖξε — παῖξε
φτάσαμε σὲ λεϊμπίκικο
καὶ τώρα σὲ μπαλλάντες
καὶ τὰ συμφωνικά
κι ὅλο ~~[illegible]~~ τρέχουμε νὰ
προλάβουμε γιατὶ δὲν εἶναι
μονάχου ὅλοι αὐτοὶ ποὺ μᾶς κυνηγοῦν:
γκεστάπο — ἀσφάλεια — τσολιάδες —
Γ° φαντάσματα
Χουντικοὶ εἶσαι καὶ σὺ
ποὺ γελᾶς κι' ἔχεις σάπια δόντια
ἔχεις ὅμως καὶ θεῖο ἅγιο
μὲ πιστοποιητικὸ καὶ δικὴ τοῦ ἐνορία

Γ° Μεσίες

Και δε δαβάζουν ὄζοι
δε βλέπουν ὄζοι
Και ὄζοι μιλοῦν μὲ τὸ σόμα σου
και βλέπουν μὲ τὰ μάτια σου
~~τοῦ~~ κιάς ἔχεις
τραχώματα.
Νὰ χοιπὸν ζεϊμπέκικα και
~~μπ.~~ μπαλάντες
και μπουζούκια και κιθάρες
και φλάουτου
μέπως κάπου κάποτε κάτι
γίνει
Αν και τὸ κάτι δεν θὰ βγεῖ
ἀπὸ τὸ τίποτα.
Κατι για νὰ μάθεις.
Ἡ μάλλον νὰ ζήρεις ζαφνικά.
Νὰ τὰ ζήρεις ὄλα.
Νὰ ζήρεις ~~[illegible]~~ κάθε λέξα
~~ἔχει μιὰ παράδοσι~~
~~και μιὰ πραγματικότητα~~.

12

ΤΗ λέξη: ἀνυπόφερτο
ΤΗ λέξη: ἀρώστεια.
ΤΗ λέξη: κόλαση καὶ ὅσες φοβοῦνται
ἀκόμα τὸ νόμο σὰς Σιωπής.

ΤΗ λέξη: Βασανισμός
καὶ ἡ λέξη: Ἱεροσύλια
Σατανικὸς χορὸς χωρὶς τέλος.
Κύκλος ἀκίνητος.
Σιρίνει νὰ σπάσει ὁ σιδερένιος
κύκλος

Νὰ πετάξουν τὰ λόγια.
Νὰ κολυμπήσουν. Νὰ πνιγοῦν.
Νὰ χαθοῦν.
Μέχρι νὰ δὲ βροῦν.
Νὰ γίνουν ἀέρας.
Νὰ γίνουν φυσαλίδα.
Καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβεις
νὰ κοιμηθοῦν σὰν παλάμη σου

Να δαλυθούν και νά φτιάξουν
αλλα λέξη Χωρίς παγίδα —
Χωρίς χαρτί και μολύβι.
Χωρίς σώ πανίσχυρη Αποσία σου.
Χωρίς τά πυχτο που δώ μπορεί
νά περάσει
Και πού ὅμως θά περάσει
Βιάζουτας κάθε αὐτοχή.
Χωρίς τά ποτάμια δακρύων.
Χωρίς σώ ἱερόσυλη ἐνοχή.
Μιά λέξη που νά μή περιέχει
τά σιωπή.
Για νά μάθεις.
Νά τά ξέρεις ὅλα!. Τώρα!
Τώρα πού κάπου γράφεις
και μεθάει τό μολύβι.
Διαβάζεις και μεθάνε οἱ
σελίδες.

14

Ἀπλώνεις τὸ χέρι
καὶ τρέμουν κρυφαὶ
τὰ ἔπιπλα.

Χωρὶς νὰ ξέρεις ἐσύ
πῶς εἶναι ὅλα τριγγαί.
Ἐσὺ δὲν τὸ ξέρεις.
Κι ἐγὼ πνίγομαι
σ' ὅλα τὰ ποτάμια σὰς νύχτας.

Καζαντζάκου

Όταν κυκλοφόρησαν τα ΕΠΙΦΑΝΙΑ [illegible] Μπεκετικών
(1960-61) ο όλος κόσμος μόνο βέβαιος χήρευε απ' τον.
Ήταν τότε η μόδα και τα πειράκια. Ένα τέτοιο σουξέ
σε εποχές μη προφυλάξεως σε ξεπ. δίχτι φράσεις μου
[illegible] σε τέλος βδομάδας το χήρευε όλους. Ο
[illegible] Μάρκος ένας "σουδέτος" — απ' γραφείο σε
εποχές μη φυσιολογικές και μου φέρε: σε θέλεις
νύφη σου δίνω καινούρια τραγούδια και κινήσεις και
αν σουξέ; "— σε λέω τα βεβαίως", τους λέω
σε εξύ τα βεβαίως; Νάναι καλά η Αγγελο-
κι η Τεχτέρα που αυτών κάνε βραδυ.»
Στα 1962 οι συντρόφοι των Μπεκετικών, Κεφαλής
Παπαλουκάς, Διαλήγας και άλλοι μικρά
[illegible] σε πλατεία — σε δ.ο.ς.
Ιφιγένεια" Είχαν τη Χειμωνιάτικη "Μαρτίνα",
κάποιο κίνημα σε μια παραλία της Πλατείας,
Ποιά ήδαν το επαγγέλματα τους; Αντί αυ-
[illegible] τα "παιχνίδια και τραγούδια"
Φυσικά κανείς δεν χήρεψε — η πλατεία σώζει
δεν χήρεψε — δε η <u>πλατεία</u> πλάτυνε εννοείται
τη χήρεψε της έχουν από 1960 κάνε. Βέβαια.
Ποιοι ήρθαν τότε; Το - 100 γενικοί, συμφοιτητές.
Ποιό ήδαν το επαγγέλματα μας; βασικά ο Βαγγέλης
με τραγούδια των Μπεκετικών [illegible] σε
Ελληνική πλατεία. Ήταν και τα τραγούδια των
Χειμωνιάτικων και πολύ αισθητά ο Γιώτης, ένα
χλωμό αγόρι. Γίνεται η <u>πλατεία</u> "τσιρκο"
με λαϊκή ορχήστρα κάνε βέβαια. Επεκτείνεται
από τα Μακρύγια. Εμείς έχαμε τελικά
τη λαϊκή Τσίου ηλεκτρικών, Φτιάνουμε τα
Νιάτα μας φτιάχνουμε. Η <u>πλατεία</u> συνεχίζει

σε γίνεται εξηνε στα 1966, στα Ν. Φιλαδέλφεια.
Έκει ίσκαστε το φραγμα του τρόμου, θαι
ήσαν εως 20.000 φίλοι του αλλαντικου τραγουδου.
Όμως ενα χρονο αργότερα πρεθε η χουντα.
Το τραγουδι – το εξαλλαντικό – ~~[illegible]~~ πηρε
~~[illegible]~~ τη σιμαντια και τις διαντάσεις που πηρε
Ελαιξε το ρόλο που ίπαιξε. Ελιξε και
η χουντα και το τραγουδι ψιλωσε αιτιόμα
πιο πολυ. Σήμερα δημάδες συνθέσεις και
τραγουδιστες αλλωνίζουν στη Εξαλλα ακοσ
τη μιαν ως στη αλλαν ακρη με λαικες
ευναυλιες. Καθε βραδυ δημαδες χιλιαδες
εξαλλαν και ξενοι γεμίζουν κυλφους, γίνεται
σταδια ολον ~~[illegible]~~ παίζονται τα δικα μας
τραγουδια, τα εξαλλαντικα, και ~~[illegible]~~ όμως
σ' αυτη τη στιγμη – που αρχίζει και η
κορυφαια τιμητικη ~~[illegible]~~ γι' αυτο το τραγουδι,
με το Ελληνικο πιστεινο αυτοσεστο-
λιανο ~~[illegible]~~ στη πηνα για να γραφω
αυτες ~~[illegible]~~ τις γραμμες νοιωθοντας ιπανο μου
μια τεραστια πιεστη που ερχεται αυτε
πανω και που ουδε λιγο ουδε πολυ
μου ζητάει να ια απολογαθω.
Ε' λοιπον όχι. Δεν εχω καμμια ορεξη
να απολογαθω σε κανενα. Και αν ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ αναφερθηκα σε 2-3 συγκειρημενη
περιστατικα το εκανα μια να ~~[illegible]~~ δειξω
ότι μια ολοκληρη ζωη προχωρουσα
με πιστη που εαυτο μου – πιστη που

μου δυνάμωνα μιά φουχτα πιστοί φίλοι
κίαστο κεῖ καὶ πέρα ὁ ἀνώνυμος
ὁ "χουτρός" ζαός. Ὅταν παρουσίασα
στὰ 1964 τὸ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ στὸ "ΡΕΦ"
μὲ ἀπροαστήριο βασικά τοῦ σκόμη τοῦ
~~σήμερα~~ σήμερα Παρηρίζουν τὸ ρωμαίικα
πάρτυ ἡ ὑπολοχή ἦταν γυχρή. Τὰ
σχόλια τῶν "εἰδικῶν" ἦταν πηρίπου
τὰ ἑξῆς «Κρίμα σὰν ποίηση τοῦ
Ἐζότη...» - Ποιά ἦταν ἡ ἀπαύτηση
τοῦ "χουτρόν" ζαοῦ τὸν ξέρετε.
Πολλὴ φιλολογία ἔχει ~~[illegible]~~ σκηπάσει
σὰν κισὸς τὴν πρόσοψη τοῦ στιτιοῦ μας.
Ὅμως ἡ ἀλήθεια εἶναι ἀπλή. Τὰ τραγούλια
μας ἐπιάσαν καὶ ρίζωσαν μέσα στὸ ζαὸ
κυρίως γιατί ἦταν γνήσια — ἀσιζαί.
Ὅμορρα — κατανοητά. Ἂν μέσα σὲ ὅλα
αὐτὰ μπορουσι νὰ χωρίσει καὶ ἡ μεγάλη
ποίηση αὐτὸ ὁ ζαός δὲ τὸ μετρούσι
ἐκ τῶν προτέρων ἀλλὰ ἐκ τῶν ὑστέρων.
Τὸ τραγούλι πρίπει πρῶτ' ἀπ' ὅλα καὶ νὰ
ἀρέσει, νὰ συγκινεῖ, νὰ γοητεύει, νὰ
ἀναρπάζει νὰ μιλάει σὰν ψυχὴ τοῦ ζαοῦ.
Πρῶτα σὰν μεγωλία — μετὰ σὰν στίχος
καὶ τέλος ὅλο μαζί. Συμπέρασμα
ζοιστὸν πρῶτο: Τὰ τραγούλια μας ἦταν
ὅμορρα γιαυτὸ καὶ ὁ ζαός μας τὰ
εἶναι δικά τοῦ: ζαϊκά. ~~[illegible]~~

Αν δὲ συνέχεια ἔγιναν ποιητικοί — ἐπαναστατικοί ἦταν κυρίως γιατί ἐμεῖς τοὺς δώσαμε αὐτὸ τὸ χαρακτήρα μὲ τὸ ρόλο ποὺ τοὺς ἀναθέσαμε νὰ διαδραματίσαν μέσα στὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς. Ἐμεῖς διαλέξαμε τὸ ρόλο τοῦ στρατευμένου καλλιτέχνη, καὶ ἡ δημιουργία μας μὲ αὐτοχαύθησε.

Αν διαλέξαμε ἐναν διαφορετικὸ δρόμο τὰ τραγούδια μας θὰ εἶχαν διαφορετικὸ χαρακτήρα ὅμως τὸ καίριο ἐρώτημα εἶναι: ἂν εἴχαμε διαφορετικὲς αὐτιλήψεις, πιπαιθήσεις, στάσεις θὰ γράφαμε τάχα τὰ ἴδια τραγούδια;

Κατηλήγουμε χοιπὸν στὸ ὅλο τὸ ὡραῖο χειτουργεῖ τεχνικὰ ἐπαναστατικὸ ὅλως καὶ τὸ γνήσιο ἐπαναστατικὸ ὅλου καὶ ὅλως καὶ νὰ ὑπάρξει εἶναι ὡραῖο. Ὅλοι οἱ μάρτυρες, οἱ ἥρωες εἶναι «ὡραῖοι». Ὅποιος ἀτενίζει τραγουδιῶτες τὸ ἐκτελεστικὸ ἀνόσπαστα εἶναι ὁμόρφος. Τὸ παλλικάρι εἶναι λεῦτε ὁμόρφο. Καὶ τὸ τραγούδι μας ἦταν καὶ εἶναι παλλικάρια γιαυτὸ εἶναι ὁμόρφα καὶ ἐπειδὴ εἶναι ὁμόρφα

εἶναι παρχυκάρια. Κι' ἂν πᾶς ἐκδρομή
σὺ τὸ Σκόπηλο καὶ ξημείνεις σὲ
καρμιὰ παραθαλάσια ταβερνοῦλα
ἐκεῖ θὰ τ' ἀκούσεις — ἀργὰ τὶ νύχτα
ὅλαν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι γίνονται
ὡραῖοι — Καὶ θὰ τ' ἀκούσεις καὶ
σὺ γειτονιά, καὶ σὺ συνοφοριά
~~[illegible]~~
τὴν ὥρα πού ἡ παρέα δίνει ραντεβοῦ
μὲ τὴν ὀλλάδα καὶ μὲ τὴν ὁμοφοριά.
Μεγάλος κουβέντες, θὰ πεῖς. Ὅμως
αὐτοὶ πού ξεσηκώνουν ὅλο αὐτὸ τὸ θόρυβο
καὶ πού προσπαθοῦν νὰ μᾶς βάλαν
σὲ γωνία, νὰ τὸ ξέρετε, εἶναι
ἀπὸ ἀπελπισσιμὴ μέλεια πού τὸ
κάνουν. Ρωτήσετε τοὺς νὰ σᾶς πούν
τὶ θαίδιναν ναυκοῦλαν ἐνὸ τραγούδι τοὺς
σ' ἐκεῖνες τὶ χαρέας ταβέρνα σὺ
Σκόπηλο, ~~[illegible]~~
~~τὴν Σκόπη τὶ ταβέρνα καὶ σὺ~~
~~γειτονιὰ σὺ ἐλλάδα~~. Δὲν τὰ
κατάφεραν καὶ τόριξαν... σὺν τριλλιὰ
ἔτις δημόσιες σχέσεις, σὺ συναρπαστικὲς συνεντεύξεις,
σὺ ἀνίερες συμμαχίες μὲ τὰ ντίσκο-
~~[illegible]~~ τσιφτετέλιας, ~~[illegible]~~

καὶ σὰ .. πάρτυ. Ἅμα δεῖ κανεὶς
ποιὸς τοὺς ἀγκαλιάζει καὶ ποιὸς τοὺς
προσωθεῖ δὲν μπορεῖ νὰ μὴν
πεῖ μέσα τοῦ "κρίμα τὰ παιδιά".
Ἐκεῖ ~~...~~ σὰ βάθος τοῦ ἀδιέξοδου
τοὺς περιμένει ὁ εὐγενικὸς κύριος μὲ
τὰ ξιπαρὰ χέρια. Θὰ τοὺς σφίξει
τὸ χέρι καὶ θὰ τοὺς πεῖ ~~...~~ τὴν
περιπόθητη φράσι
"Μπραβὸ παιδιὰ καλὰ τὸ
καταφέρατε, βάλατε τοὺς κόκκινοι
σὰ ~~...~~ γυνία".

Γιατὶ περὶ αὐτοῦ πρόκειται. καὶ ὅλα
τὰ ἄλλα εἶναι αὐξιὸς .. ὁδοντόκρεμα
~~...~~ ὅλως θάξεγαν ὅσοι τὴν .. βρίσκουν
μὲ τὰ πάρτυ "κασέτα" ὅλως τὰ ὀνο-
μάζαν οἱ ἴδιοι.

Θὰ μοῦ πεῖτε: τί σχέσι ἔχουν
ὅλα αὐτὰ [πὸ κανοῦν καὶ διαφυλάγουν] μὲ τὸ τραγοῦν καὶ σὰ
μουσικὴ; Ἀπολύτως καμμία!
Φαντάσθεστε ζοιπὸν πόσι πλοῦσι
ἐγκτράζου χρειάσθηκε γιὰ νὰ
φτάσουμε σὰ σημεῖο ἐμεῖς
οἱ μουσικοί ~~νὰ γινόμαστε~~ ~~...~~ σόχοι
πὸ ~~...~~ κάνουμε μουσικὴ

7.

Νοί χτυπήσαστε ἀπὸ ἕνα σύμπλεγμα
~~[illegible]~~
καθὲ γοργὴ συμφερόντων καὶ κάθε
μόρφης συναισθημάτων κατωτερότητας
πού ἡ μόνη σχέση του μὲ τὴ μουσική
εἶναι ὅτι δημιούνω ὅτι κάνω μουσική.
Ἐνὼ δὲ βάθος ἀσχολεύντα μ' ἕνα
κουλτουριάρικο, γυχαγωγικό καὶ
καθ' ὅλα αὐτιδραστικό... ποδόσφαιρο
μὲ ἤχους καὶ εὐφυολογήματα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΜΟΥ ΒΟΥΛΕΙΑ

Αυτόν τον καιρό πραγματοποιώ ένα καινούργιο βάφτισμα μέσα στο Λαό. Ο Ελληνικός Μουσικός Αγγουστος, στις γειτονιές του Πειραιά και τα τρία οδοιπορικά στις τέσσερις γωνίες στις Ελλάδες με φέρνουν καθημερινά αντιμέτωπο με χιλιάδες — δεκάδες χιλιάδες ειναι το πιό σωστό — ακροατές πάσης ηλικίας και ιδιαίτερα νέους. Έκει διαπιστώνω ότι είμαι βασικά άγνωστος! Θέλω να σώ ότι το 90% τον ακροατηρίου μου ακούει τα 90% τον φεπερτόριου μου για πρώτη φορά! Με αναλαμπτουν! Αυτή ειναι η λέξη. *

Σ' αυτή τη νέα "στράτευση" ειχα στη τύχη να συναισθώ από όλη σχηδόν στη "οικογένεια" μου. Τη μουσική ευνοώ. Μπιθικώτσης, Φαραντόρη, Καλογιάννης, Πανδής, Θωμόπουλος. ~~[illegible]~~ Ο Ντολάρας, η Γαλάνη, ο Μητσιάς και η Καγιαλόγλου το νέο αίμα στη ~~[illegible]~~ μουσική μου. Και φυσικά παντα βράχος ακινήτος ο Λάκης Καρνέζης.

*

Η φιλολογία και η "νοσταλγία" για τη "δεκαετία τον 60" στην καλλίτερη περίπτωση θά τη χαρακτήριζα σάν μικροαστική συναισθηματική αντίδραση. Στη χειρότερη σάν μιά πονηρή προσπάθεια για να πάνε (με πλαγιο τρόπο): "Τότε ναι ειχαν ήμπνευση! Τώρα όμως ...."

Πασί φυσικά ειναι τό τώρα ασύ τούς καίει...

*

Πολύ μουρμούρα, πολύ ~~[illegible]~~ μιλήρια γύρω στό προβλημα τῆς αναδίωσης. Αγχος θα ἔλεγα για νέες μορφές, νέο περιεχόμενο, ~~[illegible]~~ νέα τραγουδια. ~~Μερικοί μας τό ἔπιαν [illegible]~~. Καπου ἡ Αυγη μου ~~[illegible]~~ τό ἔπιαν καθαρά "Ξώφλησες πιά. Κλείσου μέσα στό σπίτι σου. Αμπαρώσου για νά σώσεις.. τό παρελθόν σου καί τό ... ἤθος σου"

~~[illegible]~~ Καί πρωτα πρώτα ἀς δοῦμε τί ἔγινε καί ἀς τό ἐχτιμήσουμε πυστά. Εγινε ἐνα θαυμα? (Ετσι τομία τοῦ τραγουδιοῦ) Ναί, ἀσφαλώς ἔγινε. Και νά ασύ ἐνας λαός 9 ἑκατομυρίων διαθέσει ~~[illegible]~~ πιό πολλοῖς γνήσιος ~~[illegible]~~ τραγουδοποιοῖς — καί ἑπομένως ἑκατοντάδες γνήσια τραγούδια — πιό πολλα ἀο ὅλες τῆς χώρας τῆς Ευρώπης, ἑνωμένης! Η Μεγαλη Βρεττανία μέ τά πόσα ἑκατομμύρια ἔβγαλε τοῖς Μπήτλης. Και ἀπό τότε? Οἱ ΗΠΑ μέ τά 200 ἑκατομ., τά τλάγ, τά τεράστια μέσα πάει ἀπό τοῦ Αμστρονγκ, στό Πρίσλεϊ κί ἀπό τοῦ Ντιοῦ Ελιγκτον στοῦ Ντύλαν, κί ἀπό κεῖ?

Ετσι γενιώσαι αλήθεια οἱ τραγουδοποιοί? Ετσι βγαιναν τά γνήσια τραγουδια? Εδω λαοί μέ μεγάλες μουσικῆς παραδοσεις, γερμανοι, ἰταλοί, ἱσπανοί καί ἀναμασοῦν τίς

αἰτιακανικὸς (τοῦ κ.λ.π. τὴ διαφέτουσα δίκη τῆς ὀνόματος ἀλλὰ μονσικῆς.

*

Εἶναι σὰν ἀσῶ ὅλα τώρα μὲ ΑΝΑΚΑΜΠΤΟΥΝ.
Ἂς διαφέρουμε μ' ἕνα ὀνειρεμένα σὰν ἔργο μου μετὰ δικαιοσύνης.
Ὅλοι ὀνειρεύονται ὅλα τὰ καλύτερα μου δεκαετία κάτω ἡ δεκαετία τοῦ 60. Ὑπογραμμίζω ὅμως ὅλα οἱ περισσότεροι ἀγαπῶν λαϊκὴ ποίηση σπουδαῖα ἔργα καὶ τραγούδια σὰν μὲν σὴ μόδα ἐκείνης.
Ἐτσι ἔχω σὲ μέρα τὸ ἀγαπημένο παίρνοντας π.χ. τὰ ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ ΦΤΕΡΑ (1967) σὲ σχέση νέων γιατὶ νὰ ἔχω σὲ βεβαιότητα ὅλα καὶ τώρα μου.. πρώτης ἔκτιμης!
Τὸ σχέδιο ὅμως πάει πολὺ μακρυά.
Λοιπὸν ἡ ΠΟΛΙΤΕΙΑ καὶ τὸ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ κ.λ.π. (ἀπὸ χρονολογίαν 1959) εἶναι γνωστὰ σὰν μου τοὺ "σουρεαλιστὰς" ἐποχῆς. Νὰ συνεχίσω; ΛΙΠΟΤΑΚΤΗΣ - ΕΠΙΦΑΝΙΑ - ΝΕΚΡΟ ΑΔΕΛΦΟΥ - ΕΝΑΣ ΟΜΗΡΟΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΑΓΓΕΛΕΝ - ΟΜΟΡΦΙΑ καὶ ΜΑΓΙΚΗ ΠΟΛΗ - ΧΡΥΣΟΠΡΑΣΙΝΟ ΦΥΛΛΟ - ΤΑ ΕΞΗ ΛΑΪΚΑ (ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἀπαντήσεων)...
Πιὸ νὰ μὴν μιλήσω γιὰ τὴ "συμφωνία" μὲ τὴν ΟΜΟΡΦΙΑ ΠΟΛΗ, τὰ ΓΙΩΤΑ ΦΥΛΛΑ, τὸ ΓΑΛΑΖΙΟ, τὸ Χαιρὶ καὶ τὸ ΑΝΘΡΩΠΑΚΙ...
Καὶ μιλάω γιὰ Χρόνιος. Ποιὸ ξέρεις ὅλα τὰ τραγούδια τοῦ ΛΟΡΚΑ - ΕΛΥΤΗ - ΤΑ ΛΑΪΚΑ; Τὰ τόσα τραγούδια σὲ ἀντίθεση σὰν ἔγραψα σὰν λαϊκομανία (ΤΟ ΜΕΤΑΞΙ. κλπ)

ΤΟΝ ΗΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΟ 4

Καὶ ποὺ εἶναι τὸν χρυσὸ ~~τὸν~~ τὰ ἀχτένιστα χωράφια?
Ποὺ ζήσες τὸ ΛΙΝΘΙΣΟΡΡΗΜΑ - ΤΑ ΕΠΙΦΑΝΙΑ -
ΑΒΕΡΩΦ καὶ ἀρκοῦσε νὰ ΚΑΤΑΣΤΕΙΣ
στὶς ἀναμνήσεις μου
ΛΙΝΘΙΣΡΗΜΑΤΑ ποὺ ἄφησα καὶ τραγούδι (τὴ φωνή.
τὴν ὁ ἴλιγγος βρεῖ? Τὰ ἔργα φαίνεται
οἱ ΑΒΥΔΟΦΕΙΣ καὶ ΑΒΕΛΩΦ, χρειάζονται
νὰ χρειάζονται ὀχτὼ 15 χρόνια γιὰ νὰ
τραγουδηθοῦν μπροστὰ στὸ φῶς.?
Ποὺ ζήσες οἱ ΝΥΧΤΑ ΘΑΝΑΤΟΥ (1968) καὶ
οἱ ΝΥΧΤΕΣ ΤΗΣ ΑΓΚΑΛΗΣ? Ποὺ
ζήσες ~~τὸν τρόπο~~ ἐκεῖ ποὺ 2-3 τὶ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΤΗΣ ΑΤΕΝΑ.?
Ναὶ ἀρχίσανε οἱ δεκαετία τοῦ 70
ζεκινοῦν γιὰ μένα μὲ τὰ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ
ΑΤΕΝΑ ὅπου πολεμᾶνε καὶ οἱ ΨΑΡΕΣ
τοῦ Κόλβου. Εἶναι καλὸ ἢ κακὸ αὐτό?
Συνέχισα μὲ τὸ CANTO GENERAL, τὶς
ΜΑΥΡΑΚΑΪΤΕΣ, τὸ ΠΡΟΔΟΜΕΝΟ καὶ τὸν ΕΧΘΡΟ
ΛΑΟ, ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ, τὸν ΟΔΥΣΣΕΑ, τὸ ΤΑΞΙΔΙ
ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙ. ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ - καὶ τὶς ἔνωσε ~~τὰ~~ ΛΥΡΙΚΑ.
Ὅσο γιὰ τὶς δεκαετία τοῦ 80 οἱ ἄλλοι κορόιδευαν
τὴν ἀντέχω μου προσπάθεια γιατὶ ἔκανα
αὐτὸ στὶς πιὸ κίνδυνες τραγουδιὲς ΕΠΙΒΑΤΙΚΟ -
ΡΑΝΤΑΡ καὶ ΧΑΡΕΤΙ ΕΛΛΟΙ μπαίνω σὲ
ἐλαφρὺ καλύτερη μουσικὴ πολυφωνία ΠΛΑΤΗ
ΛΙΓΟΙ ~~ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ~~ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
καὶ ΔΕΚΑΤΡΙΑ μὲ τρία συμφωνικὰ ἔργα

ΤΟ ΝΑΙ ΚΑΙΝΕ ΛΗΔΗ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ 1ης ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Δημοκ ΤΡΙΤΗ ΕΥΜΦΕΝΙΑ (τὸ ἀγίασμα
Δαμιανοῦ Ἐσφιγμ) - ΚΑΤΑ ΕΒΔΟΜ.
ΚΑΤΕΝ ΠΑΘΗ (τὸ ἁγίασμα Μιχαὴλ
Καλογερᾶ) καὶ ΕΒΔΟΜΗΝ ΕΥΜΦΕΝΙΑ
(τὸ ἁγίασμα Παπᾶ Ρίτσου). -

Μπορῶ φαίνη νὰ αὐξάνω ἔδω ἕξω ἀπ' ἀναμνήσεις ~~ἐνῶ~~ ἐνῶ κοινοῦ ἀπὸ
δαὶ ἀπόψεις ἀπὸ παιχνιδιὰ καὶ ἀπὸ νέα
δοξασίαι μου μὲ καθαρὰ αὐτιά! !
Δὲν μὲ πειράζει νὰ φανταστῶ αὐτὸ ἀπὸ
ἀρχή! Αὐτὸ μοιάζει φοβερὸ ἀπόψεις
φίλους σὲ μονάχη μου ἀπὸ δαὶ ἀπὸ
ἐχθροὺς ἀγνώστους, ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς.
Καὶ δαὶ ἀπὸ ἐχθροὺς μόνο καὶ μόνο
γιατὶ δαὶ ἀπὸ ἔχουν ἀποδειχτεῖ προσεχτικοὶ
~~καὶ δαὶ ἀπὸ ἔχουν ἀποδειχτεῖ~~.
ἀνυπόμονοι, κριτικοί, δυναμικοί. Δαὶ
ὑπάρχουν καὶ αὐτοὶ ~~ἀπρόβλ~~ ποὺ ἀπὸ
ἢ λίγοι ἀπὸ δαὶ ἀπὸ ἀδιαφοροῦν. Φταίω
νὰ ~~τὸ~~ τὸ κάνουν ἀφοῦ ἀκόμα
μ' ἀγαποῦσαν. " Ἀκόμα μὲ Πατέρα
δὲν ἤμουν ἐλεύθερα. Ἔλεγαν δημοκ
νὰ ἀποκαλῶ τοὺς νέους φίλους
μου καὶ νέους ἀντιθέτους ὅμως πάνω
στὴ γνώση τοῦ ἔργου μου καὶ ὄχι

πάνω στὴν ἀποστώπηση, τὸ θάνατο
καὶ αἰώμα χειρότερα στὴν παραμόρ-
φωση ~~[illegible]~~ σῆς δουλειᾶς καὶ σῆς προ-
σπάθειας μου γενικώτερα.
Μὲ δυὸ λόγια θέλω φίλους ἢ ἀντίπαλοις
ὑπεύθυνους - που νὰ φέρουν καλὸ
γιατὶ ἀγαπούν ἢ γιατὶ ἀντιπαθοῦν.
Ἔτσι στὴν περίπτωση — τὸ λέω ἀλαθινά -
καὶ οἱ ἀντίπαλοι — ἀντίθετοι εἶναι
χρήσιμοι γιὰ τὸ δημιουργό.
Τὰ λέω αὐτὰ γιατὶ ἐκεῖ τύφλα — μετὰ
τὰ χούντα — ἡ στάση τῶν πολλῶν
ἀπέναντα σὲ μένα, ~~[illegible]~~ καὶ τὸ
ἔργο μου σπαρίχτηκε κυρίως ἐπάνω
σὲ παίδη, σὲ μίση, σὲ σκοπιμότητες, σὲ συμφέροντα
σὲ δαβολές καὶ σὲ λάσπη.
Γίαυτο τὸ λόγο σκέφτομαι φέτος
νὰ ἐγκαταλείψω τὰ συνέχεια σῆς
συνθέσης ~~[illegible]~~ νέων συμφωνικῶν κυρίως
ἔργων γιὰ νὰ παρουσιάσω — γιὰ
τελευταία φορά — τὸν ΑΓΝΟ ἔτο
θεοσαρρακία στὸ μεγάλο κοινό.

Μπορῶ μήπως νὰ κάνω μιὰ ἐκκλησίη
ἀπὸ τὸ περιολικό σας?
Ἀπευθύνομαι σὲ ὅλους αὐτοὺς πού γιὰ
πολλοὺς καὶ διάφορους λόγους δὲν ἔχουν
ἀκόμα καθαρῆ τὴν ἀκοή τους
Σὲ ὅλους αὐτοὺς πού ἀκοῦν μὲ τὴ φωνὴ
τῆς προκατάληψης, τοῦ πάθους, τῆς
διαστρέβλωσης.
Ἐ! αὐτοὶ ἔστω κιαλλοκῆς θὰ ὑποφέρουν
στὴ πλαυλίς μου! Γιαυτό εἶναι καλλίτερα
νὰ μὴν ἔρθουν! Δὲν μὲ θέλουν καὶ
δὲν τοὺς θέλω! Θέλω ὅπως εἶπαν
ἀκροατὲς καλῆς θέλησης ἀπελευθε-
ρωμένους, ἀκέραιους καὶ ὑπεύθυνους
πού θαρθοῦν νὰ κρίνουν ἐλεύθεραι
ἀδέσμευτα καὶ κυριαρχικά μιὰ
μουσικὴ πού ὑπάρχει ἐδὼ καὶ δύο
δεκαετίες καὶ ὅπου ἕνα πυρὸ
ἐμπόδια δὲν τὴν ἄφησε νὰ φτάσει
ὡς τὴ καρδιά, ~~τὴν κρίσι~~ τὸ
νοῦ, ~~τὴν κρίσι~~ καὶ τὴν ψυχή τους.
Ὅταν μιλὰ γιὰ μένα ὁ πιανίστας Κυπριανὸς
Κατσαρῆς στοὺς ξένους λέει: θὰ σὰς παρουσιά-
σω τώρα ~~[illegible]~~ ἕνα διάσημο ἀγνωστο
τῆς ἐποχῆς μας. Ποιός θὰ τόλεγε ὅτι τὸ ἴδιο

καὶ περισσότερο ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς ἀσκηταστριώτες μας"

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ - ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἡ κυβέρνηση τῆς Ν.Δ. ἐφιέρωνε τὸ 0,7% τῶν Ἐτησίων Κρατικῶν Προϋπολογισμῶν στὸν Πολιτισμό.

Ἡ κυβέρνηση τοῦ ΠΑΣΟΚ ἀφιερώνει τὸ 0,7% τῶν Ἐτησίων κρατικῶν προϋπολογισμῶν στὸν Πολιτισμό.

Οἱ ἀριθμοί, ὅπως βλέπετε, εἶναι αἰρετικοί! Καὶ φοβᾶμαι ὅτι τὸ ποσοστὸ παραμένει ἀμετάβλητο τὰ τρία ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ καὶ γιὰ τὴν ΥΓΕΙΑ καὶ γιὰ τὴν ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ καὶ γιὰ τὴν ΠΑΙΔΕΙΑ!

Μὲ αὐτὰ τὰ ἴδια ἡ πρώτη ἀγωνία τῶν ἐλληνικῶν φοιτητῶν (τοῦ 1953!) γιὰ τὸ 15% γιὰ τὴν ΠΑΙΔΕΙΑ παραμένει ἀμετάβλητη...

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἴδια ἤθελα ἀρχὴν κάποιον Νορβηγὸ μοῦ ἔλεγε ὅτι μοναχὰ στὴ Νορβηγία καὶ μέσα σὲ ἕνα χρόνο, δαπανήσανε 188 ἑκατομ. δραχτὲς γιὰ... γιορτές.

Δηλαδὴ ἐνῶ ἡ κυβέρνηση πρόσθετε ἴδια χυχία στὸν πολιτισμὸ κι αὐτὴ τὸ ἴδιο δαπανοῦσαν ἀφειδῶς γιὰ "πολιτιστικοὺς" φίλους. Χορὸς ἑκατομμυρίων γιὰ νὰ ἱκανοποιηθεῖ βεβαίως ἡ δίψα τῶν ὑπαιθρίων καὶ τῶν ἄλλων γενικῶν γιὰ πολιτισμό... Ὅμως γιὰ ποιὸν "πολιτισμό";

Ὑπῆρχε δίψα τοῦ διαφόρου 25 ἑκατομμύρια Ἑλλήνων γιὰ μιὰ ἐκλεκτὴ ἀφιέρωση ποιότητας — ὅπως μεταδίδεται μέσα ἀπὸ ραδιοφωνικὰ καὶ ἀπὸ τὴν ΕΡΤ — ἐνῶ αὐτὰ δαπανοῦν 3 ἑκατομ. γιὰ τὸ ΦΕΣΤΙΒΑΛ...

Γιὰ μιὰ ἐπανάσταση ἐπικοινωνίας ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο πολιτισμοῦ ὅπου ἀπαιτοῦνται 1.200.000 λεπτὰ τοπικὰ δίνονται!

Τέτοια ἀπαιτήσεις μὲ δίψα μικροῦ παιδιοῦ ἀπὸ

Πάντα με κρατικής επιχορήγησης...

οργανώσεται σε όλη τη χώρα.

Κι' εδώ αλλος χορός εκατομμυρίων!

Ποιοί επιλέγουν ποιούς? Με ποιό περιεχόμενο και για ποιό σκοπό?

Τό μόνο ποσόν που προβάλεται (από τον κυβερνητικό τύπο) ειναι τά 6,5 εκατομ. που δόθηκαν σε 7 Δημόσιος της Β. Πειραιώς ~~...~~ που οργανώσαν τον Εππανικό μουσικό αυτόνετο. ~~...~~ που προσέφερε τετοίς πολίτες Β κασηγορίας όλης ειναι αυτοί που κατοικούν σ' αυτούς τους χώρους — με προβληματικής αποχέτευσι, ύδρευσι, δρόμους, σχολικά κτίρια, νοσοκομεία, συγκοινωνία, κε αυτεμένη μόλυνση και μειωμένη κρατικής μέριμνα — προσέφερε λοιπόν 30 συναυλίας ευδαλής δυρνάν και αλλός 20 (ασόν κοκκινοβραχό) με 200 δρχ εισιτήρια.

Μαί 6.5 εκατομ. ~~...~~ και πολύ πιό πολλά ἐχόν πάρει ενα σωρό προσκείμενοι — ο καθένας! Οχι 17 συνθέσεις, σαράντα τραγουδίσεις και πόσοι μουσικοί για τόσες και τέτοιες εκδηλώσεις. Δηλ. Από τον Τσιτσάνη ως τον Λοΐλο...

Και γιασί τάχα η Ραδιοφωνία δεν μεταδίδει "αποσπάσεις" σαν εκδηλώσεις, λ.χ. για τον Βασίλη Τσιτσάνη ένα κομάτι σαν αντένα σης ανοίχτη για 4,5 ώρες για τό γνωστό μπάτς-πάρτυ. Μήπως η "ιδιοφυλία" τον τελευταίον σαν εκφράζει καλλίτερα από τη μουσική τον κορυφαίον βάρδον σης λαϊκής μας μουσικής;

Το δεύτερο πρόσεται σαν συνοικιών

Θὰ μετάσω σὰν βουλευτὴς λεπτομερὴ στοιχεῖα
ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρμόδιους ὑπουργούς γιὰ τὰ
ποσὰ ποὺ δαπανήθηκαν σ' αὐτὴ τὴ διετία
γιὰ «φιέστες» ὅπως μὲ κάθε εὐθύνη
τὴς ἀποκαλῶ.
Θὰ ἀποδειχτεῖ τότε ὅτι μὲ ἐνὰ μόνο μέρος
ἀπὸ τὰ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια σὰν
δαπανήθηκαν θὰ μπορούσαν νὰ μπουν
οἱ βάσεις γιὰ τὸ χτίσιμο μιᾶς στέρεας
καὶ ἀπαραίτησης πολιτιστικῆς ὑποδομῆς.
Φαντάστεστε ὅτι εἴμαστε ἡ μοναδικὴ
χώρα τῆς Εὐρώπης καὶ ἴσως καὶ τῆς Μέσης
Ἀνατολῆς ποὺ δὲν ἔχουμε μιὰ αἰθούσα
Συναυλιῶν, μιὰ Πρωτεύουσα!
Θέατρα σὰν Ἐπαρχίας ἀλλὰ καὶ κρατικοὶ
θίασοι. Ὀρχήστρες. Χορεύτρες. Ἰνστιτοῦτα. Ἐχοχές...
Ἀπὸ τὸν ἄλλη πλευρὰ οἱ μεγαλοαστικὲς
ἐπιλογὲς τῆς ἀρχοῦσας τάξης, παραμένουν
οἱ ἴδιες. Ἐκεῖνοι ἀποφάσισαν
ὅτι γιὰ τὰ 9 ἑκατομ. ἄλλωνες ἀρκεῖ
νὰ ὑπάρχει ἕνα ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
(ἀργόστρα καὶ τὸ Βορείου Ἑλλάδος)
μιὰ κρατικὴ ὀρχήστρα - καὶ μιὰ λυρικὴ
ἐκείνη. Τουλάχιστον
πρὸ δικτατορικὰ ὅλα αὐτὰ
λειτουργοῦσαν. Μετὰ τὴ χούντα οἱ κυβερνήσεις
τῆς Ν. Δημοκρατίας τὰ ἀχρήστευσαν κι' αὐτὰ

και σήμερα ή κυβέρνηση τοῦ ΠΑΣΟΚ
ακολουθώντας τὴν ἀρχαία πολιτική
τὰ δεωρεῖ κίαυτή μέ τὴ σειρά της
και ΤΑΜΠΟΝ και ΑΧΡΗΣΤΕΥΜΕΝΑ. —
Φέτος δὲν δίδηκε οὔτε μιά ἐπαυλίαι
~~(μὲ ἐξαίρεσιν γιά τοῦ γε~~ λόγω δικαιολο-
γημένης κατ' ἐμὲ ἀποφρίας τηλεμουσικῶν. Πού σημαίνει
ὅτι ἡ κυβέρνηση δὲν δέχεται ἢ δὲν
μπόρεσε νά δραστηριοποιήσει ἐνὸς
ὀργανισμὸ πού παρέλαβε ἀπὸ τὴ δεξιά!

Είμαι τάχα κατά τῶν ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ
αὐτῶν?

Φυσικά ὄχι! Τί πιστεύω;

ΠΡΩΤΟΝ ὅτι ~~τί ποιότητα ποσότητα~~
ἡ ἐπιλογή αὐτή — ποσοτικά και ποιοτικά —
ἐξυπηρετοῦσε τὴν ἀναγκη τῆς μεγαλοστικῆς
τάξης.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ὅτι χρειαζόμαστε και ἄλλα
παρεμφερή ἱδρύματα (~~Θέα~~ Κρατικά
θέατρα — Ὀρχήστρα — Χορωδίες — Λυρικά θέατρα)
Ὅπως ἐπίσης ΚΡΑΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ γιά τὴν ΕΝΤΕΧΝΗ ΛΑΪΚΗ μας ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΡΙΤΟΝ ὅτι πρέπει νά ὑπάρξει ποιοτική
ἀλλαγή καὶ ζειτουργία τους. Νά
μπεῖ τὸ ἐρώτημα: "ΓΙΑ ΠΟΙΟΝ ΠΡΟΟΡΙΖΟΝΤΑΙ"
και αν ἡ απάντηση ἔνα "ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΟ"
τότε θά βρεθεί ἡ νέα ποιότητα!

Το Στό μεταξύ ὁ ἐλλάνας φορολογούμενος πλήρωνε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια
κάθε χρόνο γιά ὀργανισμὸς πού δὲν ζειτουργοῦν καὶ πού ὅταν ζειτουργοῦν ἀπειθύνονται
σὲ μιά παριορισμένη κατηγορία πολιτῶν

5

Υπάρχει ὁ ευαίσθητος τόμος στὸ χώρο σὰς
τέχνης καὶ τοῦ πολιτιστικοῦ πού γεγονὰ ΤΡΑΓΟΥΔΙ.
Ἐδὼ τὰ πράγματα εἶναι καθαρά: Γιὰ μᾶς
τὸ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ἦταν εἶναι καὶ θὰ εἶναι τρόπος
ζωῆς. Μαζὶ θάζεται εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωή μας.
Μὲ τὸ ΤΡΑΓΟΥΔΙ καὶ πιὸ γενικὰ τὰ Μουσικὴ ὑπήρξα-
με. Γίναμε αὐτὸ πού γίναμε. Καὶ ζυμωθήκαμε
μιὰ γιὰ πάντα μὲ ὅσους ζυμωθήκαμε. Κι' αὐτοὶ
εἶναι πολλοί. Πάρα πολλοί. Γιὰ νὰ μὴν
πῶ ὅλοι ὁ λαός...

Γιὰ ὁρισμένους ὅμως — "καλλιτεχνῆς", θαυματοποιοὺς
καὶ πολιτικοὺς — τὸ ΤΡΑΓΟΥΔΙ εἶναι ἀπλῶς
ἕνα μέσον ἐπηρεασμοῦ γιὰ ὀφέλη προσωπικά-
οικονομικὰ καὶ κυρίως κομματικά.

Μέσα στὶ Χαντα καὶ ἰδιαίτερα μετὰ σὶ
Χούντα τὸ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ἔγινε βασυλωνία.
Ὅλοι οἱ "χρυσοθῆρες" κάθε εἴδους καὶ
προέλευσης μπῆκαν στὸ σπίτι μας γιατὶ
εἶδαν πῶς ἔχει μεγάλα φωτεινὰ παράθυρα
κι' αὐτὸ κεῖ μπορεῖ νὰ προβληθεῖς —
Νὰ σὶ δεῖ ὅλα ἡ Ἑλλάδα — ὅλα οἱ οικου-
μένη!

Δὲν σκέφθηκαν ὅτι γιὰ νὰ γίνεις "κατοικος"
πραγματικὰ αὐτοῦ τοῦ χώρου πρέπει νὰ
διαθέτεις ὁρισμένα βασικὰ προσόντα γνωρίσματα — ἐφόδια —
"ἐργαλεῖα" — τα

Βαφτίσθηκαν λοιπὸν αὐτὸ τὸ "πλῆθος Σαδουκαῖοι"
"συνθέτες" καὶ κόντεψαν νὰ μᾶς...
ξεσπιτώσουν, ἐμᾶς τοὺς λίγους πού χτίσαμε

αυτό το σπίτι πέτρα μέ πέτρα δημιούλη στίχο μέ στίχο καί νότα μέ νότα.

Ποιούς ευνοώ? Ποιούς... δεν ευνοώ?

Θέ σάς προτείνω μιά ΛΥΔΙΑ ΛΙΘΟ. Τραγούδι τοῦ Ἐλλάδου σημαίνει ἐκεῖνο πού τραγουδιέται. Εἶτε ἐξαρρό εἶτε λαϊκό. Τραγούδια ἔγραψαν παλιά ὁ Σουγιούλ, ὁ Γιαννίδης, ὁ Ατίκ, καί ἄλλοι πού τραγουδιθήκαν. Παραλλήλα τοῦ λαϊκῆς μουσικῆς οἱ Βαμβακάρη, Τσιτσάνη, Παπαϊωάνου καί ἄλλοι πού τραγουδιθήκαν καί τραγουδιοῦνται. Ἔγραψε ὁ Χατζηδάκης ὁ ὑποφαινόμενος καί 2-3 ἄλλοι νεώτεροι πού ἐπίσης τραγουδιθήκαν καί τραγουδιοῦνται.

Ξέρετε τί καί πόσα ἔθαλλαν ὁρισμένοι πού κρατιοῦνται στό προσκήνιο μέ δημιούσεις καί δημόσιες σχέσεις γιά ν' ἀκούγαν ἕνα τραγούδι τους δέ μιά ταβέρνα, τόσι δέ, χαμένη κι' ἕνα χαμένο νησάκι σῆς πατρίδας μας?

Ἀπό κετ καί πέρα ἀρχίζουν τά κόμπλες καί οἱ... δημιούσεις.

Ὑπάρχει ὅμως καί μιά μουσική πού ἀκούγεται καί πού δεν τραγουδιέται? Βεβαίως! ὅμως κι' αὐτή γιά νού σῆ γράψεις πρέπει νά εἶσαι βασικά μουσικός καί ὄχι... θαυματοποιός. ...

«παλιάτσος»...

-7-

Ειναι περίεργο λοιπόν ότι σήμερον ορισμένοι κύκλοι, δυνάμεις, συμφέροντα κόμματα μαν εχουσαν σύτε ένα σεραγματικό μουσικό στη διάθεσή τους ἐπιστρατεύουν διαφόρες παρα-μουσικές περιπτώσεις γιά νά χτυπήσουν — τάχα — ἐμάς τους μουσικούς!

Γιά ποιό λόγο? Γιατί ἐμεῖς δεν μπαίνουμε στά παιχνίδια τους. Δεν ἐξυπηρετούμε τό στόχο τους πού ειναι ἡ συγχυση, τό μπέρδεμα καί ὁ ἀποπροσανατολισμός. Κυρίως σης νεολαίας.

Καί γιατί, τό κυρίωτερο, συνδέσαμε στέρεα καί καίρια τό κίνημα σης ευτέχνης λαϊκής μουσίκης μέ τό γνήσιο λαϊκό προοδευτικό κίνημα τοῦ λαοῦ μας.

Ὅλες οἱ μεγάλες ἀξίες (ιδανικά) αυτοῦ τοῦ κινήματος σπέρασαν μέσα στό ἔργο μας.

Ἐπιάσαμε σην ταξική διάκριση ανάμεσα στη λαϊκή καί σή λόγια

8.

Τέχνη. Η δεύτερη — μονοσύνθετο συστατικά στη αστικής τάξης — εγινε κι' αυτή σιγά-σιγά κτήμα του λαού στο βαθμό στο ὄντας λύγια ήταν συγχρόνως και λαϊκή. Μόνο στο δεν υπήρχε η ἀμαθοστοιχία για να τη σύρει ως τη καρδιά του λαου. Κι' αυτή η ἀμαθοστοιχία ήταν το Τραγουδι. Η μεγοποίηση στη λύγιας ποίησης, στο με ιδιαίτερη μανία χτυπούν οι ἀπολογητές στη θοχών νερών.

Εται οργανωθήκε και κορυφώνεται η μεγάλη κυκλωτική κίνηση ~~...~~ ἀπό τη στο ἑτερόκλητες ἐπιφανεια. Και, αλλοί ὅμοιες στο βάθος, δυνάμεις και πρόσωπα.

Τί νομίζετε? Ὅτι στη Κέρκυρα καταγγέλοντας τη ΕΡΤ για ἄνιση μεταχείρηση εξέφραζα ἀπόψη κάποια „πρόσωπικη πικρία"? — ὅμως ἐσπευσαν να στη χαρακτηρίσουν.

-9A-

Τί νομίζετε? Ότι βγαίνοντας ζωνά στίς σύλλεις, στίς συνοικίες καί στά χωριά στίς Ἐξαρχίας μέ τί ΛΑΪΚΗ ΕΥΝΑΥΛΙΑ καί τούς πιστούς συνεργάτες μου βγήκα για νά κανω... καριέρα?

Ξέρετε πότε και γιατί έγινε ή Πρώτη Λαϊκή Ευναυλία? Πότε καί γιατί ή Πρώτη ~~[illegible]~~ περιοδεία στίν Ἐπαρχία? ~~[illegible]~~

Όταν τό εργο μου περικυκλώθηκε — καί τότε — από ~~[illegible]~~ "σκοτεινές δυνάμεις" που φυσικά στίν ἐποχή ἐκείνη διέθεταν καί στίν κρατική καί παρακρατική τρομοκρατία...

Μιά μερίδα του τύπου καί τότε όπως καί τώρα διαστρέβλωνε — αποπρασανατόλιζε.

Τό ΕΙΡ τότε καί ή ΕΡΤ τώρα ἀπαγόρευε θεί μου πέτε "Εἶσαι ἀχάριστος ἀφοῦ σε δύο βδομάδες ή ΕΡΤ μετέδωσε 2 συναυλίες σου. Το CANTO GENERAL καί στίν ΤΡΙΤΗ ΕΥΜΦΩΝΙΑ!!

Ή αθαυτική μου είναι ή ἑξής:

Πρώτον Η διευθύνση στίς ὀρχήστρες — ή προσωπικής ἐμφανίσης δηλ — στό μέν δεύτερο εγινε από τόν ~~[illegible]~~ Κιταγιένκο στό δέ πρώτο ενχε προβληθεί νά γίνει μόνο από τόν Εκέλυτ. Ἐγώ αποφάσισα ~~[illegible]~~ μόνος καί αποροσκλήτος νά διευθύνω ~~[illegible]~~ αἰφνιδιαστικά

Δεύτερο ~~[illegible]~~ Τά εργα αὐτά ορατόριο καί συμφωνία φαίνεται ὅτι δεν ἀπασχολοῦν τούς "σκοτεινούς κύκλους". Εκείνο που τρέμουν είναι τί ΛΑΪΚΗ ΕΥΝΑΥΛΙΑ.

- 9 B -

Και δεν ειναι απορίας αξιον ότι εγώ
που καθιέρωσα αυτή τη μορφή επικοινωνίας
που εδώσα στο εξωτερικό σχεδόν 2.000.
Και στη χώρα μου πάνω από 500
Ευναυζίες να μην έχει μεταδοθεί από
την ΕΡΤ ως τώρα ούτε μια!
Ειναι αυτή παράξηγη; Μη ξέχασαν;
Εδώ παρουσιάζουν καθε καρυδίας καρύδι?
Εδώ δείχνουν το Λυκαβητο σκέτη
ντισκοτέκ και σκυζάδικο, λές
και ο μέσος Ελληνας δεν μπορεί πια να
ευφραστεί παρά μόνο κουνώντας λαγνα
του ποπό του... Δεν σκέφτονται πώς
αν κατά τύχη πέσει στην αντίζηγη του
Εβρεν μια τέτοια εκπομπή μπορεί να
διεκδικήσει το Λυκαβητό – νόμιμα κατά
τη γνώμη μου – σαν τούρκικη λοφοκρηπί-
δα...
Τώρα μαγνητοσκόπησαν τη Λαϊκή συναυζία μου
στις 27 Αυγούστου στη Νίκαιαν καθώς
και την αφιερωμένη στον Τσιτσάνη, στην
εκόμενη μέρα – Να δούμε αν θα τη
δείξουν – Πότε και πώς θα τη δείξουν...
Τα όζες τις χώρες του κόσμου μη παρακα-
λούν ~~[illegible]~~ να μεταδώσουν τις συναυζίες
μου – Υπάρχουν εκατοντάδες φίλμ
συναυζιών μου στην Ιταζία – Γερμανία –

Φινλανδία - Σοβ. Ενωση - Βουλγαρία - Μαρικό - Καναδά - Παρού.. ακόμα και το ~~Κορ~~ Κουγκό.

Η μόνη χώρα που δεν μι θέλει ειναι η χώρα που γεννήθηκα...

Εστι λοιπόν όπως σα 1960 - 61 ~~εστι και τώρα~~ - που μι ἔκοβαν από σο ΕΙΡ - Εστι και τώρα μι ἀναγκάζουν να παρω τοις δρόμους. Πα να φτάσω την ἐμβέλεια σι συλεθεατές μιάς ἐκπομπής εγώ θαι πρέπει νάξ κανω 50 - 100 Ευναυλίες! Θαι τις κάνω! Όπως τις εκανα και τότε. Κι'αυτό μου βγήκε δίπλα σε καλό γιατί αλλο ή ἐπαρή ~~[illegible]~~ μι το κοντί και αλλο ή προσωπική. Τότε ὀργώνοντας σιν Ελλάδα από σιν μιάν σιν ἄλλην ἄκρη δεν ἔδεσα μόνο σι μουσική μου μι τον κόσμο ἄλλα δεθηκα κι'εγώ μι ~~[illegible]~~ σι νολαία κυρίως. Κι'ἔτσι πλαίστηκαν, ζυμώθηκαν και ζεπετάχτηκαν οι λαμπράκηδες.

Ουδέν κακόν λοιπόν ἀμιγές καλού!

Η Εξουσία ~~[illegible]~~ ἐξακολουθεί να φοβάται σι λαϊκή μουσική μου και σι λαϊκή μου Ευναυλία. Κι'αυτό ειναι καλό...

Χ 3

~~Όλα αὐτὰ ἦταν τὸ τίμημα~~
~~ἡ πληρωμὴ μου γιὰ τὴν πορεία~~
~~μου μὲ τὸ ΤΡΑΓΟΥΔΙ μέσα~~
~~ἀπὸ λαό~~ – Ὅσο γιὰ τοὺς ... ἰδιώτες:
Ὅποιοι φοβοῦνται τὸ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
αὐτό, κάπου δὲν τοὶ παν καλά
μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό τους –
Αὐτὴ λυπόν ἡ νέα μου ΔΡΑΞΗ
ἔνναι ἀπάντησις σὴ νέα ΑΝΤΙΔΡΑΞΗ
πὸν ὀργανώνεται ὅπως – ὅπως
ἀπὸ γνωστὴς – γνωστότατος κύκλος
πὸν ἔχουν ἀπὸ καιρὸ πουλήσει σὴν
ψυχήτους σὴν PAX AMERICANA –
καὶ πὸν δυσυχῆς βοηθοσύνται
ἀπερίσκεπτα θαλεγὰ ἀπὸ ὁρισμένους
κυβερνιστὴς κύκλος καὶ ἄλλους
κύκλους πὸν ἔχουν τὸ ἐπαινὸ χέρι
σὴν ΕΡΤ. Κιαυτὸ ἔνναι ἀπαραδεκτο-
γιατὶ ἡ ΕΡΤ ἀνήκει σὲ ὅλο τὸ λαό
σὲ ὅλους τοὺς καλλιτέχνες καὶ
ἔνναι λάθος μὲ ἀνυπολογίστους συνέπειες
νὰ νομίζουν ὅτι ὁ λαὸς θοὶ
ἀνεχθεῖ ἐς τὸ διηνεκὲς αὐτὴς τὶς

σκανδαλώδεις διακρίσεις
και ακατανόμαστες

παραχωρήσεις ενός "ηθικού τόπου"
σε πονηρές και ύποπτες επιχειρήσεις...
Θέλω να πιστεύω ότι όλα αυτά
δεν ~~[illegible]~~ εμφράζουν στην ιδιώτημα
ανοιγμα του ΠΑΣΟΚ. Διαφορές
έχουμε και θα έχουμε πολλές. Όχι
όμως, νομίζω, στον τομέα στη
ΤΕΧΝΗΣ και ιδιαίτερα στη Λαϊκής
Μουσικής. Είμαι βεβαιος ότι
η συνεπτική πλειοψηφία τόσο στη
βάση ότο και στη κορυφή του
κοβερνικού κόμματος θα συμφωνήσει
μαζί μου ότι ~~[illegible]~~ στο πρόβλημα
στη Λαϊκής και στη Εντεχνη Λαϊκής
μουσική έχουμε κοινές ιντιμήσεις.
Αλλωστε με το πνεύμα αυτό πρότεινα
σε υπουργό του ΠΑΣΟΚ κοινή
δράση στα θέματα του πολιτισμού
στη δε φίλη υπουργό του Πολιτισμού
πρότεινα συνεργασία και σε ιπίπεδο
υπουργείου και σε ιπίπεδο Δήμων
για στη πραγμάτωση του Επιπανικού
Μουσικού Αυτούσιου.

Όπως καταλαβαίνετε γιαί μάς
ένναν τό ΗΝΕ — τούς Δείμους μέ τούς 3
κομμουνιστής Δημαρχους στίς Β Πειραιώς —
καί τούς προσδευτάς καλλιτέχνες
μάς ήθαν κατα πάρα πάνω ἀπό εὔκολο
νά σπίσουμε μονοι μας τό Μουσείκο
Αυτόνεσο. Καί δεύ ειχαμε αναγίας
τοι 6, 5 εκατόμ τοῦ Ὑπουργείου.
Τό φεστιβαλ στίς ΚΝΕ δείχνει
ποιές καί πόσες ειναι οἱ δυνατότητες
που Λαθέτουμε.
Τό καναμε όπως ειπόν γιατί
αμφιβάλλω πιστεύουμε ὅλα ἡ ὑπόθεση
στις εὐτέχνης Λαδιώς μονιμώς ειναι
ὑπόθεση ὅλου τοῦ λαοῦ — ἰδιαίτερα
τοῦ προσδευτικοῦ — Κι' εστοι μέ
συναίσθηση εὐθύνης καί μέ
κριτήριο τό κοινό συμφέρον ἀπο-
φασίσαμε νά προχωρήσουμε χέρι
μέ χέρι μέ τό ΠΑΕΟΚ. Τό πόσο
πετύχαμε νομίζω ὅτι περισσότερο ἀπὸ καθ' αὐτοῦ οἱ κάτοικοι στίς
Β Περιφέρειας Πειραιώς καί οἱ Δείμοι
τους μονορεῖ σωστά νά τό ἐκτιμήσουν.

ΕΝΑ

Τάκης Θεολογόπουλος 3643821-3

Ἀνταῖος Χρυσοστομίδης 3644151-5

Βουκουρεστίου 15

Είναι ή πρώτη φορά που με προσκάλεσαν νά μιλήσω στό Πανεπιστήμιο Αθηνών – και μάλιστα στή Φιλοσοφική σας Σχολή – και ὁπωσδήποτε ~~...~~ τό γεγονός αὐτό δεν μπορεί παρά νά ἀποτελεί ἕνα σταθμό. Πιά μένα σίγουρα ναί. Ὅμως καί γιά κείνους που ἔχαν αὐτή τῶν τολμηρή πρωτοβουλία μιᾶς καί εἶναι γνωστό ὅτι οἱ προσωπικές μου ἐπιλογές στή θεωρία καί στήν πράξη με τοποθετοῦν σταθερά στό κέντρο αὐτοῦ που οἱ αριστοκρατικοί πνευματικοί κύκλοι τῶν Αθηνῶν ἀρέσκονται νά ἀποκαλοῦν "χυδὴν ὄχλος".

Εἶμαι ἀναγκασμένος ἔτσι – ἀφοῦ πρώτα σάς εὐχαριστήσω γιά τῶν εὐγενική σας χειρονομία – νά ἐπιστρατεύσω ὅλες τῆς πνευματικής μου δυνάμεις ὥστε νά ἀνταποκριθῶ στή φήμη αὐτῆς τῆς ἕδρας που τόσα καί τόσα ὑψηλά – ~~...~~ καί ~~...~~ ἀμφιλεγόμενα – πνεύματα ~~...~~ ἐτίμησαν.

Ἐλπίζω ἡ παρουσία μου ἐδώ νά μήν ἀποτελεῖ ~~...~~ μιά νέα παραλλαγή τῆς γνωστῆς ἱστορίας. Ὅταν δηλαδή οἱ διάφοροι πνευματικοί κύκλοι τῶν Αθηνῶν προκειμένου νά ξεφύγουν ἀπό τά ἀδιέξοδα που τοὺς ὁδηγεῖ τό ἀγαπημένο τους δόγμα ἡ τέχνη μιά τῶν τέχνη ἀνακαλύπτουν πότε τό Μακρυγιάννη καί πότε τό θεόφιλο τόν Βαμβακάρη ἢ τοῦ Τσιτσάνη.

Αυτό αλλωστε θά είναι και τό κύριο θέμα
στη σημερινής μου όμιλίας. Δηλαδή ή υγιλάφιση
αυτού του κολοσιαίου προβλήματος που αποτελεί
σιά μιά από τις καυτές τραγωδίες αυτού του
τόπου: ό πλούτος του λαού από σι μιά
ή φτώχια σιν ήγητόρων από σιν αλλη.
Σήμερα βέβαια κανείς δεν μπορεί να είναι
βέβαιος ~~[illegible]~~ αν ~~[illegible]~~ τό σαράκι στη καταναλωτικής
κοινωνίας δεν καταφέρει να αλλοιώσει τελικά
και να του καταστρέψει τον ίδιο του πυρήνα
στη παλλαϊκής ~~[illegible]~~ συνείδησης. Υπάρχουν
αλλωστε πολλά παραδείγματα αλλων λαών
αρχίζουν να γίνονται σκιές του παλαι ποτέ
εαυτού των.
Οι ήγητορες βέβαια σιν ἐποχή μας έχουν
βελτιώσει τό λεξιλόγιό τους ώστε ακούγοντας τους
κανείς να νομίζει ότι τό χάσμα γεφυρώθηκε.
Ότι εγιναν "λαός". Φοβερή αυταπάτη.
Θαλεγε κανείς πως ότι περισσότερο φιλολαϊκή
γίνεται ή φρεσκολογία τό περισσότερο μεγαλώνει
~~τό χάσμα~~ ή αποσταση.
~~[illegible]~~

Ἀγαπητοὶ Φίλοι.

Ἐπιθυμῶ καὶ ἀρχὴν νὰ εὐχαριστήσω ~~[illegible]~~ αὐτοὺς τοὺς μοῦ εἰναναν τὴν τιμὴ νὰ φιλοξενήσουν τίς ἀπόψεις καὶ τὸ ἔργο μου καὶ σημερινὴ ἐκδήλωση τῆς Φιλοσοφικῆς Ἐχαλῆς τοῦ Πανεπιστ. Ἀθηνῶν.

Νὰ εὐχαριστήσω ἐπίσης ὅλους ἐσᾶς πού ἡ τιμητικὴ παρουσία σας δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μὲ γεμίζει μὲ αἰσθήματα εἰλικρινοῦς συγκίνησης.

Πρέπει εὐθὺς ἀμέσως νὰ ὑπογραμμήσω τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ μακρόχρονη ἀπουσία μου ἀπὸ τέτοιου εἴδους ἐκδηλώσεις καθιστὰ αὐτομάτως τὸ ἔργο μου – καὶ σημερινὴ διαλέξη – δυσχερές.

Εἶμαι ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ὁ αἰφνίδιος ἄνεμος τῶν γεγονότων τοὺς ἔφεραν συχνὰ στὸ προσκήνιο τῆς δημοσιότητας. Ὅμως μιᾶς περίεργης καὶ σχιζοφρενικῆς θέλεγα δημοσιότητας ~~ἔτσι πού ὁ καθένας μὲ~~ μιᾶς καὶ μὲ περιέβαλαν τόσοι παραμορφωτικοὶ φακοὶ ὅσα σχεδὸν ἦσαν τὰ βλέματα

εκείνων

(πού μέ ἀνέχυαν καί μέ διέχυαν...

Ἦταν φυσικό ὕστερα ἀπό μιά παρόμοια δοκιμασία νά παραιτηθώ κι' ἐγώ ὁ ἴδιος ἀπό κάθε προσπάθεια διευκρίνησης – ἐξήγησης – ἀναλύσης – ἐπανόρθωσης.

Μέ σιν σίστη ὅτι εἴμαστε τελικά αὐτό πού εἶναι τό ἔργο, καί οἱ δημόσιες πράξεις μας ἀποσύρθηκα μέ ἐμπιστοσύνη, ~~[illegible]~~ σιν σιεριοχή σῆ μουσικῆς σύνθεσης μιᾶς καί σιν τελευταία ἰδιαίτερα δεκαετία δαπάνησα πλουσιοπάροχα καί συχνά ἀπερίσκεπτα ὅλη σιν ἐκμάδα σῆ σκέψης καί σῆς ψυχῆς μου.

Ἡ εὐγενικῆ πρόσκλησις ~~[illegible]~~ ἀπό μέρους σιν ὑπεύθυνον σῆ Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Αθηνῶν ~~[illegible]~~ ἦρθε αἰφνιδιαστικά καί ἀπρόσμενα νά διακόψει ~~[illegible]~~ αυσή σιν νέα πορεία πού ἀναγκαστικά μέ ἀπομακρύνει ἀπό αὐτού τού εἴδους τίς ἐπαρές μέ τούς ἄλλους.

Τό χέω αποφρίφραστα — προτιμώ
νά γράφω μουσική — νά πηγαίνω
σής πρόβες ὅταν παρουσιάζεται
γιά πρώτη φορά ένα έργο μου (καί μετά, νά
ἀποσύρομαι γιά τό καινούργιο ἔργο.
Ἔνα φυσικό χοιπόν ἡ σημερινή
μου ὀμιχία νά μέν ἔχει σχέση
(κυρίως σάν ὄφος καί σάν
προσπάθεια) μέ κείνες τίς συναυλίσεις
σής Δάφρες Παν/κής Ἐχοχής
σταί 1960 - 61 - 62 - 63.
Ὅταν δηχαδή εἴχαμε — τότε ὄχοι
μαζί — νά χύσουμε / συμπτώνεται
καί τραγουδιώνεται / τό μέγα
πρόβχημα σής Ἐχχικής Μουσικής
καί πιό εἰδικά — τοῦ Ἐχχηνικοῦ
Τραγουδιοῦ —
Τό χύσαμε? Φυσικά τό χύσαμε.
Κρίτον πιό συνερπαστικό καί
ὑπέροχο τρόπο. Καί ἀφοῦ
νικήσαμε κατά κράτος ὄχα

τὰ φρούρια πού ὑψώνονταν ἀπεναντί μας – σήμερα διαπιστώνουμε ὅτι ~~[illegible]~~ ὁ πιό ὑπουλος ἐχθρός ἦταν ἀνάμεσά μας.

Δεν θά τοῦ ὀνομάσω.. Ὅμως θά κλείσω τό θέμα αὐτό μέ μιάν ἱστορία ἀληθινή πού μου διηγήθηκαν δύο καθηγητές γυμνασίου σέ μικρή ἐλληνική πόλη. Ζήτησαν μιά μέρα ἀπό τούς μαθητές νά τραγουδήσουν. Αὐτοί εἶπαν ὅτι δεν ξέρουν. Πραγματικά ποτέ δεν τούς εἶχαν ἀκούσει νά τραγουδοῦν. Καί ὅταν οἱ καθηγητές ἐπέμειναν. τότε ὅλοι θυμήθηκαν ὅτι ξέρουν ἕνα τραγουδ. καί τό εἶπαν "ἐάγαπαν πίακους"

Περιέργως ὁ τίτλος αὐτός μπορεί νά χαρακτηρίσει καί τή δική μας σχέση σήμερα ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. Κάποιοι ἀγαπούν. Καί κάποιοι ἔπαιγαν νά ἀκούν.

Τό θέμα τῆς συμφωνικῆς ὁμιλίας μου θά
εἶναι ὁρισμένης σκέψεις γύρω ἀπό
τι Μουσική καὶ εἰδικώτερα τὴν Συμφωνικήν.
Καὶ ὅλα αὐτά σάν πρόλογος γιά
τὴν ἀκρόαση τῆς ΤΡΙΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ
μου.
Εἶναι ἐπόμενο νά σταθῶ μόνο σε ὁρισμένης
καίριες πλευρές τοῦ θέματος — ἴσως
αὐτές πού ἐγώ τις θεωρῶ αὐτή ὅμως
τι στιγμή σάν τέτοιες. Εἶναι
βέβαιο ὅτι πολλές
καὶ σπουδαίες παραλείψεις δεῖν
μπορεῖ παρά νά γίνουν μιας καὶ ὁ
χρόνος εἶναι περιορισμένος καὶ τό
θέμα ἀπέραντο ἄλλα καὶ ἐπειδή
τό κυρίως μετούμενο ἀπό ἕνα
ἀκροατήριο σάν τό δικό σας παραμένει
ἄγνωστο - γιά μένα.
Θά προσπαθήσω κυρίως νά σάς
περιγράψω τό μηχανισμό — τί
λειτουργία τῆς μουσικῆς σύνθεσης

Σήμερα οἱ λέξεις συνθέσει - συνθέτης εἶναι
στάχειλα ὅλων. Ὅμως πόσοι ἀλήθεια
γνωρίζουν τὰ μυστικὰ αὐτῆς τῆς Τέχνης.
Σὲ ποιὰ στοιχεῖα στηρίζεται τὸ
μουσικὸ ἔργο. Πῶς γενιέται. καὶ
πῶς ἀναπτύσεται.
Σὲ συνέχεια θὰ ἐπιχειρήσω ὁρισμένες
γενικεύσεις γύρω ἀπὸ τὸ πρόβλημα τῆς
Γεννέσης Μελαδὶ τῆς ψυχῆς - τοῦ θανάτου
καὶ τῆς Ἀθανασίας. Παντοτε σὲ σχέσι
μὲ τὸ ἔργο Τέχνης. Καθὼς ἐπίσης καὶ
μερικὲς σκέψεις σχετικὰ μὲ τὸ πρόβλη-
μα τοῦ φόβου τῆς μοναξιᾶς καὶ τὸ
ρόλο τῆς μουσικῆς.
Ὅλα αὐτὰ θὰ μὰς ὁδηγήσουν σὲ
μερικὲς σύντομες ἀποτιμήσεις σχετικὰ
μὲ τὸ ρόλο ποὺ παίζει σήμερα ἡ
μουσικὴ καὶ πιὸ εἰδικὰ τὸ Συμφωνικὸ
ἔργο.
Ἂς ἀρχήσουμε ὅμως μὲ τὶ λειτουργία
τῆς συνθέσης.

1

2

Ο πρώτος γνωρίσε τε μεγάλο κοινό
του Βαρβακάρη και τε συνέχεια
του Σαρχάνο του Άνω Πάνο
και της δικης του συνθέσεις.
Η δεύτερη εκαν τε ίδιο με
του Μάνο Λοΐζο, ~~[illegible]~~
και σίγερα με τε τόρα
Μ Βανεζί ...

Άλλα για τε ξεφύγουν από τε σύγκριση
αυτών των μεγάλων τε τραγουδιστής
τε σύγκρινα τραγουδιστής
~~[illegible]~~ πρώτον Υπαβαθρίζουν
– ὁρισμένου τε αγνοούν – του συνθέσεις
δεύτερον κοζαμεύουν τε μεγάλο
κοινό με κάθε ειδη
μέτρο από τε μεγαλύτερο
ως τε ο στο σμυρνέικο.
Δεν προσπαθεία τους νοι σιάσουν
της τις μεγάλης μάζης. Ο Μάρκος
τε Μαρκάνου. Όμη με ποιο
τίμημα?

3

~~Τί θεί μείνει ἀπό~~

~~Καί~~ Τό κοινό ἀποσπαδαναστοχίζεται.
Η ἐξχωνόσια πάει περίπατο
ὁ ἦχος γίνεται ὅλο καί πιό
ἀνατολίτης (τούρκης - ~~...~~)
καί ὅταν σβήσουν οἱ προβολεῖς ἀπό ὅλο
~~...~~ τό ρυπερτορίαστος μέσημα
αν μείνουν 3-4 τραγούδια ὕστερα
ἀπό 10-20 χρόνια...
Ἔνα τό Σταθι - SYSTEM
Ἐμεῖς τοῖς σπρώσαμε ἔνα ~~...~~
~~...~~ πλασύ δρόμο κι' αὐτοί
τοῦ σκιπάζουν μοι καθε
εἴδους ἠχητικά ~~...~~
μπάζα.
~~Καί σω~~ ~~...~~ Ἐπομένως αὐτῆς
τό στραγούδι μας ἡ πάει
σε πλασύ κοινό ὅταν
σχεδόν ὅλοι οἱ μηλήχουσι
τραγουδιστές τό ἀρνοῦνται
συνσηματικά ?

Ο δίσκος ειναι ~~[illegible]~~ ένας δρόμος.
Όμως ~~[illegible]~~ ο ποιό σπουδαίος
ειναι τα κτίρια και το
Ραδιόφωνο. Και σταν
μεν και σε δε τα ΕΠΛΗΝΙΝΗΣ
ΤΡΑΣΟΥΔΙ ~~[illegible]~~ εχει τη θέση
του φυσικού συγγενή.
Όλα αυτά τα λέω
για σεζεπαία φορά. ~~[illegible]~~
σαν μια τεχνικη εξαγωγή
σε μεγάλο κοινό. Και
βεβαιας αυξαλούμαι σώρα
80% μι σε Ευμαιον
Λιστα και μι τα Χορωδια
Εργα γιασί ἔξω (δυστυχη)
Εχω και ερμηνευσις και
ορχήσεις και κοινό.
~~[illegible]~~.

5

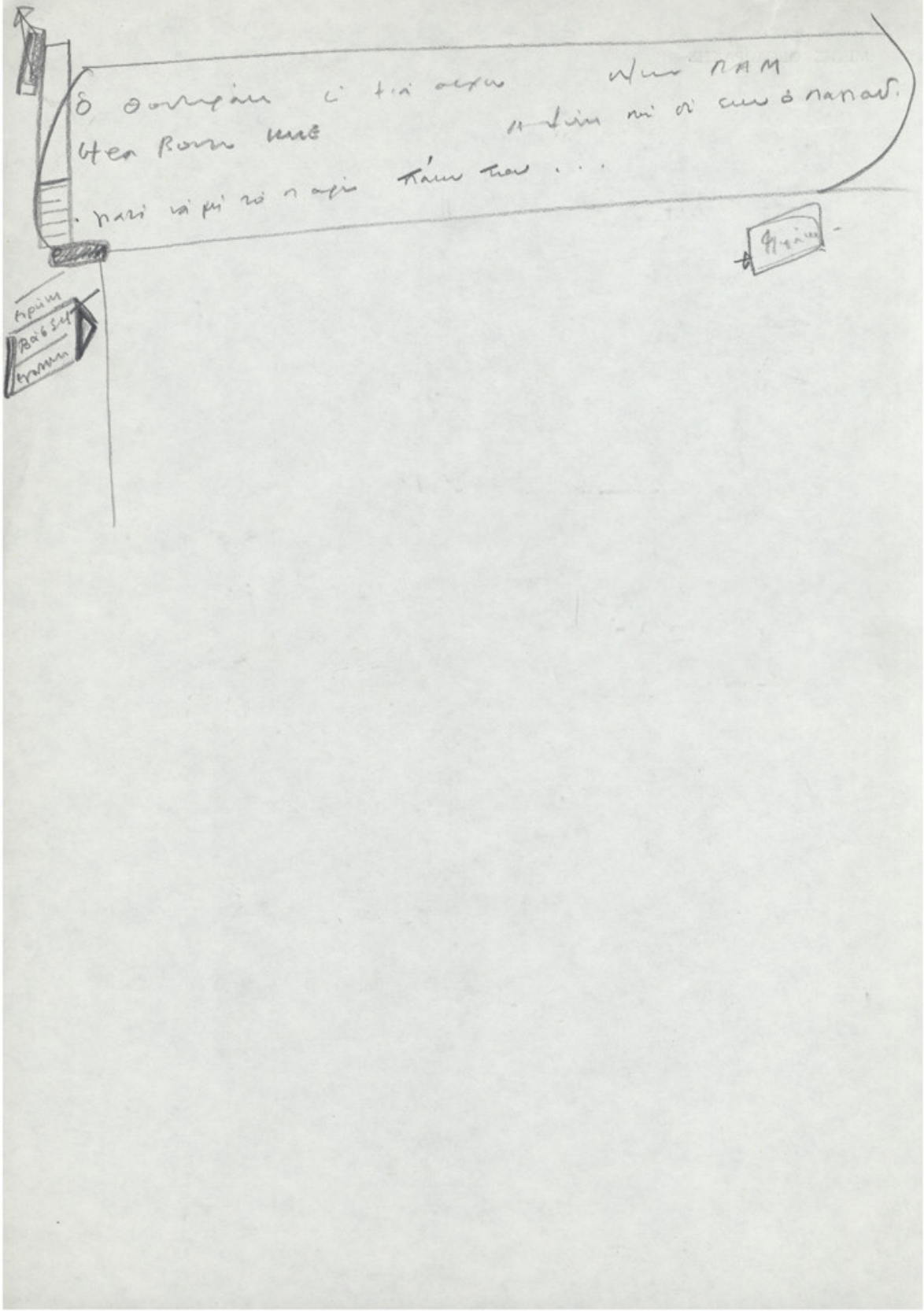

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
ΚΑΙ ΤΑ ΕΥΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Η ἀκτινοβολία καὶ ἀπόδοση ἑνὸς τραγουδιοῦ δὲν σταματάει στὸ δίσκο, στὸ ραδιόφωνο καὶ στὴ τηλεόραση — ὅπου οἱ ἐκτελεστές, τραγουδιστὲς καὶ μουσικοί μιᾶς — πέρασαν τὴν ἀφοσίωσή καὶ τὴ λαοσυνή τους — εἶναι ἐπίσης λαοσυνὴ καὶ εὐγενικὰ δικαιώματα — τοῦ "εὐγενικοῦ".

Η κυρίως ἀπόδοση τοῦ τραγουδιοῦ βρίσκεται στοὺς νυχτερινοὺς κέντρα — τὶς μπουάτ καὶ τὶς ξενυχτίες.

Ὅπου οἱ ἐκτελεστές, μὲ ἐπιστροφὴ τῶν τραγουδιῶν, καρδιῶν, βασισμένοι πάνω στὸ τραγούδι, ἀπὸ μιᾶς ἐνιαίας ἐνότητας λόγου. Ὅμως ὁ αὐτὸς τὸ κύριο σταυλὸ τῆς ἀπολύσεως τοῦ τραγουδιοῦ οἱ δημιουργοί του — συνθέτες καὶ στιχουργοί — εἶναι πάντοτε ἀπόντες

Πρώτον Οἰκονομικά: Δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα ἐπάνω στὶς ἀμοιβὲς τῶν τραγουδιστῶν καὶ τῶν μουσικῶν τῶν ἐκτελεστῶν τοῦ ἔργου τους οὔτε εἰδικὰ λαοσυνὴ ἐπὶ τῶν καθαρῶν εἰσαρμόσεων (κέντρων - μπουάτ - ξενυχτιῶν) ὅπου πολλοὶ ἑρμηνευτὲς συμμετέχουν μὲ ποσοστά. Ἐπὶ ἔναν φανερὸ ὅτι τὰ λαοσυνὴ αὐτὰ καρπίζονται μὲ βάση τὴ βασικὴ ὕλη τῶν τραγουδιστῶν — ἐκτελεστῶν, δηλαδή, τὸ τραγούδι.

Δεύτερον καλλιτεχνικά: Δὲν ἔχουν καμμιὰ ἀπολύτως κατοχύρωση γιὰ τὸν ὅλοια μπορεῖ.

χείρηση τοῦ ἔργου τους ἀπὸ τοὺς ἑρμηνευτές.
Λ.χ. μέσα σε ποιὸ πρόγραμμα τοποθετεῖται
ἕνα τραγούδι — μὲ ποιὰ ἄλλα τραγούδια —
σὲ ποιοῦ εἴδους κέντρο — μπουάτ — συναυλία —
μὲ ποιὰ ποιότητα ὀρχήστρας — μεγαφώνων
ἑρμηνείας — μὲ ποιὸ κοινό (πόσο ὅπως
εἶναι γνωστὸ τὸ καθορίζει τὸ ὕψος τοῦ
εἰσιτηρίου καὶ ἡ μορφὴ τοῦ θεάματος) —
Συμπέρασμα Ἂν οἱ ἑρμηνευτὲς ἀπαι-
τοῦν συγγενικὰ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ
δίσκου — τότε ἐμεῖς οἱ δημιουργοὶ ὀφεί-
λουμε νὰ ἀπαιτήσουμε ἐπίσης συγγενικὰ
δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἀμοιβῶν ὅλων
τῶν ἑρμηνευτῶν στὰ κέντρα — μπουάτ —
συναυλίες καὶ τηλεόρασις καθὼς καὶ ἐπὶ
τῶν κερδῶν τῶν ἐπιχειρηματικῶν, ὀργανωτῶν.
Καὶ ὄχι μόνο οἰκονομικὰ ἀλλὰ καὶ
γενικώτερα καλλιτεχνικὰ — ἠθικὰ —
Γ' αὐτὸ τὸ λόγο θὰ πρέπει τὸ συντομώτερο
νὰ συντονίσουμε τὴ δράσῃ μας πρὸς αὐτὴ
τῶν κατευθύνσῃ ἀρχίζοντας — ἂν χρειαστεῖ —
ἀπὸ μιὰ γενικὴ ἀπαγόρευσῃ χρήσῃ
~~καὶ~~ μεταχείρησῃ καὶ ἐκμετάλλευσῃ τοῦ
ἔργου μας, ὥστε νὰ φανεῖ σὲ ἐχθροὺς
καὶ φίλους ἡ σημασία τοῦ τραγουδοῦ
σ' αὐτοῦ τοῦ κολοσιαῖο κύκλο ἐργασιῶν
ἀπὸ τὸν ὁποῖο συνθέσῃ καὶ ποιησῃ εἰσπρά-
τουν κυριολεκτικὰ ὀλίγα ψυχία — καὶ

ἐπὶ πλέον δέχονται καὶ σφοδρὴ ἐπίθεσι ἑρμηνευτῶν — ἐκτελεστῶν γιὰ
νέα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ ἔργου τους μὲ τὴ μορφὴ τῶν περιρημῶν
"συγγενικῶν δικαιωμάτων". Φιλικά. Λ.Θ.

Εφτασε χθες στην Αθηνα ο Μικης Θεολυράκης προκειμενου να παρακολουθήσει τις δοκιμές στο εργο του Αισχυλου ΕΥΜΑΙΝΙΔΕΣ που όπως ενα γνωστό εχει γραφει στη μουσικη και που αποκειται να παρουσιάσει το ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ στην Επιδαυρο.

Επίσης θα ηχογραφήσει για λογαριασμό γαλλικής Εταιρείας ενα ΣΟΥΠΕΡ-ΑΠΜΠΟΥΜ αποτελούμενο από τρεις δίσκους που θα περιεχουν το σύνολο των 59 τραγουλων που θα παρουσιάσει στη προσεχεις του συναυλίες ~~που αρχίζουν τον Οκτώβριο~~.

Οι συναυλίες αυτες ~~αρχίζουν~~ χωρίζονται σε δυο περιόδους. Η πρώτη αρχίζει τον Οκτωβριο και τελειωνει τον Δεκεμβριο. ~~Η δεύτερη~~ Και περιλαμβάνει τις χωρες Ισραηλ-Γαλλία-Βελγιο-Ολλανδία-Γερμανία-Ελβετία-Τορνίλλ. Τον Ιανουριο, ο συνθέτης θα παρακολουθήσει στη πρόβες τη οπερας του Κωστας Καρυωτακης που θα ανεβει αρχες Φεβρουαριου στη Λυρικη. Αμεσης μετα θα αρχίσει η δεύτερη περιόδος με συναυλίες στη ΗΠΑ-Καναδα και Αργεντινη.

Στη συναυλίες συμμετεχει αρχίστρα με ιπιμεραζη στη Τοιου Καρακατσανης και Κωστα Γανωσέλης εναλλάξι. ~~Τραγουδιστη~~ Και θα παρουν μερος οι τραγουδιστες Μ.Φ Μ.Δ. ΠΠ.ΓΘ. ΑΚ. κα Θ.Μ

Συνεργασμα Ιανουριου

1982 1984 1983

SYMPHONIE N° 2, ORCHESTRE ET PIANO CONCERTANTO (1981) SYMPHONIE N° 3, ~~[illegible]~~ FOR SOPR. CHOEUR MIXTE. SADOUKEON PASSION. CANTATE, 4 SOLISTS CHOEUR MIXTE, ORCH. SYMPHONIE N° 7, 4 SOLISTS, COEUR MIXT, ORCH. PIANO CONCERTO, Pour CHOEUR ~~MIXTE~~

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ~~1982~~ MESSE BYZANTINE 1982

~~ΛΕΙ~~LITOURGILE N° 2 Pour CHOEUR ~~[illegible]~~

~~ANTIO~~
1981 Deputy and 1985 elected in Parlement
Mai 1986 demissioned de parlement

DIONYSOS, cycle songs 1985
FHAEDRA " "

EUMENIDES, (Aeschyle) ~~[illegible]~~ -
"KOSTAS KARIOTAKIS" Opera

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΤΑΔΙΟ
ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΗ
ΜΟΥΗΜΕΙΟ

Πρώτος Στόχος | Συναυλία - Ἠχογράφηση |

Ἡμερομηνία 15 του Οκτώβρη (Παρίσιου)
Σχηματισμός λαϊκής ὀρχήστρας μὲ
ἐπικεφαλής ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ - ΚΑΡΝΕΖΗ
Ἔργα: ΕΠΙΤΑΦΙΟ - ΡΩΜΗΟ ΣΩΝΗ
(γιά τοὺς ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ .. ἀργότερα)
Ἐπιλογὴ κορυφαίων τραγουδιστῶν. Λ.χ.
Μπιθικώτσης. Καλογιάννης - Νταλάρας - Μητσιάς.
Χαλκιάς - Θωμόπουλος ... κλπ.
Ἔκδοση Τραγουδιῶν ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ - ΡΩΜΗΟΣΩΝΗΣ
σύμφωνα μὲ τὴν τάξη τοῦ θεοῦ τραγουδιθοῦ.
Διάθεση τοῦ Φυλάλου ἐκεῖ τοὺς Παρίσιτερα.
Νὰ προβλέψουμε καὶ ἀπαγγελίες (Συλλάμεσα)
Ρίτσου - Κατρίνη - Καλαίκου κλπ ?

ΤΕΧΝΙΚΑ Ἠχογράφηση. Σμυρνάτος ?
Μέσα - Ἔξοδοι. (Ὁ Μάτσας
Συλαφέρθηκε καὶ νομίζω ὅτι μπορεῖ
νὰ ἀναλάβει ἀφιλοκερδῶς τὴν ὀργάνωση.
Ἀκόμα καὶ τὴν ἐπιτύπωση καὶ
διάθεση τοῦ Δίσκου - πάντα ἀφιλοκερδῶς)

ΗΧΗΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ

Χώρος Ολυμπιακό Στάδιο
Καλλιμάρμαρο.
Καραϊσκάκη -
Παναθηναϊκός.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Αντιστασιακοί
Δήμαρχου
Καλλιτέχνες
Φοιτητές
Ενυδικάτου

Λειτουργικό ἠχογράφησης

Στοὶ κάθε τραγούδι θαὶ προηγεῖται πρόβαι. (τὴν ὥρα τῆς συναυλίας)
Σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις μετὰ τὴν ἠχογράφησης
2-3 τραγουδιῶν μπορεῖ νὰ γίνεται ἀκρόαση -

ΕΙΣΗΤΗΡΙΑ

5 τιμές (κατὰ βούλησιν) 100 - 500 δρχ.
Ὅλα τὰ εἰσιτήρια ἀνεφάρτητα ἀπὸ τιμή
θαὶ ἔχουν τὴν ἴδιαν θέσεις. Δηλ. ἕνα
εἰδὸς νόμιμον ἔρανον. Δεδομένου ὅλα
ὁ σκοπὸς εἶναι γνωστός

Μήπως χρειαστεί νά στείλω κάποια ἐπίσημη ἐπιστολή σέ Δημάρχους - Αντιστάσεως κλπ.

Στοχος Δευτερος : ΜΝΗΜΕΙΟ.

Τόν πρῶτο λόγο τόν ἔχει ὁ Τάσος (ἴσως μαζί του καί ἡ ΠΠΚ.)

Σκέφτομαι πάντως σάν κορυφαῖο γλύπτη τό ΜΕΜΟ ΜΑΚΡΗ.

Ἡ κοινή Ἐπιτροπή Δημάρχων - Καλλιτεχνων - Αντιστασιακών - Φοιτητών (ἡ νέα γενιά) θαί πρέπει

(1) Νά ἔχει τόν ἔλεγχο τῶν χρημάτων Εἰσπυρία - Διάθεση Δίσκων.

(2) Νά καλέσει γιά παρόμοιες ἐκδηλώσεις ὥστε νά βρεθοῦν κίαλλα χρήματα

(3) Νά ἀποφασίσει γιά τό χῶρο
γιά τή μορφή
καί τό περιεχόμενο
τοῦ ΜΝΗΜΕΙΟΥ.

Η προσωπική μου ιδέα είναι ότι είναι εύκαιρεία
να βαλουμε τις βάσεις για ένα έργο μνημειακό
που να δεσπόζει πάνω από την Αθήνα.
Ιδανικός χώρος είναι οι πλαγιές του
υμηττου. Το βλέπω σα μιαν
πλαγιόριον ~~[illegible]~~ μαρμάρινη σκάλου πλάτους
50 μέτρων όπου δεξιά και αριστερά
να υπάρχουν ανάγλυφα και γλυπτά από
την Αντίσταση του λαου της Αθήνας 1940-
1973. Στη κορυφή ένα πλαγιόριο
αγαλμου της Ανυπόταχτης Αθήνας.

Δεξιά και Αριστερά από τη Σκάλου
να προβληθούν χώρος πολιτιστικού
δηλαδ. λ.χ. ένα Αμφιθέατρο κλπ.
καθώς και μια ΠΕΡΙΠΑΤΙΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ένα είδος σχολής ~~[illegible]~~ συλλήτηση λύμπης
και λαλόγου γύρω από τα προβλήματα
της ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙ-
ΤΙΣΜΟΥ.

Ζοῦμε σέ μιά ἐποχή ἀναμφισβήτητα κοσμογονική. Σέ μιά ἐποχή ταραγμένη καί ἀντιφατική. Ἐποχή μεγάλων κοινωνικῶν ἀναστατώσεων ἰδιαίτερα σημαντικῶν ἐπιστημονικῶν καί τεχνολογικῶν ἐπιτευγμάτων καί ἐφαρμογῶν τους στήν καθημερινή ζωή. Ζοῦμε σέ μιά ἐποχή πού γεννήθηκε, ἐδραιώθηκε καί ὡρίμασε ἡ πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σέ μιά ἐποχή πού χαρακτηρίζεται ἀπό τή σύγκρουση δύο οἰκονομικοκοινωνικῶν συστημάτων, ἀπό τή σύγκρουση δύο κόσμων-τοῦ κόσμου τῆς προόδου καί τῆς γόνιμης δημιουργίας καί τοῦ κόσμου τῆς ἀντίδρασης. Τοῦ κόσμου πού πατάει γερά στό παρόν καί πλάθει τό μέλλον καί τοῦ κόσμου πού παραπαίει στό παρόν καί γαντζώνεται στό παρελθόν.

Ζοῦμε σέ μιά ἐποχή, πού σφραγίστηκε ἀπό τίς τερατώδεις συνέπειες ἑνός πολέμου μέ πολλά ἑκατομμύρια νεκρούς καί τεράστιες ὑλικές καί ἠθικές φθορές. Σέ μιά ἐποχή, πού ὁ ἰμπεριαλισμός ἔκανε πάρα πολλά ἐγκλήματα γενοκτονίας στούς διάφορους τοπικούς πολέμους πού δημιούργησε καί πού πῆρε σάν ἀπάντηση ἀποφασιστικά χτυπήματα ἀπό ἡρωϊκούς λαούς πού ἀγωνίστηκαν καί πέτυχαν τήν ἀνεξαρτησία τους βάζοντας τίς βάσεις γιά τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τῶν χωρῶν τους. Νωπή εἶναι ἀκόμη ἡ μνήμη τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τό νικηφόρο ἀγώνα τοῦ βιετναμικοῦ λαοῦ ἐνάντια στήν ἀμερικάνικη στρατιωτική μηχανή καί τή δημιουργία ἑνός ἐνιαίου σοσιαλιστικοῦ Βιετνάμ.

Τά τελευταῖα χρόνια, μιά βαθιά καί παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σέ πρῶτο ἐπίπεδο οἰκονομική καί μέ ἄμεση ἀντανάκλαση στήν σφαίρα τῆς πολιτικῆς κρίσης, πού διαπερνᾶ ὅλο τό σύστημα τοῦ κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ,κρίση μέ πολλές ἐκδηλώσεις καί ἐκφράσεις καί σέ ὅλα τά ἄλλα ἐπίπεδα: στίς ἐξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις καί ἀξίες, στόν τρόπο ζωῆς, στόν πολιτισμό. Τά ἀποτελέσματά της, ἡ τεράστια αὔξηση τῆς στρατιᾶς τῶν ἀνέργων, ἡ ὑποαπασχόληση, ἡ ὑποβάθμιση τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τῶν ἐργαζομένων, ἡ καθημερινή βία κ.ἄ. συγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Ἡ ἐπάνοδος τῆς φυχροπολεμικῆς ἔντασης χαρακτηρίζει τίς διεθνεῖς σχέσεις. Ἔνταση πού θέλει νά ἐπιβάλλει ὁ ἀμερικανονατοϊκός ἰμπεριλισμός. Τό πολυτιμότερο ἀγαθό τοῦ ἀνθρώπου, ἡ εἰρήνη, κινδυνεύει ἀπό τήν ἐπιθετική πολιτική τοῦ πενταγώνου καί τῶν μεγάλων μονοπωλίων,πολυεθνικῶν συμφερόντων τῶν ΗΠΑ. Ἀπό τήν ἄλλη, φουντώνει τό κίνημα εἰρήνης καί οἱ λαοί ὅλου τοῦ κόσμου συσπειρώνονται σ' αὐτό, ἔτσι ὥστε ν'ἀποτρέφουν τά φιλοπόλεμα σχέδια τῆς ἀμερικανικῆς κυβέρνησης, πού μποροῦν νά ὁδηγήσουν σ'ἕνα πυρηνικό ὁλοκαύτωμα

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη συγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των γερών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ώδο αγώνα τοῦ βιετναμικοῦ λαοῦ ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικοῦ βιετνάμ.

Τά τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τοῦ κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τά πλάτη επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τά αποτελέσματά της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερμαστόλιση, η υποβάθμιση τοῦ επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατηφερική βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένδυνάμος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλαδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τοῦ κόσμου συσπειρώνονται αυτό, εταιμάτε ν' αποτρέψουν τό πιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλικής κυβέρνησης, που μπορεύν νά οδηγήσουν σ' ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

Ὁ ἱμπεριαλισμός, ὅσο ἀντιμετωπίζει τή φιλειρηνική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καί τῶν ἄλλων σοσιαλιστικῶν χωρῶν, ὅσο βλέπει τίς κατακτήσεις καί τίς προόδους τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, τόσο χρησιμοποιεῖ καί τό πιό ἀθέμιτο μέσο γιά νά διαστρεβλώσει τήν πραγματικότητα, νά τήν ἀμηθεῖ καί νά ἀποπροσανατολίσει τίς μᾶζες. Ἐφευρίσκει κάθε λογῆς συκοφαντικούς μύθους καί τούς ἐντοξεύει ἐνάντια στόν ὑπαρκτό σοσιαλισμό. Μιλάει γιά δῆθεν "κρίση" τοῦ σοσιαλισμοῦ προσπαθῶντας ἔτσι νά ἐμφανίσει τήν δική του κρίση, τήν κρίση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, σάν παγκόσμια, σάν οἰκουμενική.

Στόν τομέα τοῦ πολιτισμοῦ ἡ ἰδεολογική σύγκρουση τῶν δύο συστημάτων εἶναι σήμερα ἀνάλυφη καί γίνεται σέ ἰδιαίτερα ὀξυμένο βαθμό στίς καπιταλιστικές χῶρες. Ἀπό τή μιά μεριά, παρατηροῦμε μιά συνεχή προσπάθεια ὑποβάθμισης τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ καί εἰδικότερα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Μιά προσπάθεια ἀποπροσανατολισμοῦ τοῦ λαοῦ καί χυδαιοποίησης τῶν αἰσθητικῶν καί καλλιτεχνικῶν ἀξιῶν, χυδαιοποίησης τῆς ἴδιας τῆς τέχνης καί τοῦ καλλιτέχνη. Καλλιτεχνικό ἔργο καί αἰσθητικές ἀντιλήψεις πού ἐξυπηρετοῦν τήν ἄρχουσα ἰδεολογία συμβαδίζουν καί διαδίδονται μέ ὅλα τά μέσα. Ἡ ἄρχουσα τάξη χρησιμοποιεῖ ἀρνητικά τίς κατακτήσεις τῆς ἐπιστημονικοτεχνικῆς ἐπανάστασης γιά νά περάσει τήν ἰδεολογία της καί νά ἐπηρεάσει τίς συνειδήσεις τῶν μαζῶν. Παράλληλα, διαδίδονται ἰδέες, ἀντιλήψεις, θεωρίες καί ἀπόψεις, πού κηρύσσουν τήν "καθαρή" τέχνη, τήν ἀποϊδεολογικοποίηση τῆς τέχνης, πού κατεβάζουν τήν τέχνη στό ἐπίπεδο ἑνός ἀποχαυνωτικοῦ φάρμακου ἤ πού θεωροῦν τήν καλλιτεχνική δημιουργία καί τό προϊόν της σάν τή μόνη "γνήσια" πραγματικότητα. Ἀντιλήψεις πού μέσω τῆς Αἰσθητικῆς καί τῆς Τέχνης ὑποστηρίζουν ἕναν ἄκρατο ὑποκειμενισμό σάν κοσμοθεωρητική στάση, ἕναν ἀνορθολογισμό πού ζητάει νά φέρει στήν ἐπιφάνεια τίς ἄλογες δυνάμεις τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς καί νά τίς κατανοήσει κατεξοχήν κριτήριο τοῦ καλλιτεχνικοῦ(καί ὄχι μόνο αὐτό) γίγνεσθαι. Ἡ ὅλη προσπάθεια συνοδεύεται ἀπό τή δημιουργία συνθηκῶν πού χειραγωγοῦν τό καλλιτεχνικό ἔργο, πού ἀπομονώνουν τόν καλλιτέχνη καί τά πραγματικά προβλήματα τῆς ζωῆς, προβλήματα πού εἶναι καί δικά του, καί πού τόν στρέφουν σέ καθαρά φορμαλιστικές καί στεῖρες ἀβανγκαρντίστικες "ἀναζητήσεις" καί "ἀνανεώσεις" σέ ἐπίπεδο ἀποκλειστικά μορφῆς. Συνθῆκες πού καλλιεργοῦν φευδαισθήσεις στόν καλλιτέχνη γιά γρήγορη ἄνοδο, γιά ἀπόκτηση μιᾶς θέσης στήν ἀγορά τέχνης, ὅπου θά μπορεῖ νά πουλάει τό δημιούργημά του-πού στόν καπιταλισμό ἔχει τό χαρακτήρα τοῦ ἐμπορεύματος-ὅσο πιό ἀκριβά μπορεῖ. Πού ὄχι μόνο διασποῦν

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη σύγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των χωρών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ολόο αγώνα του βιετναμικού λαου ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικού βιετνάμ.

Τα τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τα πλάτα επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τα αποτελέσματα της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερπαστόλμαι, η υποβάθμιση του επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κα ημερινή βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένανοδος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλάδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου του κόσμου συσπειρώνονται ο αυτό, ετοιμάζεται ν' αποτρέψουν τα τιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλιστικής κυβέρνησης, που μπορούν νά οδηγήσουν σ' ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

τήν σχέση χρήσιμου καί ὡραίου, ἀλλά καί τό ἀντιπαραθέτουν. Οἱ θεωρίες ὅτι τό ὡραῖο ὑπάρχει μόνο στήν Τέχνη, εἶναι ἕνα αλλοθι πού ἀποσκοπεῖ στό νά ἀποκρύφει τόν ἀντιαισθητικό χαρακτῆρα τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἀπέναντι σ'αὐτήν τήν πολιτιστική πολιτική τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἄρχουσας τάξης τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν ὀρθώνεται ἡ ζωντανή καλλιτεχνική δημιουργία τῆς προοδευτικῆς τέχνης πού πηγάζει ἀπό τό λαό, εἶναι δεμένη μ'αὐτόν. Πού συμβάλλει στήν ἀνάπτυξη ἑνός πολιτιστικοῦ κινήματος τῶν λαϊκῶν μαζῶν σέ ἀντιιμπεριαλιστική, ἀντιμονοπωλιακή κατεύθυνση καί ἀποτελεῖ μιά ἀπό τίς βασικές δυνάμεις γιά τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητας. Εἶναι ἡ Τέχνη πού εἶναι σταθερά προσηλωμένη στήν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης καί τῆς προόδου. Εἶναι ἡ μαχόμενη καλλιτεχνική δημιουργία.

Τά βασικά χαρακτηριστικά τῆς προοδευτικῆς τέχνης, τήν ἀντικειμενική καί ὑποκειμενική σχέση τοῦ μαχόμενου-στρατευμένου καλλιτέχνη μέ τήν ἀντικειμενική πραγματικότητα σέ ἀντίθεση μέ τίς ἀντίστοιχες ἰδεαλιστικές ἀντιλήψεις. Μερικές πτυχές τῆς σύγκρουσης καί τῆς πάλης τῶν δυό πολιτισμῶν καθώς καί ὁρισμένες προϋποθέσεις γιά μιά γνήσια καλλιτεχνική δημιουργία πραγματεύεται στή συνέχεια τό ἄρθρο αὐτό.

\+ \+

\+

Ἕνα βασικό στοιχεῖο τῶν σημερινῶν ἀστικῶν ἰδεαλιστικῶν αἰσθητικῶν θεωριῶν καί ἀντιλήψεων γιά τήν τέχνη εἶναι ὅτι, παρόλο πού ἀποτελοῦν παραλλαγές τῶν βασικῶν γραμμῶν τῆς ἰδεαλιστικῆς αἰσθητικῆς τῶν περασμένων αἰώνων, χαρακτηρίζονται καί κυριαρχοῦντα ἀπό τήν πολιτική ἄρνησης, ἀποσιώπησης, διαστρέβλωσης καί χυδαιοποίησης τῶν ἀρχῶν τῆς Μαρξιστικῆς-Λενινιστικῆς αἰσθητικῆς καί τῆς καλλιτεχνικῆς πρακτικῆς στίς χῶρες τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ(συνηθισμένες εἶναι οἱ κατηγορίες γιά κομματικές ντιρεκτίβες πού "δεσμεύουν ἀσφυκτικά" τήν καλλιτεχνική δημιουργία, γιά "ἔλλειψη" καλλιτεχνικῆς ἐλευθερίας στό σοσιαλισμό κ.ἄ). Θά πρέπει μάλιστα νά σημειωθεῖ, ὅτι τήν ἴδια, σέ γενικές γραμμές ἀντίληψη ἐκφράζουν καί οἱ διάφορες ἀναθεωρητικές, ὀπορτουνιστικές, ρεφορμιστικές ἀπόψεις, ἄν καί ἐμφανίζονται νά ἐντάσσονται στά πλαίσια τῆς μαρξιστικῆς προβληματικῆς-ἀφοῦ σάν φιλοσοφική αἰσθητική τους ἀφετηρία ἔχουν,σέ τελευταία ἀνάλυση, τόν ἰδεαλισμό. Εἶναι μάλιστα χαρακτηριστικό ὅτι τέτιες ἀπόψεις λειτουργοῦν στή λεγόμενη "ἀριστερή διανόηση" σάν "προοδευτικές" σάν "τελευταία λέξη" τῆς μαρξιστικῆς αἰσθητικῆς.

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοστική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστικό κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη συγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες ύλικές και ήθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαμήματα από ερωικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των γερών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ωδρό αγώνα τοῦ βιετναμικοῦ λαοῦ ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικοῦ βιετνάμ.

Τά τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τοῦ κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τά πλάτη επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τά αποτελέσματά της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερμαστόλιση, η υποβάθμιση τοῦ επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατηφερική βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένδυνάμος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλαδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τοῦ κόσμου συσπειρώνονται αυτό, εταιμάτε ν' αποτρέψουν τό πιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλικής κυβέρνησης, που μπορεύν νά οδηγήσουν σ' ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

Καί,φυσικά, δέν είναι τυχαίο πού στόν καπιταλισμό ή άρχουσα τάξη χρησιμοποιεί, οικειοποιείται πολλές φορές, καί διοχετεύει τέτιες άπόψεις μέ σκοπό νά προκαλέσει σύγχιση καί νά έμφανίσει τήν πολιτική διαστρέβλωση τής μαρξιστικής-λενινιστικής αίσθητικής καί τής καλλιτεχνικής έμπειρίας τών χωρών τού ύπαρκτού σοσιαλισμού σάν "έξ οικείων τά βέλη".

Στή θέση τής πραγματικής σχέσεις Τέχνης-άντικειμενικής πραγματικότητας προβάλλεται, άπό τήν ιδεαλιστική αίσθητική, ή άφηρημένη άντίληψη τής αύτονομίας τής Τέχνης άπό τήν άντικειμενική πραγματικότητα. Ή τέχνη άποκόβεται άπό τή ζωή καί περιορίζεται στό νά όριζεται σάν μορφή αύτοέκφρασης τού καλλιτέχνη. Ή πραγματικότητα τής τέχνης άντιδιαστέλλεται καί άντιπαρατίθεται μεταφυσικά στήν άντικειμενική πραγματικότητα καί θεωρείται μάλιστα σάν "πραγματικότερη" καί "γνησιότερη" άπό αύτήν. Ό καλλιτέχνης έγκλωβιζόμενος μέσα σέ τέτιες φευδαισθήσεις, αύτοαπομονώνεται, αύτοπεριορίζεται στόν "δικό" του κόσμου καί προσπαθεί νά δημιουργήσει μέ βάση τήν ύποκειμενική αύθαιρεσία. Άπομακρύνεται έτσι άπό τή ζωή, άπό τά προβλήματα τού άνθρώπου, άπό τούς πόθους καί τούς καϋμούς τού λαού καί τής χώρας του.

Ό μεγάλος σοβιετικός συνθέτης Σ.Προκόφιεφ σημείωνε σ'ένα γραπτό του:

"Μπορεί ένας καλλιτέχνης νά στέκεται μακρυά άπό τή ζωή; Μπορεί νά κλειδώνεται σ'έναν έφήμερο "πύργο" πού περικλείνει τόν κύκλο τής δημιουργικότητάς του μέ ύποκειμενικές συγκινήσεις, ή θά πρέπει νά βρίσκεται έκεί όπου είναι άπαραίτητος, έκεί όπου τά λόγια του, ή μουσική, ή σμίλη του μποροϋν νά βοηθήσουν τούς άνθρώπους νά ζήσουν μιά καλύτερη καί πιό ένδιαφέρουσα ζωή;... Ένας συνθέτης άκριβώς όπως είναι ποιητής, γλύπτους ή ζωγράφος καλείται νά ύπηρετήσει τόν άνθρωπο καί τό λαό του. Θά πρέπει νά όμορφαίνει τή ζωή τού άνθρώπου καί νά τήν ύπερασπίζει. Είναι ύποχρεωμένος, πάνω άπ'όλα νά είναι ένας πολίτης στήν τέχνη του. νά δοξάζει τήν άνθρώπινη ζωή καί νά όδηγεί τόν άνθρωπο σ'ένα φωτεινό μέλλον. Κατά τήν άποψή μου, αύτός είναι ό σταθερός κώδικας τής τέχνης".

Καί πραγματικά αύτή είναι ή λειτουργία καί ό σκοπός τής πραγματικής τέχνης: νά δένεται μέ τά προβλήματα τού άνθρώπου, νά έκφράζει τίς πραγματικά άνθρώπινες άξίες μ'ένα δυναμικό τρόπο. Νά άποδίδει μέ τά πληρέστερα καλλιτεχνικά μέσα τήν ούσία τής άντικειμενικής πραγματικότητας, τούς νόμους καί τήν άναγκαιότητα τής κοινωνικής έξέλιξης. Νά βοηθάει τόν άνθρωπο νά συλλάβει αύτό τό "φωτεινό

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη συγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των γερών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ώδο αγώνα τοῦ βιετναμικοῦ λαοῦ ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικοῦ βιετνάμ.

Τά τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τοῦ κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τά πλάτη επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τά αποτελέσματά της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερμαστόλιση, η υποβάθμιση τοῦ επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατηφερική βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένδυνάμος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλαδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τοῦ κόσμου συσπειρώνονται αυτό, εταιμάτε ν' αποτρέψουν τό πιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλικής κυβέρνησης, που μπορεύν νά οδηγήσουν σ' ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

μέλλον".

Αὐτή εἶναι καί ἡ μεγάλη ἀξία τῆς τέχνης: νά προσφέρει τήν ὁμορφιά καί τή ζωντάνια, νά ἀνταναικλᾶ τήν οὐσία πού κρύβεται πίσω ἀπό τήν φαινομενική πλευρά τῆς πραγματικότητας. Νά εὐαισθητοποιεῖ τόν ἄνθρωπο στό νά "πιάσει" τήν ὁμορφιά, τό βαθύτερο νόημα τῆς δικῆς του ὕπαρξης καί τήν οὐσία τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας. Αὐτό πέτυχε, σέ κάθε ἐποχή, ἡ πραγματικά μεγάλη τέχνη. Ἀπό τόν Ὅμηρο μέχρι τό Νερούντα, ἀπό τόν Αἰσχύλο μέχρι τό Μπρέχτ, ἀπό τό Μπάχ καί τό βυζαντινό μουσικό μέχρι τό Μπάρτοκ καί τόν Σοστακόβιτς ἀπό τόν ἀρχαῖο ραψῳδό, τό μεσαιωνικό τροβαδοῦρο μέχρι τό σημερινό λαϊκό ὀργανοπαίχτη, ὁ μεγάλος καλλιτέχνης ἀπέδιδε στό ἔργο του τήν οὐσία τῆς πραγματικότητας στήν ὁποία ζοῦσε καί τό ἔργο πού συμπύκνωνε, στόν καλύτερο βαθμό, τίς αἰσθητικές καί καλλιτεχνικές ἀξίες, τίς κατακτήσεις τῆς τέχνης τῆς ἐποχῆς του.

Καί ἀκριβῶς, ὅσο πιό οὐσιαστική ἦταν αὐτή ἡ ἀπόδοση τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας, ὅσο πιό σύμφωνη μέ τούς νόμους τῆς ὁμορφιᾶς, ὅσο πιό αἰσθητική ἀξιολογη, τόσο ἀποκτοῦσε καί ἕναν διαχρονικό χαρακτῆρα, ἔτσι ὥστε τέχνη παλιότερων ἐποχῶν νά μᾶς συγκινεῖ μέχρι σήμερα. Γιατί στό πραγματικό καλλιτεχνικό ἔργο βλέπουμε ν' ἀνταναικλᾶται καί νά συμπυκνώνεται μιά ὁλόκληρη ἐποχή μέ τό δυναμισμό καί τίς ἀντιφάσεις της, βλέπουμε νά ἀνταναικλῶνται καί οἱ ἀντιφάσεις τοῦ ἴδιου τοῦ καλλιτέχνη, ὅπως καί οἱ ἀξίες καί τά ἰδεώδη ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Στό μεγάλο ἔργο τέχνης βρίσκουμε νά ὑπάρχουν ὅλες οἱ κατακτήσεις τῆς προηγούμενης τέχνης, ἀφομοιωμένης καί δημιουργικά ἐπεξεργασμένης ἀπό τόν καλλιτέχνη.

Μόνο ἡ μαρξιστική-λενινιστική αἰσθητική μπορεῖ νά ἐξηγήσει τήν πραγματική σχέση τέχνης-ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας χωρίς νά καταφεύγει σέ μεταφυσικές "ἐξηγήσεις", εἴτε τοῦ ἰδεαλισμοῦ, εἴτε τοῦ χυδαίου ὑλισμοῦ. Βάση αὐτῆς τῆς ἐξήγησης εἶναι ἡ μαρξιστικο λενινιστική θεωρία τῆς ἀνταναικλασης σάν κατεξοχήν ἰδιότητας τῆς ὕλης, ὄχι βέβαια μέ τήν ἔννοια τοῦ χυδαίου ὑλισμοῦ. Ἡ ἀνταναικλαση τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας στήν ἀνθρώπινη συνείδηση εἶναι προϋπόθεση γιά τήν πρακτική δραστηριότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀστοί καί ἀναθεωρητές αἰσθητικοί, στήν προσπάθειά τους νά διαστρεβλώσουν τήν πραγματική σημασία τῆς θεωρίας τῆς ἀνταναικλασης γιά τή μελέτη τοῦ καλλιτεχνικοῦ φαινομένου, θεωροῦν ὅτι γιά τό μαρξισμό-λενινισμό ἡ ἀνταναικλαση ταυτίζεται μέ ἕνα παθητικό καθρέφτισμα τῆς πραγματικότητας στήν ἀνθρώπινη συνείδηση καί ἐπομένως, στήν περιοχή τῆς τέχνης, ἡ ἀνταναικλαση δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσεις, εδραιώσεις και ωρίμασε η ποιότη σοσιαλιστικό κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη σύγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-τού κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και τού κόσμου της αντίδρασης. Τού κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και τού κόσμου τού παρασιαίει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους τού δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς τού αγωνίστηκαν και πέτυχαν τήν ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των γερών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ολόο αγώνα τού βιετναμικού λαού ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικού βιετνάμ.

Τα τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τού κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τα πλάτα επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τα αποτελέσματα της, η τερήστια μείωση της στρατιάς των ανέργων, η υπερπαστόλιση, η υποβάθμιση τού επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατιμπερινή βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένταυσος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από τήν επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλάδ τήν άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τού κόσμου συσπειρώνονται αυτό, εταιμάτε ν αποτρέψουν τα τιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλιστής κυβέρνησης, που μπορούν νά οδηγήσουν σ ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

τή μηχανιστική ἀποτύπωση τῆς πραγματικότητας πάνω σέ μιά ἀνενεργή παθητική συνείδηση.

Στήν πραγματικότητα, ἀποσιωποῦν τό τί λέει Ὁ Μ-Λ γιά τήν ἀντανάκλαση. Ὁ Λένιν στά "Φιλοσοφικά Τετράδια" τόνιζε ὅτι ἡ ἀντικειμενική πραγματικότητα ἀντανακλᾶται στήν ἀνθρώπινη συνείδηση "...ὄχι νεκρά, ὄχι ἀφηρημένα, ὄχι χωρίς κίνηση, ὄχι χωρίς ἀντιφάσεις, ἀλλά μέσα στό αἰώνιο προτσές τῆς κίνησης, τῆς ἐμφάνισης τῶν ἀντιφάσεων καί τῆς λύσης τους...

Ἡ συνείδηση τοῦ ἀνθρώπου ὄχι μόνο ἀντανακλᾶ τόν ἀντικειμενικό κόσμο, ἀλλά καί τόν δημιουργεῖ".

Στήν Τέχνη, φαινόμενα τῆς πραγματικότητας ἀνταυακλῶνται μέσω εἰκόνων στήν συνείδηση τοῦ καλλιτέχνη, ὁ σκαπός τά ἑρμηνεύει καί τά ἀξιολογεῖ μέ βάση τήν κοσμοθεωρητική του στάση, τήν ἰδεολογία, τίς ἱκανότητες καί τό ταλέντο του. Ἡ τέχνη ἔτσι εἶναι μιά ὑποκειμενική ἔκφραση τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου καί ταυτόχρονα, σάν καλλιτεχνικό ἀντικείμενο, καί συστατικό τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου.

Ἡ τέχνη εἶναι μιά μορφή κοινωνικῆς συνείδησης μέ σχετική ἀνεξαρτησία ἀπό τήν τελική της βάση. Κάθε μορφή κοινωνικῆς συνείδησης δέν ἔχει τήν ἴδια σχέση, τόν ἴδιο βαθμό ἀνεξαρτησίας ἀπό τήν ὑλική της βάση. Ἕνα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα εἶναι αὐτό τῆς χώρας μου, τῆς Ἑλλάδας, ὅπου λόγω συγκεκριμένων ἱστορικῶν (τουρκοκρατία, ἐξάρτηση κλπ) καί κοινωνικῶν συνθηκῶν (καθυστέρηση ἀνάπτυξης καπιταλισμοῦ, ἰσχυρά ὑπολείμματα φεουδαρχίας μέχρι τόν αἰῶνα μας),οἱ προοδευτικές, ἀγωνιστικές ἰδέες καί ἀντιλήψεις δέν ἐκφράζονταν μέσα ἀπό τήν ἐπιστήμη ἤ τή φιλοσοφία, ὅπως ἀλλοῦ (π.χ. στή Γαλλία τήν περίοδο τοῦ διαφωτισμοῦ), ἀλλά μέσα ἀπό τήν ποίηση καί τή μουσική, ἀπό τό δημοτικό τραγούδι καί τή δημοτική μας μουσική καθώς καί ἀπό τήν ἔντεχνη ποίηση τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Κάλβου κλπ.

Ἡ ἰδιομορφία αὐτή τῆς Ἑλλάδας ἦταν καί εἶναι καθοριστική μέχρι σήμερα. Στή χώρα μου ὑπάρχει ἕνα ἔντονο καί ζωντανό λαϊκό στοιχεῖο πού ἐκφράζεται κυρίως στή μουσική. Ἡ προοδευτικήποίηση καί ἡ μουσική, τό δέσιμό τους στό τραγούδι, ἡ ἄντληση δύναμης ἀπό τίς λαϊκές ρίζες, ἀπό τόν ἀνεξάντλητο λαϊκό μας πλοῦτο καί τούς καθημερινούς ἀγῶνες τῶν ἐργαζομένων, ἔκαναν ὥστε αὐτή ἡ μορφή τῆς τέχνης, νά ἐκφράσει μέ τόν πιό δυναμικό καί οὐσιαστικό τρόπο τούς ἀγῶνες τοῦ λαοῦ μας γιά ἀνεξαρτησία καί κοινωνική πρόοδο. Νά ἐνσαρκώσει μέ τό δικό τους τρόπο τά ἀντιιμπεριαλιστικά συναισθήματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ὁ καλλιτέχνης ἔχει μιά ὁρισμένη ἰδεολογική τοποθέτηση μέσα

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη συγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των γερών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ώδο αγώνα τοῦ βιετναμικοῦ λαοῦ ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικοῦ βιετνάμ.

Τά τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τοῦ κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τά πλάτη επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τά αποτελέσματά της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερμαστόλιση, η υποβάθμιση τοῦ επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατηφερική βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένδυνάμος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλαδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τοῦ κόσμου συσπειρώνονται αυτό, εταιμάτε ν' αποτρέψουν τό πιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλικής κυβέρνησης, που μπορεύν νά οδηγήσουν σ' ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

καί ἀπέναντι στήν κοινωνία. Αὐτή του ἡ τοποθέτηση ἐκφράζεται καί μέσα ἀπό τό ἔργο του, ἀντικειμενοποιεῖται σ'αὐτό, στό νόημά του, στόν τρόπο πού σ'αὐτό ἀναπτύσσονται οἱ ἰδέες τοῦ καλλιτέχνη καθώς καί στόν τρόπο πού αὐτός χρησιμοποιεῖ γιά νά τίς ἐκφράσει. Εἶναι μάλιστα χαρακτηριστικό, ὅτι αὐτά τά δύο, ἡ ἰδεολογία δηλαδή τοῦ καλλιτέχνη καί ἡ ἰδεολογία τοῦ προϊόντος τῆς καλλιτεχνικῆς του δημιουργίας δέν εἶναι ἀπόλυτα ὁμόλογα, δέν ταυτίζονται μηχανιστικά. Πολλές φορές τό ἔργο τέχνης ξεπερνάει τίς προθέσεις τοῦ δημιουργοῦ του. Μπορεῖ ἕνας καλλιτέχνης νά ἔχει μιά ἀντιδραστική στάση ἀπέναντι στή ζωή, μιά ἀντιδραστική ἰδεολογία, ἀλλά νά μπορεῖ, λόγω τοῦ ταλέντου του καί τῶν γενικότερων ἱκανοτήτων του, νά ἐκφράζει τήν οὐσία τῆς πραγματικότητας τίς πλευρές της μέ σωστό τρόπο, τότε τό ἔργο του τόν ξεπερνάει. Καί εἶναι τελικά αὐτό πού μένει στή ζωή καί ὄχι οἱ ὁποιες προθέσεις τοῦ δημιουργοῦ του.

Εἶναι λοιπόν ἐξωπραγματικές οἱ ἀντιλήψεις γιά "καθαρή" "ἀποϊδεολογικοποιημένη" τέχνη, ἀλλά ἐξυπηρετοῦν σήμερα ἕνα συγκεκριμένο πολιτικό σκοπό: τήν ἀποδυνάμωση τῆς δύναμης πού λέγεται καλλιτεχνική δημιουργία. Ἀντιλήψεις πού ξεχνοῦν ὅτι ἀκόμη καί οἱ εἰσηγητές τοῦ δόγματος "ἡ Τέχνη γιά τήν τέχνη"(ὁ Φλωμπέρ, ὁ Γκωτιέ κ.ἄ) ποτέ δέν ἀκολούθησαν στήν τέχνη τους, δέν θά μποροῦσαν γιατί πάνω ἀπ'ὅλα ἦταν μεγάλοι καλλιτέχνες, τίς μεταφυσικές θεωρητικές τους ἀρχές.

Σήμερα, πού ἡ ἀνθρωπότητα ἀντιμετωπίζει τήν ἀχαλίνωτη πολιτική τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, ὁ καλλιτέχνης, ὁ προοδευτικός καλλιτέχνης, θά πρέπει μέ τό ἔργο του νά ἐκφράζει τούς πόθους τῆς ἀνθρωπότητας γιά τήν εἰρήνη. Τούς ἀγῶνες τῆς ἐργατικῆς τάξης γιά τό μετασχηματισμό τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητας, γιά τήν πραγματική ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου, γιά νά πάψει ἡ τέχνη νά ἀποτελεῖ ἐμπορεύσιμο εἶδος, γιά νά ἀρθεῖ ἡ ἀποξένωση τοῦ καλλιτέχνη δημιουργοῦ ἀπό τό ἴδιο του τό προϊόν καί ἀπό τήν τέχνη του.

Θά πρέπει νά ἐκφράζει τήν ἀντικειμενική κίνηση τῆς κοινωνίας, τή δυναμική της ἐξέλιξη. Αὐτό συνιστᾶ καί τό πραγματικό νόημα τῆς καλλιτεχνικῆς ἐλευθερίας καί ὄχι οἱ ἀφηρημένες, μεταφυσικές ἰδεαλιστικές ἀντιλήψεις γιά ἀπόλυτη ἀνεξαρτησία καί αὐτονομία τοῦ καλλιτέχνη ἀπό τήν κοινωνική πραγματικότητα.

Ὁ μεγάλος οὑγγρος συνθέτης Μπέλα Μπάρτοκ ἔγραφε χαρακτηριστικά: " Ἡ δική μου ὁδηγητική ἀρχή-πού ἔχω πλήρως συνειδητοποιήσει ἀπό τότε πού ἀνακάλυψα τόν ἑαυτό μου σάν συνθέτη-εἶναι ἡ ἀδελφοσύνη τῶν λαῶν, ἀδελφοσύνη σέ πεῖσμα ὅλων τῶν πολέμων καί συγκρούσεων.

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη συγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των γερών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ώδο αγώνα τοῦ βιετναμικοῦ λαοῦ ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικοῦ βιετνάμ.

Τά τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τοῦ κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τά πλάτη επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τά αποτελέσματά της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερμαστόλιση, η υποβάθμιση τοῦ επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατηφερική βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένδυνάμος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλαδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τοῦ κόσμου συσπειρώνονται αυτό, εταιμάτε ν' αποτρέψουν τό πιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλικής κυβέρνησης, που μπορεύν νά οδηγήσουν σ' ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

Προσπαθῶ μ'ὅλες μου τίς δυνάμεις νά ὑπηρετήσω αὐτήν τήν ἀρχή στή μουσική μου..."

Αὐτή ἡ ὁδηγητική ἀρχή, πού ὁ Μπάρτοκ ἀκολούθησε μέ συνέπεια σ'ὅλη του τήν καλλιτεχνική δημιουργία, ἐκφράζει τό βαθύ νόημα καί τό σκοπό τῆς τέχνης σήμερα. Ἡ Τέχνη πρέπει νά συντελεῖ στήν ἀδελφοσύνη τῶν λαῶν. Καί μπορεῖ νά τό κάνει αὐτό, ὅταν βγαίνει μέσα ἀπό τό λαό, ὅταν ξαναπαίρνει καί πλουτίζει τά ἐκφραστικά του μέσα. Ὅταν εἶναι πραγματικά λαϊκή, ὅταν ἐκφράζει προοδευτικές ταξικές θέσεις ἀντιπροσωπεύοντας τό πιό προοδευτικό τμῆμα τοῦ λαοῦ, ὅταν δένεται μέ τίς παραδόσεις, τίς ἀφομοιώνει, τίς κατακτᾶ καί τίς ἀξιοποιεῖ δημιουργικά.

\+ \+

\+

Ἀναφέρθηκα στήν ἀρχή τοῦ ἄρθρου στό πῶς ὁ ἰμπεριαλισμός καί ἡ ἄρχουσα τάξη προσπαθεῖ στίς καπιταλιστικές χῶρες νά ἀποπροσανατολίσει τό λαό, νά ὑποβαθμίζει τίς καλλιτεχνικές του ἀξίες, νά ἐμποδίσει τήν πολιτιστική του ἀνάπτυξη.

Οἱ τρόποι πού χρησιμοποιοῦνται εἶναι πολλοί. Ἐδῶ θά μᾶς ἀπασχολήσουν, συνοπτικά στά πλαίσια ἑνός ἄρθρου, δυό κύριες τάσεις ἀντιλήψεις καί πολιτιστικές πρακτικές τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἄρχουσας ἰδεολογίας στή χώρα μας.

Ἡ μία τάση εἶναι αὐτή πού γενικά ὀνομάζεται ἐλιτισμός. Εἶναι μιά ἀντίληψη, ἀλλά καί πολιτιστική πρακτική πού δημιουργεῖ καί συνεχῶς διευρύνει τό χάσμα μεταξύ καλλιτέχνη καί κοινοῦ. Μοναδικό κριτήριο τῆς τέχνης ἐμφανίζεται νά εἶναι κάποια ποιότητα, ἡ ὁποία ἀφορᾶ μόνο στή μορφή τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἔργου. Ὁ καλλιτέχνης, μπλεγμένος στήν φευδαίσθηση μιᾶς "πρωτοπορείας γιά τήν πρωτοπορεία" μιᾶς δημιουργίας πού γίνεται "ἐρήμην" τοῦ κοινοῦ, ἀδιαφορεῖ γι αὐτό καί στοχεύει σέ μιά ἀνεξάρτητη ἀπ αὐτό πορεία, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποκόβεται ἀπό τό φυσικό του τροφοδότη, τό λαό, καί νά φτιάχνει μιά καθαρά φορμαλιστική τέχνη.

Στά πλαίσια αὐτά, ἡ εὐθύνη γιά τήν ἔλλειψη ἐπαφῆς ἀνάμεσα στό καλλιτεχνικό ἔργο καί τό κοινό μετατοπίζεται στό τελευταῖο, στό δέκτη τοῦ ἔργου τέχνης, ὁ ὁποῖος διαχωρίζεται ἔτσι σέ "εἰδικό" πού μπορεῖ νά ἀπολαύσει τήν "ὑψηλή",ἀκατανόητη τέχνη πού τοῦ προσφέρεται καί σέ "χυδαῖο" πού εἶναι ἀπό τή μοίρα του καταδικασμένος νά μένει στήν καλλιτεχνική ἀμάθεια. Ὁ πολύς, κόσμος, ἔτσι, θά πρέπει νά θαυμάζει καί νά αἰσθάνεται "δέος" γιά ὅ,τι δέν καταλαβαίνει καί νά περιφρονεῖ αὐτό πού πραγματικά καταλαβαίνει.

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη σύγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των χωρών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ολόο αγώνα του βιετναμικού λαου ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικού βιετνάμ.

Τα τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τα πλάτα επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τα αποτελέσματα της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερπαστόλμαι, η υποβάθμιση του επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κα ημερινή βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένανοδος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλάδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου του κόσμου συσπειρώνονται ο αυτό, ετοιμάζεται ν' αποτρέψουν τα τιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλιστικής κυβέρνησης, που μπορούν νά οδηγήσουν σ' ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

Φυσικά, ὁ ἐλιτισμός εἶναι τελείως ἀντίθετος ἀπό τήν πραγματική δημιουργική ἀναζήτηση τοῦ καινούργιου στήν Τέχνη. Ἀπό τήν ἀνανέωση τῶν καλλιτεχνικῶν ἐκφραστικῶν μέσων, κάτι ἀπαραίτητο γιά τήν ἐξέλιξη τῆς ἴδιας τῆς Τέχνης. Στήν ἱστορία τῆς τέχνης οἱ μεγάλοι πρωτοπόροι ἦταν ἐκεῖνοι πού δημιούργησαν τό νέο ξεπερνῶντας δημιουργικά τό παλιό. Πραγματική ἐπανάσταση στήν Τέχνη εἶναι ἐκείνη πού στηρίζεται σέ στέρεες βάσεις. Μιά "ἐπανάσταση ἐκ τοῦ μηδενός" δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό καλλιτεχνική αὐθαιρεσία.

Ὑπάρχει κι ἕνας ἄλλος λόγος πού ἀπολυτοποιεῖται καί μεταφυσικοποιεῖται ἡ τέτια ἔννοια τῆς "καλλιτεχνικῆς ἐπανάστασης". Συνδέεται μέ τήν ἀντίληψη, ἡ ὁποία ἐπισημάνθηκε παραπάνω στό ἄρθρο, πού θεωρεῖ τήν τέχνη σάν τή μόνη "γνήσια" πραγματικότητα. Ἔτσι μιά κατά ἐπίφαση "ἐπανάσταση" στό χῶρο τῆς Τέχνης ἰσοδυναμεῖ, ἤ, ἀκριβέστερα, εἶναι σημαντικότερη ἀπό μιάν πραγματική ἐπανάσταση πού γίνεται ἔξω ἀπό τήν καθαρή περιοχή τῆς τέχνης. Ἡ "ἐπανάσταση" στήν τέχνη ὑποβαθμίζει τήν ἐπανάσταση στήν κοινωνία. Ἡ τέχνη ἀποκομένη ἀπό τό λαό γίνεται μιά ἀνώδυνη γιά τήν ἀστική τάξη καί τόν ἰμπεριαλισμό περιοχή "συγκρούσεων","ἐπαναστάσεων" καί "πειραματισμῶν" πού προσπαθεῖ νά ἀντικαταστήσει τίς πραγματικές κοινωνικές συγκρούσεις, τά πραγματικά κοινωνικά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει καί ἀγωνίζεται νά λύσει ὁ λαός.

Χαρακτηριστικό τοῦ ἐλιτισμοῦ εἶναι ἡ περιφρόνηση τοῦ λαοῦ (πράγμα πού εἶναι ἰδιαίτερα σαφές καί στίς φιλοσοφικές του ρίζες π.χ. Νίτσε), μιά ἀριστοκρατική ἀντίληψη τῶν "ἐκλεκτῶν" ἀπέναντι στό "χυδην ὄχλο". Ἡ ἐλιτίστικη ἀντιμετώπιση τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς Τέχνης προσπαθεῖ νά βάλει τό λαό "στή γωνία", νά τοῦ ἀφαιρέσει τό δικαίωμα νά συμμετέχει στά "ὑψηλοῦ ἐπιπέδου" καλλιτεχνικά στρώματα καί νά ἀρκεῖται μόνο σέ "δεύτερης" ἤ "τρίτης" τάξης καλλιτεχνικά προϊόντα.

Ἡ ἄλλη μορφή πού ἐκδηλώνεται ἡ πολιτιστική πολιτική τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι ἡ διάδοση τῆς μαζικῆς του κουλτούρας. Ἡ μαζική κουλτούρα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἐνῶ ἐμφανίζεται νά ἀπευθύνεται στίς ἀνάγκες ψυχαγωγίας τῶν μαζῶν καί νά προσπαθεῖ νά τίς "καλύφει", στήν πραγματικότητα στοχεύει στόν ἀποπροσανατολισμό, τήν ὑποβάθμιση καί τή χυδαιοποίηση τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν καί τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν γιά αἰσθητική ἀπόλαυση καί ψυχαγωγία τῶν μαζῶν.

Ἡ μαζική κουλτούρα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ συνιστᾶ μιάν ἐκχυδαϊσμένη, φτηνοῦ ἐπιπέδου διασκέδαση. Ἕνα "ὑπνωτικό", πού σκοπό ἔχει νά ἀποκρύψει τά ὑπαρκτά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ὁ ἐργαζόμε-

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσεις, εδραιώσεις και ωρίμασε η ποιότη σοσιαλιστικό κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη σύγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-τού κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και τού κόσμου της αντίδρασης. Τού κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και τού κόσμου τού παρασιαίει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους τού δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς τού αγωνίστηκαν και πέτυχαν τήν ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των γερών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ολόο αγώνα τού βιετναμικού λαού ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικού βιετνάμ.

Τα τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τού κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τα πλάτα επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τα αποτελέσματα της, η τερήστια μείωση της στρατιάς των ανέργων, η υπερπαστόλιση, η υποβάθμιση τού επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατιμπερινή βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένταυσος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από τήν επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλάδ τήν άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τού κόσμου συσπειρώνονται αυτό, εταιμάτε ν αποτρέψουν τα τιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλιστής κυβέρνησης, που μπορούν νά οδηγήσουν σ ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

νος στίς καπιταλιστικές χῶρες. Προβάλλει, σ'ὅλα τά εἴδη τέχνης, σάν "δραπέτευση" ἀπό τήν καθημερινότητα, σάν "φυγή".

Προσπαθεῖ νά εἰσάγει τόν ἀμερικάνικο τρόπο ζωῆς, τήν ἠρωοποίηση τῆς βίας, τόν ἀτομικισμό. Καλλιεργεῖ τήν ἀπαισιοδοξία, τήν ψυχολογία τοῦ "ἀδιεξόδου" καί συνδέεται μέ τή βαθειά κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ στήν προσπάθειά της νά τήν ἐμφανίσει, μέσα ἀπό τή θεματολογία της, σάν αἰώνια καί ἀναπόφευκτη.

Δέν θά πρέπει φυσικά νά συγχέεται ἡ μαζική κουλτούρα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μέ τήν πραγματική μαζική κουλτούρα, ἤ καλύτερα τήν κουλτούρα τῶν μαζῶν. Τήν κουλτούρα πού ἀπευθύνεται στίς μάζες ἀξιοποιώντας τόν πλοῦτο τῶν λαϊκῶν-ἐθνικῶν παραδόσεων, τίς ἐμπειρίες, τούς ἀγῶνες καί τά ὄνειρα τοῦ λαοῦ. Πού στοχεύει στό νά καλύψει τίς πραγματικές ἀνάγκες τῶν μαζῶν γιά ψυχαγωγία, μόρφωση καί οὐσιαστική καλλιτεχνική ἀπόλαυση. Τήν κουλτούρα πού βγαίνει μέσα ἀπό τό λαό καί ξαναγυρίζει σ'αὐτόν ἐμπλουτισμένη καί ἀναδημιουργημένη ἀπό τόν προοδευτικό καλλιτέχνη.

Ἡ ἰμπεριαλιστική κουλτούρα βρίσκεται σέ διαρκή σύγκρουση μέ ἕναν ἀντιιμπεριαλιστικό δημοκρατικό πολιτισμό μέ ἔντονες ἐθνικολαϊκές παραδόσεις καί ζωντανά ἀγωνιστικά στοιχεῖα. Ὁ ἰμπεριαλισμός προσπαθεῖ νά ἀμβλύνει αὐτά τά στοιχεῖα κι αὐτές τίς παραδόσεις, νά τούς δώσει ἄλλο χαρακτήρα, νά τά ἀπολιτικοποιήσει.

Μέ τά μονοπώλια τῆς κουλτούρας, τίς πολυεθνικές ἑταιρεῖες, μέ τόν ἔλεγχο στά μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης ἐπιχειρεῖ νά εἰσάγει ἕναν πολιτισμό, ἰσοπεδωτικό καί ἀποχαυνωτικό, μέ καθαρά κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, νά "οἰκουμενοποιήσει", τήν κρίση του καί νά τήν ἐπιβάλλει σάν τρόπο ζωῆς. Προσπαθεῖ, καί μέσω τῆς τέχνης, νά εἰσάγει μιάν ἀνορθολογική στάση ἀπέναντι στή ζωή.

Στήν Ἑλλάδα αὐτή ἡ προσπάθεια τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι ἰδιαίτερα ἐμφανής. Ἐκδόσεις, περιοδικά, ἑταιρεῖες δίσκων, κινηματογραφικά ἔργα, φτηνά βιβλία τσέπης πού ἐκφράζουν καί ὑλοποιοῦν αὐτήν τήν ἰμπεριαλιστική πολιτιστική πολιτική διοχετεύονται μέ τρόπο ὀργανωμένο στόν ἑλληνικό λαό, κυρίως στή νεολαία,

Ἕνα τυπικό παράδειγμα εἶναι καί ἡ μουσική ρόκ πού εἰσάγεται ἀπό τά ἰμπεριαλιστικά κέντρα τῆς Δύσης καί ὑφώνεται σέ ἰδεολογική πλατφόρμα. Πέρα ἀπό τήν ὁποιαδήποτε καθαρά μουσική της ἀξία καί τή λειτουργία της στή χώρα γέννησής της, ἡ μουσική αὐτή συνοδεύεται ἀπό ἕναν συγκεκριμένο τρόπο ζωῆς, μιά μυθοποίηση τῶν "εἰδώλων" της, συνδέεται μέ τά ναρκωτικά (χωρίς φυσικά καί νά ἀποτελεῖ τήν αἰτία τους). Ἡ μουσική ρόκ, ὅπως διοχετεύεται ἀπό

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη συγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες ύλικές και ήθικές θεόρες. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των χωρών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη σόδο αγώνα τοῦ βιετναμικοῦ λαοῦ ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικοῦ βιετνάμ.

Τά τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τοῦ κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τά πλάτη επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τά αποτελέσματά της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερμαστόλιση, η υποβάθμιση τοῦ επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατιμπερινή βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένανοδος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσα που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλαδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τοῦ κόσμου συσπειρώνονται αυτό, ετειμώτε ν αποτρέψουν τά τιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλιστικής κυβέρνησης, που μπορεύν νά οδηγήσουν σ ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

τίς διάφορες πολυεθνικές ἑταιρεῖες δίσκων, δημιουργεῖ τήν φευδαίσθηση τοῦ "ἐλεύθερου νέου" πού δέν δίνει λογαριασμό σέ κανέναν. Προσπαθεῖ νά ἐπιβάλλει ἕναν κοσμοπολίτικο χαρακτήρα στή μουσική καί νά ἐλαχιστοποιήσει τή σημασία τῶν συγκεκριμένων προβλημάτων τῆς Ἑλλάδας, νά ὑποβαθμίσει τίς παραδόσεις καί τούς ἀγῶνες τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Συνδέεται μέ τόν κύριο στόχο τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐπίθεσης στόν τομέα τοῦ πολιτισμοῦ πού δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τήν προσπάθεια ἐξουδετέρωσης κάθε ἐθνικοῦ-λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, κάθε γνήσιας ἐθνικῆς-λαϊκῆς παράδοσης καί δημιουργίας, ὥστε ὁ κάθε λαός ὑποβαθμιζόμενος πνευματικά καί καλλιτεχνικά, νά μπορεῖ νά γίνει πρόσφορο ἔδαφος γιά τό πέρασμα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἰδεολογίας.

Ἀναφέρθηκα στή ρόκ, σάν ἕνα χαρακτηριστικό φαινόμενο, στό ὁποῖο,σήμερα, συγκεντρώνεται σέ μεγάλο βαθμό ἡ προσπάθεια τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ νά εἰσάγει τόν ἀμερικάνικο τρόπο ζωῆς. Στήν χώρα μου μιά τέτια προσπάθεια δέν μπορεῖ νά εἶναι ἐπιτυχής μέ τήν εὐκολία πού ἦταν σ'ἄλλες χῶρες τῆς "Δύσης". Ἡ Ἑλλάδα χαρακτηρίζεται ἀπό μιά ἰδιαίτερα ζωντανή λαϊκή μουσική παράδοση, πού ἔμεινε ἀσβεστη σέ τόσους αἰῶνες ἐξάρτησης τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἡ λαϊκή μουσική μας παράδοση καί ἡ ἔντεχνη λαϊκή μουσική ἦταν πάντοτε συνδεμένες μέ τούς ἀγῶνες τοῦ λαοῦ, μέ τούς καϋμούς, τούς πόθους, τίς ἐλπίδες καί τά ὄνειρά του. Αὐτό ἀποτελεῖ καί τή θαυμαστή, πιστεύω, ἰδιομορφία τῆς χώρας μας. Αὐτό συνιστᾶ καί τή μεγάλη της προσφορά.

Πιστεύω ὅτι χρέος κάθε προοδευτικοῦ καλλιτέχνη εἶναι νά ἀξιοποιεῖ δημιουργικά τήν ἐθνική-λαϊκή παράδοση τῆς χώρας του.Μόνο ὅπου ἡ τέχνη δένεται μέ τό πραγματικά ἐθνικό στοιχεῖο, ἀποκτᾶ διαστάσεις πανανθρώπινες. Μπορεῖ καί μιλάει στό λαό κάθε χώρας, τόν βοηθάει νά συνειδητοποιήσει καί νά ἀντιμετωπίσει καί τά δικά του προβλήματα.

Τά προοδευτικά στοιχεῖα τῆς ἑλληνικῆς ἐθνικολαϊκῆς παράδοσης, ὁ ἀγωνιστικός της χαρακτήρας, ἡ ἱστορία της πού δέθηκε καί δένεται μέ τούς ἀγῶνες τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ γιά ἀνεξαρτησία καί κοινωνική πρόοδο, ἀφομοιωμένα καί ἀναδημιουργημένα ἀπό τήν προοδευτική ἑλληνική τέχνη τήν κάνουν νά ἔχει αὐτόν τόν πανανθρώπινο χαρακτήρα Μπορεῖ ἔτσι καί μιλάει, συγκινεῖ καί προβληματίζει λαούς πού ζοῦν σέ ἴδιες μέ μᾶς συνθῆκες ἐξάρτησης, πού ἔχουν τόν ἴδιο πόθο γιά ἐθνική ἀνεξαρτησία. Ἐκφράζει καί αὐτῶν τούς ἀγῶνες, ὅπως ἐκφράζει καί τούς πόθους καί τούς ἀγῶνες τῶν λαῶν τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν, τούς ἀγῶνες τῆς ἐργατικῆς τάξης αὐτῶν τῶν κρατῶν γιά νά

./.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσεις, εδραιώσεις και ωρίμασε η ποιότη σοσιαλιστικό κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη σύγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-τού κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και τού κόσμου της αντίδρασης. Τού κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και τού κόσμου τού παρασιαίει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους τού δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς τού αγωνίστηκαν και πέτυχαν τήν ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των γερών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ολόο αγώνα τού βιετναμικού λαού ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικού βιετνάμ.

Τα τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα τού κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τα πλάτα επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τα αποτελέσματα της, η τερήστια μείωση της στρατιάς των ανέργων, η υπερπαστόλιση, η υποβάθμιση τού επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κατιμπερινή βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένταυσος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσω που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από τήν επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλάδ τήν άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου τού κόσμου συσπειρώνονται αυτό, εταιμάτε ν αποτρέψουν τα τιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλιστής κυβέρνησης, που μπορούν νά οδηγήσουν σ ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

άρθεῖ καί ἡ δική τους ἐκμετάλλευση μαζί μέ τήν ἄρση ἐκμετάλλευσης τῶν λαῶν τῶν ἐξαρτημένων χωρῶν.

\+ \+

\+

Κλείνοντας τό ἄρθρο μου θά ἤθελα νά ἀναφέρω ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό τά γραπτά κείμενα τοῦ Σοστακόβιτς: Γράφει λοιπόν ὁ μεγάλος σοβιετικός καλλιτέχνης:

"... Ἡ πραγματική τέχνη δημιουργήθηκε γιά τόν ἄνθρωπο καί στό ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου, θά πρέπει νά τόν ἀνυψώνει, νά τοῦ δίνει χαρά καί ἐλπίδα, νά τόν κάνει σοφότερο καί καθαρότερο. Εἶναι στή φύση της ἀνθρωπιστική, διαφορετικά δέν εἶναι τέχνη".

Τά λόγια αὐτά συνοψίζουν τό πραγματικό νόημα, τό περιεχόμενο καί τό ρόλο τῆς τέχνης. Κέντρο τῆς τέχνης πρέπει νά εἶναι ὁ ἄνθρωπος καί τά προβλήματά του. Ὄχι ἀφηρημένα,ὄχι ἔξω ἀπό τήν πραγματικότητα, ἀλλά ὁ συγκεκριμένος ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος πού παλεύει γιά τήν ἀπελευθέρωσή του, γιά τή δημιουργία ἑνός "φωτεινοῦ μέλλοντος", καί, ὅπου αὐτό ἔχει γίνει πράξη, γιά τήν ἰσχυροποίηση καί ἀνάπτυξή του.

Σήμερα,στήν κρίσιμη περίοδο πού περνάει ἡ ἀνθρωπότητα, λόγω τῶν σκοτεινῶν σχεδίων τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ, ἡ προοδευτική τέχνη θά πρέπει νά παλαίψει μαζί μέ τούς λαούς ὅλου τοῦ κόσμου γιά τήν εἰρήνη, γιατί αὐτή εἶναι ἡ βασική προϋπόθεση γιά μιά γόνιμη καλλιτεχνική δημιουργία. Εἶναι χρέος τοῦ κάθε προοδευτικοῦ καλλιτέχνη νά στρατευθεῖ στόν ἀγώνα γι αὐτό τό πανανθρώπινο ἰδανικό. Σήμερα πού τό παγκόσμιο κίνημα εἰρήνης προσπαθεῖ νά ἀποτρέψει τά φιλοπόλεμα σχέδια τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ, νά ἀποτρέψει τήν ἐγκατάσταση τῶν πυραύλων Πέρσινγκ καί Κρούζ στήν Εὐρώπη, σήμερα ἡ προοδευτική τέχνη καλεῖται νά παίξει ἕνα ρόλο πρωτοπόρο. Τά "ὅπλα" της μποροῦν, κι αὐτά μέ τή σειρά τους, νά ὁπλίσουν τούς λαούς ὅλου τοῦ κόσμου μέ πίστη καί αἰσιοδοξία στόν ἀγώνα τους γιά ἕνα παγκόσμιο φωτεινό μέλλον.

Ζούμε σε μιά έποχή ανεμοιαρήτητα κεσπομενική. Σε μιά έποχή τεραγμένη και ανιτοιατική. Έποχή μεγάλων κοινωνικών ανατατώσεων ιδιαίτερα αμπαντικών επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων και εφαρμογών τους στην καθημερινή ζωή. Ζούμε σε μιά έποχή που γεννήσηκε, εδραιώσηκε και ώρισε η πρώτη σοσιαλιστική κοινωνία. Σε μιά έποχή που χαρακτηρίζεται από τη σύγκρουση δύο οικονομικοκοινωνικών συστημάτων, από τη αγχώνουσα δύο κόσμων-του κόσμου της προόδου και της γόνιμης δημιουργίας και του κόσμου της αντίδρασης. Του κόσμου που πατάει γερά στό παρόν και πλάσει το μέλλον και του κόσμου που παραμείει στό παρόν και γαντζόνεται στό παρελθόν.

Ζούμε σε μιά έποχή, που σφραγίστηκε από τις τεραστίδεις συνέπειες ενός πολέμου μεπολλά εκατομμύρια νεκρούς και τεράστιες υλικές και ηθικές ωδορές. Σε μιά έποχή, που ο ιμπεριαλισμός έκανε πάρα πολλά εγκλήματα γενοκτονίας στοιβαδιόφορους τοπικούς πολέμους που δημιούργησε και που πήρε σαν απάντηση αποφασιστικά γιγαντιάτα από ερωτικούς λαούς που αγωνίστηκαν και πέτυχαν την ανεξαρτησία τους μέχοντας τις βάσεις για τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό των χωρών τους. Ωωπή είναι ακόμη η μνήμη της ανεμπότητας από τό νίκη ολόο αγώνα του βιετναμικού λαου ενάντια στην ιμπεριαλιστική στρατιωτική μηχανή και τη δημιουργία ενός ενιαίου σοσιαλιστικού βιετνάμ.

Τα τελευταία χρόνια, μιά βαθιά και παρατεταμένη κρίση μαστίζει τό καπιταλιστικό σύστημα-κρίση σε πρώτο επίπεδο οικονομική και με άμεση αντανάκλαση στην σφαίρα της πολιτικής κρίσης, που διαπερνά όλο τό σύστημα του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, κρίση με πολλές εκδηλώσεις και εκφράσεις και σε όλα τα πλάτα επίπεδα: στις έξωοικονομικές κοινωνικές σχέσεις και άξιες, στόν τρόπο ζωής, στόν πολιτισμό. Τα αποτελέσματα της, η τεράστια αύξηση της στρατιάς των ανέργων, η υπερπαστόλμαι, η υποβάθμιση του επιπέδου ζωής των εργαζομένων, η κα ημερινή βίαιη.ά. αυγκλονίζουν τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Η ένανοδος της ψυχοπολεμικής εντάσης χαρακτηρίζει τις διεθνείς σχέσεις. Ωντάσα που θέλει νά εξιβάλλει ο ιμπεριαλισμός ιμπεριαλισμός. Τό πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου, η ειρήνη, κινδυνεύει από την επιθετική πολιτική του πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων, πολυεθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ. Ωλάδ την άλλη, φουντώνει τό κίνημα ειρήνης και οι λαοί όλου του κόσμου συσπειρώνονται αυτό, ετειμώτε ν αποτρέψουν τα τιλοπόλεμα σχέδια της ιμπεριαλικής κυβέρνησης, που μπορεύν νά οδηγήσουν σ ένα πυρηνικό ολοκαύτωμα.

./.

196

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
(Παράδοση καὶ Σύγχρονο - Ἐθνικὸ καὶ Παγκόσμιο)

Στὸ ἀφιέρωμα αὐτὸ γιὰ τὸ Ν. Δελιαλῆ ἔκρινα σκόπιμο νὰ συμμετάσχω μὲ τὶς παρακάτω σκέψεις γιὰ τὸν πνευματικό μας πολιτισμὸ καὶ τὴν παράδοση. Δὲν πιστεύω πὼς θὰ εἶχα κάτι καλύτερο νὰ προσφέρω στὴ μνήμη τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τόση ἀφοσίωση ἔδειξε στὶς ἀξίες αὐτές, δίνοντας τὴ μάχη σὲ μία ἀκραία ἔπαλξη, ὅπως ὑπῆρξε ἡ ἰδιαίτερη πατρίδα μας—ἡ Κοζάνη, ὅλα αὐτὰ τὰ τόσο δύσκολα χρόνια.

Ἡ σημασία τῆς παράδοσης γιὰ τὸ σύγχρονο μας πνευματικὸ πολιτισμὸ ξαναβρίσκεται τὸν τελευταῖο καιρὸ στὴν ἐπικαιρότητα, πράγμα καθόλου τυχαῖο. Ἡ κρίση ποὺ περνᾶ ἡ κοινωνία μας —ποὺ δὲν εἶναι μονάχα στενὰ οἰκονομικὴ ἀλλὰ θίγει ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς μας ὄντας ἔτσι καὶ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ— μᾶς βάζει μπροστὰ σὲ σοβαρὰ διλήμματα. Γιὰ ν' ἀπαντήσουμε σ' αὐτὰ καὶ ν' ἀνοίξουμε ἕνα δρόμο γιὰ τὸ μέλλον ποὺ θὰ βγάζει ἀπ' τὴν κρίση, εἶναι ἀναγκαία μιὰ ἀναδρομὴ στὸ παρελθόν.

Πρέπει ἀκόμη νὰ ἔχουμε στὸ νοῦ μας ὅτι, ἐνῶ τὸ πρόβλημα τῆς σχέσης μὲ τὸ παρελθὸν καὶ τὴν παράδοση ἀπασχολεῖ στὴν πραγματικότητα κάθε γενιὰ καὶ κάθε ἐποχὴ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, ὡστόσο δὲν εἶχε πάντα τὴν ἴδια διάσταση ποὺ ἔχει πάρει στὴ σύγχρονη ἐποχή, ἀπὸ τὰ τέλη δηλαδὴ τοῦ περασμένου αἰώνα καὶ δῶθε. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ ὀφείλεται στὶς ριζικὲς κοινωνικὲς μεταβολὲς ποὺ σημειώθηκαν σὲ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ διάστημα, οἱ ὁποῖες ἀμφισβήτησαν καὶ ἀνάτρεψαν παλιὲς καταστάσεις, σχέσεις καὶ τρόπους σκέψης, καί, ποὺ σταδιακὰ καὶ μέσα ἀπὸ ἐπίπονες συχνὰ διαδικασίες ἀντικαταστάθηκαν ἀπὸ καινούργιες. Σὲ μᾶς οἱ μεταβολὲς αὐτὲς σημειώθηκαν μὲ καθυστέρηση ὥστε νὰ μὴν εἶναι τυχαῖο, ὅτι τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων μὲ τὴν παράδοσή μας μπῆκε μὲ ἔμφαση στὴ συζήτηση στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰώνα μας καὶ κύρια στὴ διάρκεια τοῦ μεσοπόλεμου.

Ταυτόχρονα πρόβαλε ἕνα ἄλλο θέμα· ἡ σχέση τοῦ ἐθνικοῦ μας πολιτισμοῦ μὲ τὸν παγκόσμιο πολιτισμό. Στὴν πραγματικότητα τὰ δύο αὐτὰ ζητήματα συναντιῶνται, σὲ τέτοιο μάλιστα βαθμὸ ποὺ δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολικὸ νὰ ποῦμε πὼς δὲν μπορεῖ τώρα πιὰ νὰ μελετηθοῦν χωριστά. Καὶ δὲν εἶναι καὶ πάλι τυχαῖο ὅτι τὸ τελευταῖο αὐτὸ πρόβλημα ξεπήδησε κύρια στὴν ἐποχή μας. Οἱ κοινωνικὲς μεταβολὲς στὶς ὁποῖες ἀναφερθήκαμε πὼς σημειώθηκαν ἀπὸ τὸν περασμένο αἰώνα εἶχαν σὰν συνέπεια τὴν μεταβολὴ τῶν ἴδιων τῶν διεθνῶν σχέσεων δημιουργώντας ἕνα πλέγμα ἐξάρτησης, τῶν λιγώτερο ἀπὸ τὶς περισ-

σότερο ἀναπτυγμένες χῶρες, ἐξάρτηση πού ἐπίσης δὲν εἶναι μονάχα οἰκονομικὴ ἀλλὰ καὶ πολιτιστική. Φυσικὰ μιλώντας γιὰ τόσο πολύπλοκες διαδικασίες ἔτσι συνοπτικά, εἶναι ἀναπόφευκτη κάποια σχηματοποίηση.

Ὅλα λοιπὸν αὐτὰ τὰ χρόνια ἔγινε πολὺς λόγος πάνω σὲ τοῦτα τὰ προβλήματα. Πόσα ὅμως ἀπ' αὐτὰ πού εἰπώθηκαν καὶ γράφτηκαν μᾶς βοήθησαν πραγματικὰ νὰ κατανοήσουμε τὸ πρόβλημα; Φοβᾶμαι πὼς ἕνας ἀντικειμενικὸς ἀπολογισμὸς θὰ κατέγραφε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ πολὺ λίγα καὶ πὼς ἡ πλάστιγγα θὰ ἔγερνε ἀπὸ τὴ μεριὰ ἐκείνων πού, ἄθελά τους ἔστω, συνέβαλαν περισσότερο στὸν ἀποπροσανατολισμὸ τῆς συζήτησης.

Φυσικὰ τὸ κείμενο αὐτὸ δὲν ἔχει τὴ φιλοδοξία νὰ ἀποκαταστήσει τὰ πράγματα οὔτε νὰ ἐξαντλήσει ἔστω τὸ θέμα ἀπὸ μιὰ ἄλλη σκοπιά. Σκοπός μου εἶναι, νὰ σταθῶ ἁπλῶς σὲ κάποια προκαταρκτικὰ ζητήματα, στὰ ὁποῖα ἂν ἀπαντήσουμε σωστὰ θὰ ἔχουμε βάλει τὶς βάσεις πάνω στὶς ὁποῖες μπορεῖ νὰ γίνει ἡ συζήτηση.

Ἕνα πρῶτο ζήτημα εἶναι νὰ δοῦμε τί ἀκριβῶς ἐννοοῦμε ὅταν μιλᾶμε γιὰ «πνευματικὸ πολιτισμό». Συχνὰ στὸν ὅρο «πνευματικὸς πολιτισμὸς» δίνουμε μιὰ πραγματιστικὴ ἑρμηνεία, ἐννοώντας μ' αὐτὸν ἕναν ἀριθμὸ πνευματικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν προϊόντων. Στὴν οὐσία εἶναι λιγώτερο τὰ προϊόντα αὐτὰ καθεαυτὰ πού συγκροτοῦν τὸν πνευματικὸ πολιτισμὸ καὶ περισσότερο ἡ σχέση τῶν ἀνθρώπων, ἡ δικιά μας δηλαδὴ σχέση μ' αὐτά. Μονάχα ἔτσι μποροῦμε νὰ καταλάβουμε πὼς συμβαίνει καὶ κάποιο συγκεκριμένο ἔργο ἢ σειρὰ ἔργων ἔχουν διαφορετικὴ ἀξία εἴτε γιὰ διαφορετικὲς ὁμάδες ἀνθρώπων εἴτε ἀπὸ ἐποχὴ σὲ ἐποχή.

Φυσικὰ δὲν ἔχω τὴν πρόθεση νὰ δικαιώσω οὔτε τὴν ἀντίληψη ὅτι τὰ πάντα εἶναι σχετικά, ἀνάλογα μὲ τὴν ὀπτικὴ γωνία ἀπὸ τὴν ὁποία τὰ βλέπει κανεὶς οὔτε πολὺ περισσότερο τὸν ὑποκειμενισμό. Ἂν ἦταν ἔτσι θὰ σήμαινε πὼς οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ δίνουν ἀξία καὶ σὲ ἔργα, τὰ ὁποῖα δὲν τὴν ἔχουν, καὶ ὅτι ἡ σχέση τους μ' αὐτὰ καταγράφεται πάνω σ' ἕνα λευκὸ χαρτί. Ἀντίθετα ὑποστηρίζω μιὰ σχέση *ἀληθινὰ ἀντικειμενικὴ* ἀνάμεσα στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ πνευματικὸ ἢ καλλιτεχνικὸ ἔργο, σχέση πού στὴν οὐσία εἶναι μιὰ κοινωνικὴ διεργασία καὶ σὰν τέτοια ὑπόκειται σὲ μεταβολές. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι στὶς σχέσεις μας μὲ τὰ ἔργα διαμεσολαβοῦν οἱ μεταξύ μας σχέσεις. Μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια παύει νὰ ἔχει σημασία τὸ ἔργο ἢ τὸ «πρᾶγμα καθεαυτὸ» ὅπως τὸ ἀντιλαμβανόταν ὁ Κὰντ ἀλλὰ καὶ τὸ

«ὑποκείμενο καθεαυτό», ὅπως θέλει ὁ ὑποκειμενισμός. Νομίζω ὅμως πὼς πήγαμε μακρυά.

Ἂς γυρίσουμε πίσω. Ἕνα ἄλλο πολὺ σοβαρὸ λάθος εἶναι ὅτι συχνὰ τὴν παράδοση τὴν θεωροῦμε σὰν κάτι τὸ συμπαγές, τὸ ἑνιαῖο. Ἂν ἀπὸ μιὰ σκοπιὰ αὐτὴ ἀποτελεῖ μιὰ ἑνότητα, στὴν οὐσία τὴν ἀπαρτίζουν στοιχεῖα ἀντιθετικά, ποὺ ἐκφράζουν τὶς κοινωνικὲς ἐκεῖνες ἀντιθέσεις, οἱ ὁποῖες τὴν γέννησαν ὡς ἀξία πολιτιστική. Ἀλλωστε δὲν εἶναι μονάχα οἱ ἀντιθέσεις τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος ποὺ ἔχουν σημασία ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνες τοῦ σήμερα, γιατὶ ἂν ἡ παράδοση ἔχει κάποια σημασία, τὴν ἔχει γιὰ μᾶς σήμερα, γιὰ τὰ σημερινά μας προβλήματα καὶ τὴν δυνατότητα νὰ ἀντλήσουμε ἀπ' αὐτὴν δυνάμεις γιὰ τὴ λύση τους. Οἱ διαφορετικὲς ὀπτικὲς γωνίες ἀπὸ τὴν ὁποία αὐτὲς οἱ ἀντιτιθέμενες δυνάμεις ἀντιμετωπίζουν τὴν παράδοση προκαλοῦν καὶ διαφορετικὲς ἀξιολογικὲς κρίσεις γι' αὐτήν.

Σ' αὐτὲς τὶς ἀξιολογικὲς κρίσεις ἐνυπάρχει ἡ σχέση τῶν σημερινῶν ἀντιθέσεων μὲ τὶς χθεσινὲς ποὺ ἀποτελοῦν τὴν προϊστορία τους.

Βέβαια ὁρισμένοι ὀνειρεύονται μιὰ φυγὴ ἀπὸ τὶς ἀντιθέσεις τοῦ σήμερα ἀναζητώντας τὸ καταφύγιό τους σὲ μιὰ «Ἀρκαδία» τῆς παράδοσης, χωρὶς συγκρούσεις. Ἡ ἐλάχιστη ἱστορικὴ γνώση βεβαιώνει πόσο ἀνύπαρκτη καὶ φανταστικὴ εἶναι μιὰ τέτοια «Ἀρκαδία».

Ἐξ ἴσου ἀντιθετικὰ στοιχεῖα ἀπαρτίζουν καὶ τὸν σύγχρονο ἐθνικὸ πνευματικὸ πολιτισμό. Φυσικὰ κι' αὐτὸς ἀπὸ μιὰ σκοπιὰ εἶναι ἑνιαῖος, στὴν πραγματικότητα ὅμως στὸ ἐσωτερικό του ὑπάρχουν σὲ γενικὲς γραμμὲς δυὸ πολιτισμοὶ ποὺ ἀντανακλοῦν τὴ βασικὴ κοινωνικὴ σύγκρουση τῆς ἐποχῆς μας.

Θὰ ἦταν λάθος ἀσφαλῶς νὰ θεωρήσουμε ὅλες αὐτὲς τὶς παρατηρήσεις σὰν διχοτόμηση τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας. Ἐκεῖνο ποὺ ἐπιδιώκουν εἶναι νὰ δοῦν τὴν ἱστορία διαλεκτικά, νὰ ἀρνηθοῦν καὶ νὰ ξεπεράσουν κάθε τάση ἐπιπεδοποίησής της, ποὺ τὴν ἀντιλαμβάνεται μὲ ἕνα σχηματικὸ ἐξελικτικὸ τρόπο, χωρὶς νὰ ἐξηγεῖ ποιὲς εἶναι οἱ δυνάμεις ποὺ τὴν κινοῦν καὶ ποὺ δὲν εἶναι ἄλλες ἀπὸ αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς ἀντιθέσεις.

Καὶ δὲν πρόκειται γιὰ διχοτόμηση τῆς ἱστορίας γιατὶ οἱ ἀντιθέσεις αὐτὲς συγκλίνουν ἀκριβῶς σ' αὐτὸ ποὺ εἶναι σὲ κάθε στιγμὴ τὸ ἱστορικὸ ἀποτέλεσμα σὰν μιὰ ὁλότητα, σὰν μιὰ διαλεκτικὴ σύνθεση.

Μὲ αὐτὰ τὰ δεδομένα τὸ ἐρώτημα δὲν εἶναι ἂν ἡ παράδοση ἔχει σημασία γιὰ τὸ σημερινό μας πνευματικὸ πολιτισμὸ ἀλλὰ ποιὰ σημασία ἔχει. Φυσικὰ ὅπως ἔλεγε ὁ Σεφέρης ἕνα μέρος τοῦ παρελθόντος πεθαίνει κι' ἕνα μέρος του μένει ζωντανό. Πῶς ὅμως καθορίζεται τί

θὰ πεθάνει καὶ τί θὰ μείνει ζωντανό; Αὐτὸ δὲν τὸ καθορίζει τὸ ἴδιο τὸ παρελθόν, ἡ παράδοση, τὸ καθορίζει τὸ παρὸν καὶ φυσικὰ ὄχι αὐθαίρετα κάποιος ἢ κάποιοι. Καθορίζεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν κοινωνικὴ δυναμικὴ τῶν ἀντιθέσεων ποὺ ἀναφέραμε καὶ ποὺ σπρώχνουν τὰ πράγματα πρὸς τὰ ἐμπρός. Πάνω σ' αὐτὲς λοιπὸν τὶς κατευθύνσεις μποροῦμε νὰ ποῦμε παραμένοντας στὸν χῶρο τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ ὅτι τὴν παράδοση τὴν ζωντανεύει ὄχι μιὰ φυγὴ πρὸς τὰ πίσω ἀλλὰ μιὰ ἐμμονὴ στὸ σήμερα, γιὰ νὰ ἀνοίξει ἕνας δρόμος γιὰ αὔριο.

Ἔτσι χαράζεται μιὰ προοπτικὴ ποὺ ἔχει τὶς ρίζες της στὸ ἱστορικὸ παρελθόν μας, διαπερνᾶ τὸ παρὸν καὶ ξανοίγεται στὸ μέλλον. Ὅ,τι στὴν πνευματική μας ζωὴ ἔχει ἀξία μονιμώτερη, ἀντιπροσωπεύει καὶ ἐκφράζει αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν προοπτική.

Τέλος τὸ ἴδιο διαλεκτικὰ πρέπει νὰ βλέπουμε τὴ σχέση τοῦ ἐθνικοῦ μὲ τὸν παγκόσμιο, τὸν οἰκουμενικὸ πολιτισμό. Οὔτε ἡ καταφυγὴ σ' ἕνα πνευματικὸ ἐθνικισμὸ σὰν αὐτὸν ποὺ προπαγανδίζουν οἱ ὀπαδοί, παλιώτεροι ἢ τωρινοί, τοῦ «ἑλληνοκεντρισμοῦ» ἀποτελεῖ λύση οὔτε ὁ κοσμοπολιτισμός, ἢ ὁ «εὐρωκεντρισμός». Τὸ παγκόσμιο, τὸ οἰκουμενικὸ εἶναι μιὰ σύνθεση τῶν ἐθνικῶν καὶ ἂν δὲν ἀναπτύξουμε τὸν ἐθνικό μας πολιτισμό, χωρὶς ἐθνικιστικοὺς ἀπομονωτισμοὺς ποὺ εἶναι ἄλλωστε ἀνεδαφικοί, δὲν μποροῦμε νὰ φτάσουμε ἀπὸ ἄλλο δρόμο στὰ πιὸ ψηλὰ ἐπίπεδα τοῦ οἰκουμενικοῦ πολιτισμοῦ. Ὅλα ὅμως αὐτὰ δὲν μποροῦν νὰ εἶναι ἁπλὰ ἀφηρημένες ἰδέες καὶ γενικεύσεις. Πρέπει νὰ τὰ δοῦμε συγκεκριμένα στὶς ἀντιφάσεις καὶ τὶς ἀντιθέσεις τους γιὰ νὰ ἀναζητοῦμε σωστὰ τὴ διαλεκτική τους σύνθεση.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἀντικειμενικοὶ παράγοντες στηρίζουν τὴν τάση γιὰ τὴν διαμόρφωση ἑνὸς παγκόσμιου, οἰκουμενικοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτὴ ὅμως ἡ ἀντικειμενικὴ τάση δὲν ἐξαφανίζει τοὺς ἐθνικοὺς πολιτισμούς ἀφοῦ στὴν ἴδια περίοδο εἴμαστε μάρτυρες τῆς ἐμφάνισης ὅλο καὶ νεώτερων ἐθνικῶν πολιτισμῶν, στὶς χῶρες ὅπου μόλις πρόσφατα δημιουργήθηκαν οἱ προϋποθέσεις γι' αὐτό, ὅπως ἐκεῖνες ποὺ ἀπελευθερώθηκαν τελευταῖα ἀπὸ τὴν ἀποικιοκρατία. Παράλληλα συνεχίζουν νὰ ἀνθοῦν οἱ παλιοί. Ἀλλὰ ἡ ἴδια αὐτὴ τάση πρὸς τὸν οἰκουμενικὸ πολιτισμὸ δὲν εἶναι χωρὶς ἀντιθέσεις, συγκρούσεις καὶ ἀντιφάσεις. Ὅσο λοιπὸν σημασία πρέπει νὰ δίνουμε στὴ συμμετοχή μας στὸν παγκόσμιο πολιτισμὸ (ποὺ δὲν σημαίνει μονάχα νὰ δώσουμε σ' αὐτὸν ἀλλὰ καὶ νὰ πάρουμε ὅ,τι πιὸ γόνιμο ἀπ' αὐτόν, ποὺ πάει νὰ πεῖ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐθνικοὺς πολιτισμούς) ἄλλη τόση σημασία πρέπει νὰ δίνουμε στοὺς κινδύνους πολιτιστικῆς ἐξάρτησης καὶ ὑποταγῆς, κίνδυνοι ποὺ εἶναι ὑπαρκτοί, πραγματικοὶ καὶ ποὺ τοὺς διατρέχουμε

200

καθημερινὰ ἂν καὶ συχνὰ κατὰ τρόπο ἀνυποψίαστο. Βέβαια καὶ στὴν περίπτωση τοῦ παγκόσμιου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε πὼς δὲν πρόκειται γιὰ μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἔργα ἢ σχολὲς ἢ μιὰ ἁπλὴ παράταξη τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν. Εἶναι κι' αὐτὸς μιὰ σχέση καὶ γι' αὐτὸ μὲ τὰ ἴδια ἀκριβῶς πράγματα μπορεῖ νὰ ἀποκαταστήσουμε τόσο μιὰ σχέση ἐξάρτησης ὅσο καὶ μιὰ σχέση γόνιμης ἀφομοίωσης τῶν θετικῶν καὶ ἀπόρριψης τῶν ἄγονων στοιχείων. Ἡ σημασ'α τοῦ ὑπερρεαλισμοῦ γιὰ τὴν ποίησή μας ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα. Ὅσο ἡ ἐπίδρασή του παρέμενε φορμαλιστικὴ δὲν πρόσφερε οὐσιαστικὰ τίποτε ἀξιόλογο, ὅ,τι ὅμως ἀπ' αὐτὸν ἀφομοιώθηκε γόνιμα καὶ θετικὰ ἀποτέλεσε σοβαρὴ συμβολὴ γιὰ τὴν ποίησή μας καὶ τὸν ἐθνικό μας πολιτισμό. Ἕνα ἄλλο παράδειγμα εἶναι ὁ ἀμερικανικὸς κινηματογράφος, ποὺ εἶναι ἕνα πολὺ σοβαρὸ μέσο πολιτιστικῆς ὑποταγῆς σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ ὄχι μονάχα γιὰ τὴ χώρα μας. Ὁ ἴδιος ὅμως ἀποτελεῖ ταυτόχρονα σημαντικὴ συμβολὴ στὴν τέχνη αὐτὴ καὶ στὸν σύγχρονο πνευματικὸ πολιτισμό. Προσωπικὰ πιστεύω πὼς ἡ διάκριση τῶν δύο αὐτῶν ρόλων, ἐκείνου τῆς θετικῆς συμβολῆς στὸν παγκόσμιο πολιτισμὸ καὶ ἐκείνου τῆς πολιτιστικῆς ὑποταγῆς δὲν μπορεῖ νὰ γίνει κατὰ τρόπο τουλάχιστον ἀπόλυτο μὲ βάση τὸ χωρισμὸ τῶν ἔργων ἀνάμεσα σὲ καλὰ καὶ σὲ κακά. Ἡ ἀξιολόγηση βέβαια αὐτὴ εἶναι πάντα ἰσχυρή, μόνο ποὺ τὸν ρόλο τῆς πολιτιστικῆς ὑποταγῆς δὲν τὸν παίζουν μονάχα τὰ κακὰ ἔργα. Ἡ διάκριση γίνεται μὲ βάση τὸ εἶδος τῆς σχέσης ποὺ ἀποκαθιστοῦμε μὲ τὸν συγκεκριμένο πολιτισμό. Σχέση ἰσότιμης ἀνταλλαγῆς ἢ ὑποταγῆς;

Στὸν οἰκουμενικό, στὸν παγκόσμιο λοιπὸν πολιτισμὸ δὲν πρέπει νὰ προσεγγίζουμε σὰν ὑποτελεῖς ἀλλὰ σὰν ἐλεύθεροι καὶ εἴμαστε ἐλεύθεροι μονάχα ὅταν πατᾶμε γερὰ στὸ δικό μας πολιτισμὸ γιὰ νὰ φτάσουμε στὸν παγκόσμιο. Σήμερα στὴ χώρα μας πολλοὶ —κυρίως νέοι— δείχνουν μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ πιὸ σύγχρονα πνευματικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ ρεύματα τῆς Εὐρώπης! Τὸ πράγμα καθεαυτὸ μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀρνητικό. Τὸ ἀρνητικὸ προέρχεται ἀπὸ τὰ μονομέρεια αὐτοῦ τοῦ προσανατολισμοῦ. Πόσοι ἀλήθεια ἀπ' αὐτοὺς γνωρίζουν τὴ δική μας πνευματικὴ παράδοση; Ὅσο τὴν ἀγνοοῦμε δὲν μπορεῖ νὰ ἔρθουμε σὲ ἐπαφή, σὲ σωστὴ καὶ ὄχι ἀνάπηρη ἐπαφή, μὲ τὴν ξένη. Ὅ,τι ἐμφανίζεται σὰν κοσμοπολιτισμὸς εἶναι ταυτόχρονα ὁ πιὸ καθυστερημένος ἐπαρχιωτισμός. Ὅποιος δὲν συγκρίνει, δὲν κρίνει κι' ὅποιος δὲν κρίνει, δὲν ἀφομοιώνει δημιουργικά.

ΜΑΚΗΣ ΤΡΙΚΟΥΚΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ.

Γιά την συνεργασία μέ τον ΣΕΙΡΙΟ του Χατζιδάκη

Μέ τό σημείωμα αὐτό θἄθελα νά ἐκφράσω καί δημόσια τό αἴσθημα ἀπολύτρωσης πού ἔνοιωσα ὕστερα ἀπό πάρα πολλά χρόνια συνεργαζόμενος δισκογραφικά μέ κάποιον πού θεωρεῖ ὅπως κι ἐγώ τήν Τέχνη καί πιό εἰδικά τό Τραγοῦδι πνευματική καί ψυχική ἀνάγκη, ἱερή δημιουργική πράξη, καί ἀπόλυτα προσωπική ἔκφραση ἔξω καί πέρα ἀπό κάθε εἴδους σκοπιμότητα. Μέ τόν Μάνο Χατζιδάκι ὅλα αὐτά τά χρόνια παρακολουθούσαμε ἔκπληκτοι νά γίνονται τέρατα καί σημεῖα μέσα σ'ἕνα χῶρο τόσο οἰκεῖο καί ἀγαπημένο γιά μᾶς ὅπως εἶναι τό ἑλληνικό τραγούδι. Ἕως ὅτου ἀποφασίσαμε νά ἑνώσουμε τίς δυνάμεις μας ὅπως τά παληά καλά χρόνια, στίς δεκαετίες τοῦ σαράντα, τοῦ πενήντα καί τοῦ ἑξήντα. Μᾶς ξέφυγε μόνο ἡ δεκαετία τοῦ ἑβδομήντα, τότε πού μπῆκαν στό σπίτι μας τόσοι καί τέτοιοι καταπατητές μαυραγορίτες καί σωματέμποροι πού πήραμε, τρόπος τοῦ λέγειν, τά βουνά καί τά λαγκάδια... Ξαναβρεθήκαμε ὅμως, καί μαζί μέ ὅλους τούς ἄξιους συναδέλφους μας στήν ΕΔΕΤ σταματήσαμε ὁριστικά καί τελεσίδικα τήν ὄρεξη τοῦ στάρ-σύστεμ νά γίνει ἀκόμα καί μά νομική κάλυψη ὁ Νέρων τοῦ ἑλληνικοῦ τραγουδιοῦ. Δέν ἔφτανε ὅμως αὐτό. Ἔπρεπε νά βρεθεῖ ἕνας τρόπος ἐπαφῆς μέ τό κοινό πού νά μήν περνᾶ μέσα ἀπό τά σκουριασμένα λούκια τῆς σημερινῆς δισκογραφικῆς δραστηριότητας πού ἀκόμα κι ἄν τούς ρίξεις ἁγιασμό θά τόν μεταμορφώσουν σέ λασπωμένο πετιμέζι.

Ἔχει μεγάλη σημασία γιά τό πνευματικό δημιουργό πῶς καί γιά ποιόν δημιουργεῖ. Νά πεῖς "γιά τό Λαό" δέ φτάνει μιᾶς καί ἡ ἔννοια "λαός" μεταμορφώνεται σάν τό Πρωτέα. Μουσική γιά μάζες, τέχνη γιά μάζες, ἄς μοῦ συγχωρεθεῖ, τά εἶπα καί τά ὑποστήριξα κατά κόρον. Στηριζόμουν ὅμως τότε σέ χειροπιαστά στοιχεῖα, γεγονότα. Ἴσως γιά τήν ἀπίστευτη σύγχυση τῆς δεκαετίας τοῦ 70 νά εἶναι ὑπεύθυνη ἡ προηγούμενη δεκαετία, τότε πού τό τραγούδι ἔγινε γιά μιά στιγμή Τέχνη καί τραγούδι γιά

μάζες ὅπως καί οἱ μάζες – ὁ Λαός ἀνυψώθηκε στά ἐπίπεδα τῆς Τέχνης. Ἔτσι πολλοί πίστεψαν ὅτι αὐτή ἡ ἄνθηση εἶναι ἕνα ἀντικειμενικό φαινόμενο, ἕνα δεδομένο γεγονός ἄσχετο ἀπό τόν ὑποκειμενικό παράγοντα.

Ἔτσι μπῆκε μπροστά αὐτή ἡ ἀπίθανη ΜΗΧΑΝΗ πού ἔφτασε νά "κόβει" ἕως 20.000 τραγούδια τό χρόνο Καί φτάσαμε στόν τραγουδιστικό πληθωρισμό μέ ὅλα τά συνακόλουθα: Μαύρη ἀγορά συναλλαγή καί κυρίως θρίαμβος τοῦ ἤθους τοῦ καλλιτεχνικοῦ μαυραγοριτισμοῦ.

Στήν περίοδο τῆς κατοχῆς ὁ μαυραγοριτισμός τραυμάτισε βαθειά τήν ἑλληνική κοινωνία. Ἔτσι καί τώρα ἡ ἠθική τοῦ καλλιτεχνικοῦ μαυραγοριτισμοῦ πλήγωσε ἀκόμα πιό ἐπώδυνα τήν ψυχή τοῦ λαοῦ μας.

Μέ τήν ἴδια λογική πού μέσα σέ ἐξαιρετικές ἀντικειμενικές καί ὑποκειμενικές συνθῆκες ἡ ποσότητα – ποιότητα Λαός ἔγινε δέκτης καί φορέας τῆς ποιότητας Τραγούδι. Ἡ ξέφρενη ἐμπορευματοποίηση τοῦ τραγουδιοῦ τό μετέβαλε σέ ἁπλή ποσότητα χωρίς ποιότητα καί τό Λαό δέκτη καί φορέα ποσότητας ἐνάντια στήν ποιότητα!

Ἡ πρωτοβουλία τοῦ Μάνου Χατζιδάκι νά δημιουργήσει τίς προϋποθέσεις γιά μιά παραγωγική δισκογραφική δραστηριότητα, ἐκτός καί ἐνάντια σ' αὐτή τήν κυρίαρχη ἀντίληψη εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά αἰσθανθῶ ἀπολυτρωμένος, ὅπως εἶπα καί στήν ἀρχή, καί νά συνεχίσω μέ καινούργια δύναμη τό ἔργο μου. Μέσα σ' αὐτά τά πλαίσια ὁ ΔΙΟΝΥΣΟΣ καί ἡ ΦΑΙΔΡΑ, καί ὅλος ὁ ΣΕΙΡΙΟΣ τοῦ Μάνου Χατζιδάκι εἶναι πρόκληση. Ὄχι μόνο δέν γνοιάζεται γιά τήν κοινή ἐπικύρωση ἀλλά οὔτε καί τήν ἐπιζητεῖ. Μακάρι στίς συναυλίες μας σκεφτόμαστε νά μπαίναν μέ προσκλήσεις μόνο οἱ φίλοι μας. Μακάρι νά μπορούσαμε νά διαθέταμε τούς δίσκους μας ἀποκλειστικά σ' αὐτούς πού μᾶς ἀγαποῦν καί πού μᾶς πιστεύουν. Γιατί εἴμαστε σίγουροι ὅτι αὐτό πού λέμε σήμερα κοινή γνώμη εἶναι βαθειά τραυματισμένη. Αὐτά ἄλλωστε τά ἱστορεῖ πολύ καλλίτερα ὁ ΔΙΟΝΥΣΟΣ μέ τήν ἐποχή τοῦ "περήφανου κολίγου" τήν "ἐποχή

τῆς 'Αρκούδας" καί ὅλων αὐτῶν τῶν αὐτοικανοποιημένων πού θά πρέπει νά μποῦν στό "φυγεῖο" γιά νά διατηρήσουν τήν μοναδικότητά τους. Ἐμεῖς γνωρίζουμε πολύ καλά ἀπό ποῦ φυσοῦν σήμερα οἱ ἄνεμοι πού λυγίζουν τίς καλαμιές καί τίς κάνουν μόδα. Μοίρα τῆς 'Ελλάδας νά δέχεται πότε τόν Πέρση καί πότε τό Ρωμαῖο, πότε τόν Τοῦρκο καί πότε τό Γερμανό, ἤ τόν 'Αμερικάνο. Καί κείνη ἐκλιπαρεῖ ἄλλοτε νά γίνεται ραγιάς καί ὑπήκοος καί ἄλλοτε νά "συνθέτει" ὑποτάσσοντας στό δικό της πνεῦμα ἀνατολή καί δύση καί νά τίς κάνει τ' 'Ελλάδα", ἑλληνική σκέψη, ἑλληνικό ἔργο, ἑλληνική συνείδηση.

Μακάριοι οἱ ἐραστές τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας-ἔκφρασης τοῦ ἑλληνικοῦ μέτρου. Αὐτοί δέν εἶναι ποτέ μόνοι, ὅσες ὀρδές κι ἄν πατήσουν τή χώρα. Μιά στιγμή τέτοια εἶναι καί τό ἑλληνικό τραγούδι. Σύνθεση ἀνατολῆς καί δύσης, πάνω στό στίγμα ἀκριβῶς πού βρίσκεται ἡ 'Ελλάδα γεωγραφικῶς καί πολιτιστικῶς. Αὐτό μπόρεσε νά ἀφομοιώσει τά στοιχεῖα πού μᾶς καταλύζουν πότε ἀπό δῶ καί πότε ἀπό κεῖ, κι αὐτό προσπαθοῦμε νά κάνουμε, χτές καί σήμερα, καί μεῖς οἱ ἐραστές τῆς ἑλληνικῆς Τέχνης, ὅσους δέ φτάνει τό ραβδάκι τῆς Κίρκης. Οἱ ὀρδές θά φύγουν. θά λεηλατήσουν, θά κάψουν, θά διαφθείρουν, καί θά φύγουν. 'Ο αἰσθητικός ραγιαδισμός δικάζει σήμερα στή πυρά τό Διόνυσο. Ποιός ὅμως θά ζήσει τελικά;